
Competència judicial internacional

PID_00266874

Albert Font i Segura
Josep Gràcia i Casamitjana
Milagros Orozco i Hermoso
Mònica Vinaixa i Miquel

Temps mínim de dedicació recomanat: 8 hores

Albert Font i Segura

Professor titular Dret internacional privat. Universitat Pompeu Fabra.

Josep Gràcia i Casamitjana

Professor associat Dret internacional privat. Universitat Autònoma de Barcelona.

Milagros Orozco i Hermoso

Professora associada Dret internacional privat. Universitat Autònoma de Barcelona.

Mònica Vinaixa i Miquel

Professora visitant Dret internacional privat. Universitat Pompeu Fabra.

La revisió d'aquest recurs d'aprenentatge UOC ha estat coordinada per la professora: Raquel Xalabarder Plantada (2019)

Quarta edició: setembre 2019

© Albert Font i Segura, Josep Gràcia i Casamitjana, Milagros Orozco i Hermoso, Mònica Vinaixa i Miquel

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2019

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Realització editorial: FUOC

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars dels drets.

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Concepte i fonts	7
1.1. Concepte: jurisdicció, competència judicial internacional i competència territorial	7
1.2. Configuració constitucional del sistema de competència judicial internacional	10
1.3. Modalitats d'atribució de competència judicial internacional ...	10
1.3.1. Atribució multilateral o distributiva	11
1.3.2. Atribució unilateral o atributiva	11
1.4. Els diferents fòrums de competència	12
1.5. Pluralitat de règims i delimitació del seu àmbit d'aplicació	14
1.5.1. Reglaments de la Unió Europea	14
1.5.2. Règim convencional	16
1.5.3. Règim de dret internacional privat autònom	17
2. Règim de la Unió Europea de competència judicial internacional en matèria civil i mercantil: Reglament 1215/2012	19
2.1. Àmbit d'aplicació	20
2.2. Fòrums exclusius	24
2.3. Autonomia de la voluntat: submissió expressa i submissió tàcita	26
2.4. Fòrum general: domicili del demandat (<i>actor sequitur forum rei</i>)	31
2.5. Fòrums especials	33
2.6. Competències derivades	40
2.7. Fòrums de protecció de la part dèbil	41
2.8. Mesures cautelars i provisionals	42
2.9. Litispendència i connexitat	44
2.10. Control de la competència	49
3. Règim autònom de competència judicial internacional en l'ordre civil	51
3.1. Principis informadors	51
3.2. Fòrums exclusius	52
3.3. Autonomia de la voluntat de les parts	54
3.3.1. Submissió expressa	55
3.3.2. Submissió tàcita	56

3.4.	Fòrums del domicili del demandat	57
3.5.	Fòrums especials	58
3.6.	Mesures provisionals o cautelars	60
3.7.	Litispèndència i connexitat	61
3.8.	Control de la competència	63
4.	El règim del procés civil amb element estranger.....	64
4.1.	El dret aplicable al procés	64
4.1.1.	<i>Lex fori regit processum</i>	64
4.1.2.	Abast de la regla i excepcions: capacitat, legitimació, representació i defensa en el procés i la prova	65
4.2.	L'assistència o cooperació judicial internacional	69
4.2.1.	Concepte	69
4.2.2.	Notificació d'actes judicials a l'estranger: el Reglament 1393/2007	71
4.2.3.	Obtenció de proves a l'estranger: el Reglament 1206/2001	75
4.2.4.	Règim autònom	76
Resum		80
Exercicis d'autoavaluació		83
Solucionari		89

Introducció

La primera qüestió de dret internacional privat que es planteja en el marc dels litigis derivats de relacions privades internacionals o de tràfic extern és la relativa a la determinació de la competència judicial internacional: quins tribunals són competents?

En aquest mòdul s'identifiquen les principals normes de competència judicial internacional que configuren l'ordenament jurídic espanyol (normes de la UE, convencionals i de dret internacional privat autònom o comú), que són, en definitiva, les que determinen si els tribunals espanyols poden o no poden ser competents per a conèixer dels litigis derivats de relacions privades internacionals, i s'analitzen les normes del Reglament 1215/2012 i de la LOPJ.

El primer apartat del mòdul «Competència judicial internacional» és un tema introductor i dedicat a definir conceptes bàsics i essencials que s'utilitzaran en el mòdul (com els de *jurisdicció*, *competència judicial internacional* i *competència territorial*); a diferenciar les diferents modalitats d'atribució de competència judicial internacional, atributiva o unilateral per una banda i distributiva o multilateral per l'altra; a classificar i presentar els diferents tipus de criteris o fóruns de competència judicial internacional i, finalment, a establir les fonts en matèria de competència judicial internacional que configuren l'ordenament jurídic espanyol (de la UE, convencionals i de dret internacional privat autònom o comú), i també la delimitació del seu àmbit d'aplicació respectiu.

L'anàlisi dels principals règims de competència judicial internacional que conviuen en l'ordenament jurídic espanyol constitueix l'objecte del segon apartat del mòdul. En aquest apartat, seguint el principi de jerarquia de les fonts, s'analitza, en primer lloc, el règim de competència judicial internacional contingut en el R 1215/2012; en segon lloc, el règim contingut en el Conveni de Lugano de 2007 i, finalment, el règim de dret internacional privat autònom o comú contingut en els articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ, redactada segons la Llei Orgànica 7/2015, de 21 de juliol (en endavant «LO 7/2015»).

És en el tercer apartat d'aquest mòdul que s'analitza el règim de dret internacional privat autònom o comú contingut en els articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ redactada segons la LO 7/2015, que en la pràctica, com a conseqüència de la pluralitat de convenis internacionals i de la proliferació de reglaments adoptats en seu de la UE, s'ha convertit en un règim d'aplicació residual i subsidiària.

Objectius

Els principals objectius que es pretén que assolixi l'estudiant amb l'estudi d'aquest mòdul són els següents:

- 1.** La capacitat per a identificar els diferents règims de competència judicial internacional previstos en l'ordenament jurídic espanyol, saber delimitar el seu àmbit d'aplicació respecte i quina és la seva relació de compatibilitat.
- 2.** El coneixement del règim de competència judicial internacional contingut en el reglament de la UE 1215/2012 i en el Conveni de Lugano de 2007, el tipus de fòrums que utilitzen i la relació entre aquests.
- 3.** El coneixement del règim de competència judicial internacional dels articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ redactats segons la LO 7/2015.
- 4.** La capacitat per a diferenciar les modalitats d'atribució de competència judicial internacional utilitzades pels diferents règims de competència judicial internacional: unilateral/atributiva o multilateral/distributiva.
- 5.** Saber determinar, en funció del règim de competència judicial internacional aplicable, quin és el tribunal competent en situacions de litispendència i de connexitat.
- 6.** Saber diferenciar el tipus de control de la competència previst en els diferents règims de competència judicial internacional: de la UE, convencional i autònom.

1. Concepte i fonts

1.1. Concepte: jurisdicció, competència judicial internacional i competència territorial

Per a tractar el tema de la competència judicial internacional, cal definir i precisar les diferències entre tres conceptes clau: jurisdicció, competència judicial internacional i competència territorial.

El concepte de **jurisdicció** fa referència al volum de supòsits, tant de tràfic intern com de tràfic extern, que poden arribar a ser coneguts pels òrgans jurisdiccionals d'un estat.

Jurisdicció és la facultat derivada de la sobirania de l'Estat per a jutjar i fer executar allò que és jutjat.

L'article 117.3 CE estableix: «L'exercici de la potestat jurisdiccional en tot tipus de processos, jutjant i fent executar allò que és jutjat, correspon exclusivament als jutjats i tribunals determinats per les lleis, segons les normes de competència i de procediment que aquestes estableixen».

I aquesta potestat, segons l'article 4 LOPJ, s'estén a totes les persones, a totes les matèries i a tot el territori espanyol en la manera establerta en la Constitució i en les lleis. En aquests dos preceptes el legislador espanyol limita la frontera més enllà de la qual els jutges i tribunals espanyols no poden jutjar i fer executar allò que és jutjat. Els tribunals espanyols són els únics que poden conèixer dels litigis que es plantegin en territori espanyol i també són els únics competents per a fer executar les sentències per ells dictades en territori espanyol. El poder jurisdiccional és la capacitat que té un òrgan estatal per a actuar com un òrgan judicial i pronunciar-se en dret.

Els òrgans jurisdiccionals només poden exercir el seu poder jurisdiccional **dins dels límits del seu territori**, ja que hi ha un límit imposat pel dret internacional públic en virtut del qual es prohibeix als estats exercir el seu poder jurisdiccional fora dels límits del seu territori. Això es constata clarament en l'àmbit de l'assistència o cooperació judicial internacional.

La jurisdicció és una funció de l'estat que s'activa en qualsevol judici, intern o internacional.

Assistència o cooperació judicial internacional

Sobre l'assistència judicial internacional vegeu l'apartat «El règim del procés civil amb element estranger» d'aquest mòdul.

Ara bé, d'aquest concepte no s'ha d'extreure automàticament que els tribunals de la jurisdicció espanyola tinguin sempre atribuïda la competència davant de qualsevol litigi plantejat.

Competència judicial internacional és la facultat i el deure dels òrgans jurisdiccionals d'un estat per a conèixer els problemes que es plantegen en els **litigis derivats de situacions privades internacionals**. Quan es parla de competència judicial internacional es fa referència al volum de supòsits amb element d'estrangeria dels quals poden arribar a conèixer els òrgans jurisdiccionals d'un estat. Les normes de competència judicial internacional fixen les condicions de l'exercici de la potestat jurisdiccional enfront de litigis derivats de relacions privades internacionals.

Les normes de competència judicial internacional poden tenir **origen en la UE** (reglaments de la UE), **convencional** (convenis internacionals) o **intern** (normes de dret internacional privat autònom o comú, adoptades pel legislador estatal). Però, en tot cas, quan parlem de la competència judicial internacional, fem referència a la competència de tribunals interns o estatals per a conèixer litigis amb element internacional, no a la competència de tribunals internacionals, com per exemple, el Tribunal Internacional de Justícia (TIJ), el Tribunal de Justícia de la Unió Europea (TJUE) o el Tribunal Europeu dels Drets Humans (TEDH).

Per tant, el **qualificatiu internacional** del terme *competència judicial internacional* no prové de la naturalesa del tribunal competent ni de l'origen de les normes que la regulen, sinó de la **naturalesa o caràcter de les relacions jurídiques que són objecte de litigi**.

Exemple de relació privada internacional

La Sra. A. Klein, de nacionalitat alemanya i amb domicili a Barcelona des del mes de gener de l'any 2000, interposa una demanda de divorci davant dels tribunals espanyols contra el seu marit, de nacionalitat francesa i domiciliat a París. En aquest cas ens trobem davant un litigi que deriva d'una relació privada internacional o, el que és el mateix, d'una relació vinculada amb diferents ordenaments jurídics. La primera qüestió de dret internacional privat que es planteja en aquest supòsit és la relativa a quin és el tribunal estatal internacionalment competent per a conèixer de la demanda de divorci. I, en particular, si els tribunals espanyols són internacionalment competents d'acord amb el sistema espanyol de competència judicial internacional conformat per normes d'origen de la UE, convencional i intern.

Exemple de relació privada interna

La Sra. A. Garcia, de nacionalitat espanyola i amb domicili a Barcelona, interposa una demanda de divorci davant dels tribunals de Madrid contra el seu marit, de nacionalitat espanyola i amb domicili a Madrid. En aquest cas ens trobem davant d'un litigi purament intern, ja que tots els elements de la relació juridicolitigiosa es troben vinculats amb el territori espanyol. L'absència d'elements internacionals en la relació jurídica objecte del litigi exclou la problemàtica de la competència judicial internacional. Per tant, per a determinar si els tribunals de Madrid són o no competents per a conèixer de la demanda de divorci cal recórrer directament a les normes de competència territorial internes.

L'art. 22 LOPJ

A Espanya les normes autònomes de competència judicial internacional es troben contingudes els articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ, redactada segons la LO 7/2015.

Competència judicial internacional

- La CJI recau en els tribunals interns o estatals, no en els tribunals internacionals.
- El qualificatiu «internacional» d'aquest concepte prové de la naturalesa de les relacions jurídiques objecte de litigi, les quals es troben vinculades amb diferents ordenaments jurídics.

Un cop determinada la jurisdicció competent per a conèixer d'un litigi derivat d'una relació privada internacional, s'ha de determinar quin dels tribunals d'aquell estat és territorialment competent. Ens referim en aquest cas a la **competència territorial interna**. Hi ha algunes normes de competència judicial internacional que, a més de precisar quins tribunals són els competents internacionalment, també precisen quin dels tribunals d'aquell estat té atribuïda la competència (Ex. art. 7 R1215/2012). En canvi, hi ha altres normes de competència judicial internacional que no compleixen aquesta doble funció (Ex. art. 3 R2201/2003). Es tracta de normes que atribueixen competència al conjunt de tribunals d'una jurisdicció, amb caràcter general o global. En aquest darrer cas, és necessari recórrer a les normes de competència territorial, contingudes, en el nostre ordenament jurídic, en la LEC 1/2000. Aquestes normes són les que determinen quin tribunal serà competent per raó de la demarcació territorial (els tribunals de Barcelona, de Sevilla, de Bilbao etc.).

Competència territorial interna

Un cop determinada la jurisdicció competent en el marc d'un litigi derivat d'una relació privada internacional, cal determinar quin és el tribunal territorialment competent.

Exemple

Juan Miralles, de nacionalitat espanyola i amb domicili a Bilbao, interposa davant dels tribunals espanyols una demanda contra la societat italiana Borini, amb establiment a Livorno, en virtut de la qual reclama el pagament de l'import pels serveis de consultoria prestats per ell a la societat demandada en territori espanyol. Per a determinar si els tribunals espanyols són competents per a conèixer d'aquesta demanda en matèria contractual hem d'aplicar el Reglament 1215/2012, que inclou un fòrum especial en matèria contractual en l'article 7.1.

L'article 7 del Reglament 1215/2012 estableix que «Les persones domiciliades en un estat membre podran ser demandades en un altre estat membre: 1. a) en matèria contractual, davant del tribunal del lloc en què s'hagués complert o hagués de ser complerta l'obligació que serveix de base a la demanda; b) a efectes de la disposició present i, tret de pacte en contrari, aquest lloc serà: [...] quan es tracti d'una prestació de serveis, el lloc de l'estat membre en el qual, segons el contracte, s'haguessin prestat o haguessin de prestar-se els serveis». L'article 7.1 del Reglament, de la mateixa manera que la resta de fòrums especials continguts en l'article 7 del Reglament 1215/2012, és una norma de competència judicial internacional que determina tant la jurisdicció competent (en el cas present, l'espanyola) com també els tribunals espanyols que són territorialment competents per a conèixer de la demanda (els tribunals de Bilbao, que és el territori en el qual el demandant presta els serveis –art. 7. 1b).

Exemple

Partint dels antecedents de fet del primer dels exemples mencionats en aquest apartat, per a determinar si els tribunals espanyols són competents per a conèixer de la demanda de divorci presentada per la Sra. A. Klein, hem de recórrer al Reglament 2201/2003 i, més concretament, a l'article 3. Aquest article recull les normes de competència judicial internacional dels estats membres, Dinamarca exclosa, per a determinar quins tribunals són competents per a conèixer de les demandes en matèria de crisis matrimonials. En el cas present, en aplicació de l'article 3 del Reglament, els tribunals que poden ser competents per a conèixer de la demanda de divorci són: els tribunals espanyols, en tant que tribunals de l'estat de la residència habitual de la demandant, que resideix a Espanya des de fa més de sis mesos immediatament anteriors a la presentació de la demanda, i els tribunals francesos, ja que el demandat té el seu domicili a França. Però, cal destacar que les normes contingudes en l'article 3 del Reglament 2201/2003 són estrictament normes de competència judicial internacional, ja que no determinen la competència territorial interna. En aquest cas, per a establir quins tribunals espanyols són els competents territorialment cal recórrer a les normes de competència territorial interna espanyoles contingudes en la LEC 1/2000 i, per a determinar quins tribunals francesos són els competents territorialment, a les normes de competència territorial interna franceses.

1.2. Configuració constitucional del sistema de competència judicial internacional

El sistema de competència judicial internacional ha de garantir un **accés raonable a la jurisdicció**. Aquest és un dret fonamental i primari que gira entorn del volum de competència judicial internacional assumit per la jurisdicció de l'estat de residència; al cap i a la fi, les normes de competència judicial internacional delimiten l'abast internacional de la tutela judicial.

En aquest sentit el TC ha declarat amb claredat i contundència que «el núcleo del derecho fundamental a la tutela judicial, que enuncia l'article 24.1 CE, consiste en el acceso a la jurisdicción». Aquesta afirmació, pel que fa a les regles ordenadores de la competència judicial internacional, es concreta en «una doble y relativamente contrapuesta exigencia constitucional. De una parte, a nadie puede exigírsele una diligencia irrazonable o cargas excesivas para poder ejercitar su derecho de defensa en juicio; de modo que el demandado en el proceso civil sólo podrá ser sometido a una determinada jurisdicción si las circunstancias del caso permiten considerar que el ejercicio del derecho de defensa no se verá sometido a costes desproporcionados. De otra parte, desde el punto de vista procesalmente activo, es preciso asegurar una posibilidad razonable, según las circunstancias, de accionar ante la Justicia».

1.3. Modalitats d'atribució de competència judicial internacional

La regulació de la competència judicial internacional en matèria de dret privat és **competència exclusiva de l'estat**. En principi els estats són lliures per a fixar els límits de la competència dels seus tribunals, és a dir, per a determinar quan els seus tribunals són competents per a conèixer un litigi derivat d'una relació privada internacional. Aquesta llibertat és utilitzada pels estats per a projectar els seus interessos propis en l'establiment d'un règim determinat o sistema de competència judicial internacional. Els interessos dels estats es manifesten no solament en la formulació de les seves normes pròpies sinó també en l'adopció de determinats criteris de competència judicial internacional de caràcter extensiu, com per exemple, els criteris de competència exclusius i els criteris de competència exorbitants.

No obstant això, malgrat que els estats tenen llibertat per a delimitar l'abast de la competència judicial internacional dels seus òrgans jurisdiccionals, hi ha una sèrie de **límits** que estan imposats pel **dret internacional públic**:

- La **normativa internacional de drets humans** introdueix un primer límit basat en la limitació dels fòrums o criteris de competència judicial internacional que concedeixen privilegis injustificats a una de les parts.
- La **immunitat de jurisdicció i d'execució de l'Estat** i de determinades persones.
- La **prohibició d'incórrer en la denegació de justícia als estrangers**.

Vegeu també

Sobre els diferents tipus de criteris de competència judicial internacional, vegeu l'apartat «Els diferents fòrums de competència» d'aquest mòdul.

Delimitació de l'àmbit de competències dels òrgans jurisdiccionals estatals

Correspon aquesta delimitació als estats, tot i que aquests no tenen una llibertat absoluta per fer-ho, sinó que han de respectar una sèrie de límits que venen imposats pel dret internacional públic.

Per a fixar els límits de la competència dels seus tribunals propis els legisladors estatals incorporen en el seu ordenament jurídic normes de competència judicial internacional contingudes en reglaments (normes d'origen de la UE) i en convenis internacionals (normes d'origen convencional) i també adopten normes d'origen intern o estatal (normes de dret internacional privat autònom). Depenent de l'origen de les normes de competència judicial internacional la modalitat d'atribució serà **multilateral o distributiva** o bé **unilateral o atributiva**.

1.3.1. Atribució multilateral o distributiva

És la modalitat utilitzada per les normes de competència judicial internacional contingudes en reglaments de la UE i en convenis internacionals.

Aquesta modalitat es basa en la distribució de la competència judicial internacional entre els òrgans jurisdiccionals dels estats vinculats pel reglament o dels estats part del conveni.

Exemple

El Sr. López, de nacionalitat espanyola i amb domicili a Espanya, interposa una demanda davant dels tribunals espanyols contra una empresa francesa de gestió de residus domiciliada a França. El Sr. López reclama a l'empresa francesa una indemnització pels danys i perjudicis soferts per la contaminació dels seus terrenys agrícoles derivada del vessament de residus dut a terme per part de l'empresa francesa a la província de Girona. En aquest cas, el règim de competència judicial internacional aplicable és el Reglament 1215/2012, en virtut del qual seran competents els tribunals del domicili del demandat (art. 4), que en aquest cas seran els francesos, o els tribunals del lloc de manifestació del dany (art. 7.2), que en aquest cas seran els espanyols i, més concretament, el de la província de Girona. Els criteris d'atribució del Reglament 1215/2012 permeten conferir competència a les diverses jurisdiccions dels EM. El Reglament 1215/2012 utilitza, doncs, la modalitat d'atribució multilateral o distributiva, ja que distribueix la competència entre els òrgans jurisdiccionals dels diferents estats membres.

1.3.2. Atribució unilateral o atributiva

És la modalitat utilitzada pels legisladors estatals en les normes de dret internacional privat autònom.

Aquesta modalitat es basa a determinar en quines circumstàncies seran competents els propis tribunals, això és, els tribunals del fòrum.

En aquest sentit, les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom italià determinen quan poden ser competents els tribunals italians per a conèixer un litigi derivat d'una relació privada internacional; les normes de dret internacional privat autònom francès, quan ho

poden ser els tribunals francesos i, les normes de dret internacional privat autònom espanyol, contingudes en la LOPJ, quan ho poden ser els tribunals espanyols.

Exemple

El Sr. L. Garcia, de nacionalitat espanyola i amb domicili a Madrid, interposa una demanda davant dels tribunals espanyols contra una revista nord-americana, amb seu social a Nova York, reclamant-li el pagament d'una indemnització pels danys i perjudicis soferts com a conseqüència de la publicació per part de la revista nord-americana d'un article difamatori que atemptava contra el seu honor i la seva imatge pròpia. En aquest cas, el règim de competència judicial internacional aplicable, si no hi ha reglaments i convenis internacionals, és el règim de dret internacional privat autònom de la LOPJ. L'article 22 *quinquies* b) LOPJ estableix que els tribunals espanyols seran competents per a conèixer dels litigis en matèria d'obligacions extracontractuals quan el fet del qual deriven hagi tingut lloc en territori espanyol o l'autor del dany i la víctima tinguin la seva residència habitual comuna a Espanya. Aquesta norma de competència judicial internacional és unilateral o atribuïtiva, ja que únicament atribueix competència judicial internacional als tribunals espanyols per a conèixer dels litigis relatius a aquesta matèria. És una norma que estableix les circumstàncies que hauran de concórrer per tal que els tribunals espanyols tinguin competència judicial internacional. Per mitjà d'aquesta norma no es pot atribuir competència judicial internacional, per exemple, als tribunals francesos o als tribunals nord-americans.

Aplicació residual de la LOPJ

En el cas de l'exemple, el fòrum especial de l'article 7.2 del Reglament 1215/2012 en matèria d'obligacions extracontractuals no és d'aplicació, atès que la demandada té el seu domicili en un tercer estat. Vegeu l'àmbit d'aplicació espacial o personal del Reglament 1215/2012 en l'apartat «Reglament 1215/2012: ordre patrimonial» d'aquest mòdul.

1.4. Els diferents fòrums de competència

Les normes de competència judicial internacional tenen per finalitat determinar la competència dels tribunals estatals per a conèixer de litigis derivats de situacions privades internacionals que presenten alguna vinculació amb el territori o l'ordenament jurídic de l'estat al qual pertanyen (**principi de proximitat**). Cal dir també que els criteris o fòrums de competència poden reflectir determinats interessos o objectius de política legislativa dels legisladors estatals.

Principi de proximitat

Les normes de competència judicial internacional, en general, atribueixen competència a tribunals d'estats amb els quals la situació jurídica objecte de litigi té alguna vinculació.

Així, es pot establir la classificació següent dels **fòrums o criteris de competència judicial internacional**.

1) Segons la naturalesa del criteri de competència utilitzat:

a) Fòrums de caràcter personal: són aquells fòrums que tenen en compte circumstàncies que poden concórrer en la persona del demandant o del demandat (nacionalitat, domicili, residència habitual, etc.).

b) Fòrums de caràcter territorial: són els fòrums que tenen en compte circumstàncies de caràcter territorial o espacial (lloc de situació del bé immoble, lloc de subscripció del contracte, lloc de celebració del matrimoni, lloc on s'ha produït el fet danyós).

c) **Fòrums basats en l'autonomia de la voluntat:** són criteris de competència per mitjà dels quals les parts de la relació jurídica objecte del litigi poden prorrogar la competència judicial internacional d'uns tribunals que no haurien estat competents en cas de no haver estat per la seva voluntat (submissió expressa i submissió tàcita).

2) Segons que protegeixin o no els interessos de les parts:

a) **Fòrums de protecció:** són els fòrums que defensen els interessos de la part més dèbil de la relació jurídica objecte del litigi (el consumidor, el treballador, l'assegurat o el creditor dels aliments). Aquests criteris de competència faciliten l'accés a la justícia a una de les parts del litigi, en permetre-li, generalment, litigar davant dels tribunals de l'estat on té la seva residència habitual.

b) **Fòrums neutres:** són criteris de competència judicial internacional que s'estableixen sense la pretensió d'afavorir cap de les parts del litigi.

3) Segons l'abast de la competència atribuïda als òrgans jurisdiccionals:

a) **Fòrums exorbitants:** són fòrums que no incorporen criteris de proximitat objectiva sinó que, contràriament, es basen en criteris de vinculació dèbils i insuficients per a atribuir competència judicial internacional a la jurisdicció i que tenen tendència a afavorir un interès privatiu de l'estat del fòrum. Per exemple, són fòrums exorbitants aquells que atribueixen competència judicial internacional als tribunals de l'estat de la nacionalitat del demandant, als tribunals de l'estat on es troba la persona del demandat (*forum presentiae*) o als tribunals de l'estat on es troben els béns del demandat (*forum patrimonii*). La utilització dels fòrums exorbitants està legitimada, sempre que per mitjà d'aquests no es vulnerin drets fonamentals, en particular, el dret a la tutela judicial efectiva previst en l'article 24 CE.

En l'ordenament jurídic espanyol l'únic criteri de competència exorbitant és el previst per les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom de l'article 22 *quater* apartat d) per als litigis en matèria de filiació i relacions paternofilials, que estableix que els tribunals espanyols podrien ser competents quan el demandant sigui nacional espanyol.

Els legisladors estatals són lliures d'utilitzar criteris de competència de caràcter exorbitant. No obstant això, la utilització d'aquest tipus de criteris pot tenir certes conseqüències, com per exemple, que la sentència dictada sobre la base d'un criteri d'aquest tipus no sigui reconeguda i executada en el territori d'un altre estat.

Activitat 1

Llegiu-vos l'article 5 del Reglament 1215/2012 i plantegeu-vos quina funció i quin abast té la prohibició d'invocar els fòrums exorbitants establerts en aquest precepte.

La submissió expressa i tàcita

La submissió expressa es troba recollida en l'article 25 del Reglament 1215/2012 i en l'article 22 *bis* de la LOPJ i la submissió tàcita en l'article 26 del Reglament 1215/2012 i en l'article 22 *bis* de la LOPJ.

Fòrums de protecció

Són fòrums de protecció els articles 10 a 23 del Reglament 1215/2012.

Fòrums neutres

Són fòrums neutres, els articles 25 i 26 del Reglament 1215/2012, que recullen els criteris basats en l'autonomia de la voluntat de les parts: la submissió expressa i la submissió tàcita, respectivament.

Fòrums exorbitants

Són aquells criteris de competència judicial internacional que no tenen en compte el principi de proximitat.

b) Fòrums exclusius: són criteris de competència que s'utilitzen en relació amb determinades matèries respecte de les quals els estats no accepten la competència d'uns tribunals que no siguin els de la seva pròpia jurisdicció. Els criteris de competència exclusius no es poden veure alterats en cap cas pel joc de l'autonomia de la voluntat de les parts ni per cap altre criteri de competència jurídica internacional.

Exemple

La Sra. Kirsh, de nacionalitat alemanya i amb domicili a Munic (Alemanya), interposa una demanda davant dels tribunals espanyols contra el Sr. Peruggini, de nacionalitat italiana i amb domicili a Washington (Estats Units). L'actora reclama al demandat el pagament del preu del lloguer d'un immoble de propietat seva, situat a Mallorca. El Sr. Peruggini havia llogat l'immoble de la Sra. Kirsh per passar-hi les vacances els mesos de juliol i agost de 2009 juntament amb la seva família per un preu de 4.500 euros. Segons l'article 24.1 del Reglament 1215/2012, els tribunals del lloc de situació del bé immoble són exclusivament competents per a conèixer de demandes en matèria de drets reals immobiliaris o d'arrendaments de béns immobles de curta durada. Per tant, en aquest cas, la competència recau en els tribunals espanyols.

c) Fòrums concurrents o alternatius: són criteris de competència judicial internacional que accepten la possibilitat que coneguin d'un mateix litigi els tribunals de diferents estats.

Exemple

En aplicació de l'article 3 del Reglament 2201/2003, poden ser competents per a conèixer d'una demanda en matèria de divorci interposada per una nacional espanyola amb residència habitual a Espanya contra el seu marit, un nacional francès amb domicili a França, tant els tribunals de l'estat membre on té el seu domicili el demandat (tribunals francesos) com els tribunals de l'estat membre del qual és nacional la demandant i on té la seva residència habitual (tribunals espanyols).

1.5. Pluralitat de règims i delimitació del seu àmbit d'aplicació

Actualment el sistema espanyol de competència judicial internacional es troba constituït per normes d'origen de la UE, normes d'origen convencional i normes d'origen intern, els quals tenen una relació jerarquizada.

1.5.1. Reglaments de la Unió Europea

Les **normes de competència judicial internacional** de la UE es troben contingudes en reglaments. Actualment els principals reglaments de la UE que contenen normes de competència judicial internacional són:

1) Reglament general:

- **Reglament 1215/2012** relatiu a la competència judicial, el reconeixement i l'execució de resolucions judicials en matèria civil i mercantil. A través d'aquest reglament queda desplaçat i substituït el Reglament 44/2001 que, al seu torn, va substituir el Conveni de Brussel·les de 1968.

El Reglament 1215/2012 persegueix dos grans objectius:

Fòrums exclusius

Són criteris de competència exclusius els de l'article 24 del Reglament 1215/2012 i els de l'article 22 LOPJ.

Fòrums concurrents

Són fòrums concurrents els criteris de competència recollits en l'article 3 del Reglament 2201/2003.

Relació entre el Reglament 1215/2012 i el Reglament 44/2001

El Reglament 1215/2012 desplaça i substitueix el Reglament 44/2001.

- Beneficiar la situació processal internacional dels subjectes domiciliats a la UE, objectiu que es pot garantir en preveure el Reglament un fòrum general basat en la competència dels tribunals del domicili del demandat (art. 4).
- Facilitar les relacions econòmiques internacionals, és a dir, les relacions de tràfic extern, objectiu que s'aconsegueix per mitjà de la incorporació d'un règim uniforme de competència judicial internacional i de reconeixement i execució de resolucions estrangeres, aquest últim basat en el reconeixement automàtic i incidental en els estats membres de les resolucions dictades en altres estats membres.

2) Reglaments especials:

- **Reglament (UE) 2015/848, de 20 de maig**, sobre procediments d'insolvència.
- **Reglament (UE) 2201/2003, de 27 de novembre de 2003**, relatiu a la competència, el reconeixement i l'execució de les resolucions judicials en matèria matrimonial i de responsabilitat parental.
- **Reglament (UE) 4/2009, de 18 de desembre de 2008**, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions i la cooperació en matèria d'obligacions d'aliments. Els objectius del Reglament 4/2009 són garantir el cobrament efectiu dels crèdits alimentaris en supòsits transfronterers i facilitar la lliure circulació de persones.
- **Reglament (UE) 650/2012, de 4 de juliol de 2012**, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions, a l'acceptació i a l'execució dels documents públics en matèria de mortis causa i a la creació d'un certificat successori europeu.
- **Reglament (UE) 2016/1103, de 24 de juny de 2016**, pel que s'estableix una cooperació reforçada en l'àmbit de la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions en matèria de règims econòmics matrimonials.
- **Reglament (UE), 2016/1104, de 24 de juny de 2016**, pel que s'estableix una cooperació reforçada en l'àmbit de la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions en matèria d'efectes patrimonials de les unions registrades.

Caràcter especial dels reglaments

Tenen un caràcter especial tots els Reglaments UE que fan referència a una matèria específica: insolvència, aliments, successions, etc.

Relació entre el Reglament 1215/2012 i el Reglament 4/2009

El Reglament 44/2001 incloïa dins del seu àmbit d'aplicació les accions en matèria d'aliments (art. 5.2 Reglament 44/2001). Posteriorment es va adaptar al Reglament 4/2009, que és un instrument específic en matèria d'aliments. És per aquest motiu que el legislador de la UE, en adoptar el Reglament 1215/2012, va excloure del seu àmbit d'aplicació els aliments. La norma especial té prioritat sobre la norma general.

El **Reglament 1215/2012** i el **Reglament 2201/2003** són instruments **dobles** que regulen tant la competència judicial internacional com el reconeixement i execució de resolucions judicials dictades en estats membres de la UE. En canvi, el **Reglament 4/2009**, el **Reglament 650/2012** i els **Reglaments 2016/1103** i **2016/1104**, a més de la competència judicial internacional i del reconeixement i execució de resolucions estrangeres, també regulen la **lleï aplicable i la cooperació d'autoritats** i el Reglament 650/2012 a més a més també incorpora la creació d'un certificat successori europeu.

Tots aquests reglaments utilitzen la **modalitat d'atribució distributiva o multilateral**, ja que aplicant les seves normes pot ser competent qualsevol tribunal de qualsevol estat membre. D'aquesta manera es garanteixen els **principis de seguretat jurídica i de previsibilitat** en la mesura que, sigui quin sigui el tribunal de l'estat membre davant del qual es plantegi una demanda en matèria civil o mercantil, sempre que aquesta tracti sobre una matèria inclosa dins del seu àmbit material d'aplicació (art. 1), aquest basarà la seva competència en les normes de competència judicial del reglament comunitari que resulti aplicable. Així mateix, les sentències dictades pels tribunals dels estats membres es beneficiaran, en virtut del **principi de la confiança mútua** entre els òrgans jurisdiccionals dels estats membres, del règim de reconeixement automàtic previst pels reglaments.

El R 1215/2012, però, és l'únic dels reglaments que analitzarem, ja que és un reglament genèric i és el model en el qual s'inspiren els reglaments específics.

1.5.2. Règim convencional

Les normes de competència judicial internacional d'origen convencional es troben contingudes tant en convenis internacionals multilaterals, genèrics o específics, com en convenis bilaterals.

1) Convenis multilaterals:

- Convenis multilaterals generals: el **Conveni de Brussel·les de 1968**, substituït pel Reglament 44/2001 primer i, més recentment, pel Reglament 1215/2012 i, el **Conveni de Lugano de 2007** o també anomenat Conveni paral·lel en relació amb el **Conveni de Brussel·les de 1968**.

El Conveni de Lugano (2007)

El Conveni de Lugano de 30 d'octubre de 2007 substitueix el Conveni de Lugano de 16 de setembre de 1988 que va ser adoptat per tal que els països de l'EFTA o Associació Europea de Lliure Canvi, que en no ser membres de la Comunitat no podien ratificar el Conveni de Brussel·les de 1968, disposessin d'un règim de competència judicial internacional i de reconeixement i execució de resolucions estrangeres com el previst en el Conveni de Brussel·les de 1968. Per aquest motiu es coneix com el Conveni paral·lel. La nova versió del Conveni de Lugano té com a finalitat adaptar el text del Conveni de Lugano de 1988 al Reglament 44/2001.

El Conveni de Lugano de 2007 vincula els tribunals dels estats membres de la Unió Europea, inclosa Dinamarca, i els tribunals dels països de l'EFTA (Noruega, Suïssa, Islàndia

Vegeu també

Sobre el règim de reconeixement automàtic previst pels reglaments, vegeu el mòdul «Reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres».

Principi de la confiança mútua i reconeixement automàtic

El règim de competència judicial internacional uniforme que incorporen els reglaments UE genera l'existència d'una confiança mútua entre els òrgans jurisdiccionals vinculats pels reglaments –tots parteixen de la idea que qualsevol tribunal respectarà les normes dels reglaments. I, per això, incorporen un règim de reconeixement automàtic, de conformitat amb el qual les resolucions dictades en un estat membre seran reconegudes en un altre estat membre sense necessitat de passar per cap procediment (vegeu mòdul «Reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres»).

Conveni de Lugano de 2007

Els àmbits d'aplicació material i personal de les normes de competència judicial internacional del Conveni de Lugano són exactament els mateixos que els del Reglament 44/2001. En relació a l'àmbit d'aplicació personal, ambdós instruments exigeixen, com a regla general, que el demanat es trobi domiciliat en un estat membre (Reglament 1215/2012) o en un estat part (Conveni de Lugano de 2007). Els estats part del Conveni de Lugano són els estats membres de la UE, Suïssa, Noruega i Islàndia.

Probablement s'adjunti una nova versió del Conveni de Lugano per adaptar-lo a la redacció del Reglament 1215/2012.

i Liechtenstein). Actualment el Conveni de Lugano de 2007 ha entrat en vigor en tots els estats part excepte a Liechtenstein.

Les normes de competència judicial internacional del Conveni s'aplicaran a les demandes en matèria civil o mercantil plantejades amb posterioritat a la seva entrada en vigor.

- Convenis multilaterals especials: alguns d'aquests convenis són, el **Conveni de la Haia de 1996** relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement, l'execució i la cooperació en matèria de responsabilitat parental i de mesures de protecció dels nens, i alguns convenis de dret material uniforme, com per exemple, el **Conveni de Brussel·les de 1969** sobre responsabilitat pels danys causats per hidrocarburs i el **Conveni de París de 1963** sobre responsabilitat per danys causats per l'energia nuclear.

2) **Convenis bilaterals:** Conveni entre Espanya i Romania de 1997 i Conveni entre Espanya i El Salvador de 2000.

1.5.3. Règim de dret internacional privat autònom

Les **normes de competència judicial internacional d'origen intern o de dret internacional privat autònom** són normes adoptades pels legisladors estatals. En l'ordenament jurídic espanyol aquestes normes es troben contingudes en la **LOPJ**, en la seva redacció atorgada per la LO 7/2015.

Tot i amb això, cal tenir present que actualment, com a conseqüència de la pluralitat de reglaments de la UE i de convenis internacionals en matèria de competència judicial internacional, en la pràctica **l'aplicació del règim de dret internacional privat autònom de la LOPJ és residual o subsidiària**.

En aquest apartat veurem quin és l'àmbit d'aplicació de cadascun dels règims de competència judicial internacional que configuren l'ordenament jurídic espanyol, i també quina és la relació entre els diferents règims.

En tots els litigis derivats de relacions privades internacionals la primera qüestió de dret internacional que es planteja és la relativa a **quin és el tribunal competent** internacionalment per a conèixer el **fons de la demanda** i, des del nostre sistema de referència, si els tribunals espanyols són o no competents. El primer que cal esbrinar, tenint en compte el principi de la jerarquia de les fonts, és si hi ha algun **reglament de la UE** que resulti aplicable; si no, si hi ha algun **conveni internacional** i, si no hi ha reglaments i convenis, s'ha de recórrer, de manera residual o subsidiària, a les normes de competència judicial internacional de **dret internacional privat autònom** contingudes en la LOPJ.

Exemple

L'empresa Construcciones San Isidro SA, amb seu social a Madrid, interposa una demanda davant dels tribunals espanyols contra l'empresa Morocco Hotels, domiciliada a Agadir. En la demanda l'empresa espanyola, la compradora, reclama a l'empresa marroquina, la venedora, el lliurament d'uns materials per a la construcció que, segons el que van establir les parts en el contracte, li haurien d'haver estat lliurats en el seu domicili el mes de gener de 2010. En aquest cas, malgrat que la demanda tracta sobre una matèria inclosa dins de l'àmbit material d'aplicació del Reglament 1215/2012, el règim de com-

Aplicació subsidiària i residual de la LOPJ

La LOPJ s'aplica si no hi ha cap reglament UE ni cap conveni internacional aplicable.

Jerarquia de les fonts

1. Reglaments UE.
2. Convenis internacionals.
3. LOPJ.

Tot i que cal tenir en compte les regles de comptabilitat que regulen la relació entre els diferents instruments internacionals.

petència contingut en el Reglament no es pot aplicar, atès que la societat demandada està domiciliada en un tercer estat (Marroc). En aquest cas, en no acomplir-se la condició d'aplicabilitat personal del Reglament, i si no hi ha conveni internacional, per determinar si els tribunals espanyols són o no competents per conèixer de la demanda en matèria contractual, cal recórrer a les normes de dret internacional privat autònom de la LOPJ.

Les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom determinen la competència segons els **ordres jurisdiccionals** següents: civil (art. 22), penal (art. 23), contenciós administratiu (art. 24) i social (art. 25).

Les normes de l'ordre civil, contingudes en els articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ, tenen un **àmbit d'aplicació material més ampli** que les normes dels reglaments comunitaris i dels convenis internacionals. Aquestes normes són d'aplicació si la demanda tracta sobre una matèria de dret privat, no de dret públic. També cal precisar que les normes de l'article 22 LOPJ aplicables als litigis en matèria patrimonial estan clarament inspirades en els règims de competència judicial internacional de la UE (Conveni de Brussel·les de 1968/Reglament 44/2001/Reglament 1215/2012), i és que el legislador espanyol en adoptar la LOPJ 1985 va prendre com a model el Conveni de Brussel·les de 1968.

Així mateix, les normes de competència judicial internacional dels articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ també disposen d'un **àmbit d'aplicació personal o espacial més ampli** que les normes contingudes en alguns dels reglaments de la UE i en els convenis internacionals, atès que no tenen una condició d'aplicabilitat personal o espacial.

Les normes de competència judicial internacional de la LOPJ són **normes unilaterals o atributives**, ja que per mitjà d'aquestes només es pot determinar la competència judicial internacional dels tribunals espanyols per a conèixer de demandes derivades de relacions privades internacionals. No, en canvi, la competència d'òrgans jurisdiccionals d'altres estats.

Àmbit d'aplicació personal de les normes de la LOPJ

No tenen una condició d'aplicabilitat personal, a diferència de les normes de competència contingudes en el Reglament 1215/2012 que, com a regla general, s'apliquen si el demandat es troba domiciliat en un estat membre.

2. Règim de la Unió Europea de competència judicial internacional en matèria civil i mercantil: Reglament 1215/2012

La major part dels reglaments de la UE que contenen normes de competència judicial internacional han estat adoptats en el si de la Unió Europea sobre la base dels articles 61c i 65 del Tractat d'Amsterdam, actualment derogat per l'article 81 del Tractat de Lisboa o Tractat de Funcionament de la Unió Europea (TFUE).

És bo remarcar que aquests instruments són normes de dret derivat i com a tals poden ser objecte d'interpretació per part del **Tribunal de Justícia de la UE** sense necessitat que s'adopti cap protocol o cap autorització específica.

La jurisprudència del TJUE

En la mesura que el Reglament 1215/2012 va substituir, a partir del 10 de gener de 2015 el Reglament 44/2001, tota la jurisprudència del TJUE dictada en interpretació del Conveni de Brussel·les de 1968 i del Reglament 44/2001 s'ha de fer extensiva per a la interpretació del Reglament 1215/2012 –principi de continuïtat en la interpretació quan les disposicions del Reglament siguin idèntiques o es puguin qualificar com a equivalents a les del Conveni i a les del Reglament 44/2001. Vegeu l'Exposició de Motius núm. 34 del Reglament 1215/2012.

El Reglament 1215/2012 és un **instrument doble** que regula tant la competència judicial internacional com el reconeixement i execució de resolucions judicials en matèria civil o mercantil. El règim de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 és, a partir de la seva entrada en aplicació el 10 de gener de 2015, el règim d'aplicació preferent en els litigis que es plantegen en l'ordre patrimonial.

El TJUE en interpretar el Conveni de Brussel·les de 1968/ Reglament 44/2001/ Reglament 1215/2012 i, en particular, els termes no definits pel Conveni/Reglaments, ha optat per a dur a terme una **interpretació autònoma i uniforme** i no una interpretació conforme al dret nacional dels estats membres. D'aquesta manera s'aconsegueix que aquests textos siguin objecte d'una interpretació uniforme sigui quin sigui el tribunal de l'estat membre competent per a conèixer del litigi en aplicació del Reglament.

Conveni de Brussel·les de 1968, Reglament 44/01 i Reglament 1215/2012

Amb l'entrada en vigor d'aquest Reglament 44/2001 es va substituir el règim de competència judicial internacional del Conveni de Brussel·les de 1968, excepte en les relacions vinculades amb Dinamarca, amb les quals se seguia aplicant el règim del Conveni de Brussel·les de 1968. Va ser a partir de l'1 de juliol de 2007, data en la qual va entrar en vigor l'Acord entre la Comunitat i Dinamarca de 2005, que l'aplicació del règim del Reglament 44/2001 es va fer extensiva a aquest país. Amb l'entrada en vigor del Reglament 1215/2012 es va substituir el règim del Reglament 44/2001.

Els reglaments UE

Els reglaments són instruments normatius de caràcter tancat, ja que només vinculen els tribunals dels estats membres de la Unió Europea. No obstant això, alguns estats membres de la UE no estan vinculats per tots els reglaments UE, com per exemple, Dinamarca.

TJUE

És l'òrgan jurisdiccional competent per interpretar les disposicions adoptades per la UE. Les sentències del TJUE per mitjà de les quals el tribunal ha interpretat les disposicions del Conveni de Brussel·les de 1968 i del Reglament 44/2001 es poden fer extensives per interpretar les disposicions del Reglament 1215/2012.

Reglament 1215/2012

És un instrument doble: regula tant la competència judicial internacional com el reconeixement i l'execució de les sentències.

El Reglament 1215/2012 conté un sistema de regles de competència judicial internacional que estableix diferents **fòrums o criteris d'atribució de competència** en funció de raons de caràcter legislatiu, material o processal, que es troben ordenades de manera jerarquizada. Així, per exemple, a l'efecte de determinar quins d'aquests criteris de competència resulten operatius quan s'ha d'iniciar un litigi derivat d'una relació privada internacional, cal seguir els passos següents:

- Determinar si la matèria sobre la qual tracta el litigi és una de les matèries que es troben previstes pels **fòrums exclusius** de l'article 24 del Reglament. Si és un litigi sobre una matèria que és objecte d'una competència exclusiva, l'article 24 és l'única norma de competència judicial internacional que resulta operativa. En aquest cas, no poden resultar operatius els fòrums basats en l'autonomia de la voluntat de les parts, el fòrum general, els fòrums especials per raó de la matèria, ni tampoc els fòrums especials de protecció.
- Si és un litigi que tracta d'una matèria que no està prevista per cap dels fòrums exclusius del Reglament, aleshores cal esbrinar si les parts, expressament o tàcitament, han acordat sotmetre el litigi davant d'un tribunal determinat d'un estat membre. Si hi ha hagut **submissió expressa o submissió tàcita**, els tribunals escollits per les parts seran els competents.
- Ara bé, si es tracta de litigis que no són objecte de fòrums exclusius conforme l'art. 24 i les parts no han fet ús de l'autonomia de la voluntat, aleshores entren en funcionament, alternativament, el **fòrum general** o els **fòrums especials** o, en cas de ser un litigi derivat d'un contracte subscrit per consumidors, treballadors o d'un contracte d'assegurances, els **fòrums especials de protecció**.

Els fòrums exclusius

Tenen primacia sobre la resta de fòrum del reglament. Són imperatius.

La submissió expressa

La submissió expressa presenta certs límits quan es tracta de matèries per a les quals s'estableixen uns fòrums tuitius.

Els veurem tot seguit més en detall. Abans, però, hem d'examinar l'àmbit d'aplicació d'aquest Reglament.

2.1. Àmbit d'aplicació

1) Àmbit d'aplicació material

L'**àmbit d'aplicació material** del Reglament 1215/2012 inclou les demandes en **matèria civil y mercantil** amb independència de la naturalesa de l'origen jurisdiccional.

Exclusions

El Reglament 1215/2012 no s'aplica a les matèries fiscal, aduanera ni administrativa, ni a la responsabilitat de l'Estat per accions o omissions en l'exercici de la seva autoritat (*acta iure imperii*). El Reglament també exclou expressament del seu àmbit material d'aplicació: l'estat i la capacitat de les persones físiques, els règims matrimonials o els que regulen relacions amb efectes comparables al matrimoni segons la llei aplicable; la fallida, els convenis entre l'empresa en fallida i els seus creditors i altres procediments anàlegs; la seguretat social; l'arbitratge; les obligacions d'aliments derivades de relacions de família,

Nota

Vegeu la STJUE de 9 de setembre de 2015, As. C-4/14, *Bohez*.

de parentesc, de matrimoni o d'afinitat; els testaments i successions, incloses les obligacions d'aliments per causa de mort (art. 1.2 Reglament 1215/2012).

Per tal que s'apliqui el Reglament 1215/2012, cal que l'objecte del litigi tracti sobre una matèria inclosa dins del seu àmbit d'aplicació material i que les parts del procés siguin subjectes de dret privat o subjectes de dret públic que actuïn en el tràfic *iure gestionis* (és a dir, sense exercir els seus atributs o prerrogatives de poder públic o *iure imperii*).

Exemple

Una entitat pública espanyola de gestió de residus, situada a la Seu d'Urgell, reclama a una empresa francesa, domiciliada a Perpinyà, el lliurament d'uns productes per al tractament de residus que, segons el contracte, ja haurien d'haver estat lliurats a l'empresa compradora. Davant de l'incompliment de l'obligació de lliurament per part de l'empresa venedora, l'empresa espanyola, sense exercir el seu poder públic sinó en qualitat de particular o subjecte de dret privat, decideix interposar una demanda davant dels tribunals espanyols contra l'empresa francesa. En aquest cas el Reglament 1215/2012 és el règim jurídic aplicable per a determinar si els tribunals espanyols són o no competents per a conèixer de la demanda. En primer lloc, perquè la matèria objecte del litigi és una matèria inclosa dins del seu àmbit material d'aplicació (matèria contractual). En segon lloc, perquè l'empresa demandada té el seu domicili en un estat membre i, en tercer lloc, perquè l'empresa demandant, malgrat ser una entitat pública, actua en el tràfic en qualitat de subjecte de dret privat o de particular, no *iure imperii*. En el cas que l'empresa espanyola hagués actuat en exercici de les seves prerrogatives públiques, no *iure gestionis*, el Reglament 1215/2012, malgrat tractar la demanda sobre una matèria inclosa dins del seu àmbit material d'aplicació, no resultaria aplicable per a determinar la competència judicial internacional.

Segons l'article 1 del Reglament, no té cap mena d'incidència, a l'efecte d'aplicar les normes de competència judicial del Reglament, quina sigui la naturalesa de l'òrgan jurisdiccional (civil, penal, administratiu o laboral) que estigui coneixent la demanda. El més rellevant és que la matèria de la qual tracta la demanda sigui una matèria civil o mercantil.

Exemple

Els estudiants de quart curs d'ESO de l'escola pública Sagrado Corazón de Sevilla, fan un viatge de fi de curs a Itàlia. Durant l'estada a Itàlia un dels nens pateix un accident amb resultat de mort. Els pares del menor interposen una demanda penal davant dels tribunals penals de Roma contra el responsable dels menors per homicidi imprudent i també formulen una pretensió civil per la qual reclamen una indemnització pels danys i perjudicis soferts com a conseqüència de la mort del seu fill. En aquest cas, malgrat que els tribunals davant dels quals s'ha interposat la demanda són tribunals de l'ordre penal, no de l'ordre civil, el règim de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 és aplicable per a determinar si els tribunals italians són o no competents per a conèixer de la pretensió civil de la demanda. Allò rellevant és que la matèria de què tracta la demanda sigui una matèria civil o mercantil, independentment de quina sigui la naturalesa de l'òrgan jurisdiccional davant del qual s'interposa la demanda.

2) Àmbit d'aplicació personal o espacial

Les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 tenen un **àmbit d'aplicació personal o espacial diferent** del de les normes de reconeixement i execució de sentències (les veurem al mòdul «Reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres»).

Subjectes de dret públic que actuen *iure gestionis*

S'aplica a les demandes en matèria civil o mercantil, però exclou determinades matèries del seu àmbit material d'aplicació (arts. 1.1 i 1.2).

Perquè s'apliqui el Reglament 1215/2012 és necessari que les parts siguin subjectes de dret privat o de dret públic, però que actuïn en el tràfic *iure gestionis*, no *iure imperii*.

En aquest sentit s'ha pronunciat el TJUE en diverses sentències: STJUE de 14 d'octubre de 1976, C-29/76, LTU, STJUE de 16 de desembre de 1980, 814/79, Rüffer i STJUE de 21 d'abril de 1993, C-172/91 Sonntag.

Vegeu també la STJUE de 22 d'octubre de 2015, As. C-523/14, Aannemingsbedrijf Aertssen NV.

Nota

En aquest sentit vegeu la STJUE de 21 d'abril de 1993, 172/91, Sonntag.

La condició d'aplicabilitat personal o espacial de les normes de competència judicial internacional del Reglament és, com a regla general, que el demandat estigui domiciliat en un estat membre de la Unió Europea.

No obstant això, aquesta regla té algunes **excepcions**:

- els fòrums exclusius de l'article 24,
- la submissió expressa de l'article 25 i
- la submissió tàcita de l'article 26.
- els fòrums especials de protecció sobre contractes de consum i contractes individuals de treball també es poden aplicar quan l'empresari demandat té el seu domicili en un Tercer Estat (art. 6 en relació als arts. 18 i 21).

Aquests criteris de competència judicial internacional s'apliquen amb independència que el demandat tingui el seu domicili en un estat membre i sempre que s'acompleixin les condicions previstes per a l'aplicació en les disposicions que els regulen.

Exemple

Una empresa espanyola i domiciliada a Bilbao interposa una demanda de reclamació de pagament contra una empresa marroquina domiciliada a Llemotges davant dels tribunals francesos. En aquest cas les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 són aplicables, atès que s'acompleix la condició d'aplicabilitat personal o espacial d'aquestes: la demandada té el seu domicili en un estat membre de la UE (França).

Exemple

Partint dels antecedents de fet del supòsit anterior, però amb la diferència que l'empresa marroquina té el seu domicili a Casablanca (Marroc), el règim de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 no es pot aplicar en la mesura que no s'acompleix la condició d'aplicabilitat personal o espacial de les seves normes de competència judicial internacional. En aquest cas la demandada està domiciliada en un tercer estat (Marroc) i és per aquest motiu que el fòrum general de l'article 4 i el fòrum especial en matèria contractual de l'article 7.1 no es poden aplicar per a determinar la competència judicial internacional dels tribunals espanyols. Si no hi ha reglament ni conveni internacional, cal recórrer a les normes de dret internacional privat autònom de la LOPJ.

Exemple

Es planteja una demanda davant dels tribunals grecs en la qual es discuteix entorn a la propietat d'un bé immoble situat a Santorini (Grècia). El demandant és de nacionalitat grega i té el seu domicili a Itàlia i el demandat és de nacionalitat danesa i té el seu domicili als Estats Units. En aquest cas la matèria objecte del litigi (drets reals immobiliaris) és una de les matèries incloses en la llista de competències exclusives de l'article 24 del Reglament 1215/2012, disposició que resulta aplicable malgrat que el demandat no tingui el seu domicili en un estat membre. L'article 24.1 del Reglament s'aplica, amb independència de quin sigui el domicili del demandat, pel sols fet que l'immoble estigui situat en un estat membre. En aplicació de l'article 24.1 del Reglament, els tribunals exclusivament competents per a conèixer aquest litigi són els tribunals grecs, en ser Grècia l'estat membre on es troba situat l'immoble.

Exemple

Excepcions a la regla general

Els articles 24 a 26 del Reglament 1215/2012 s'apliquen malgrat que el demandat no tingui el seu domicili en un estat membre de la UE.

Una empresa polonesa amb domicili a Varsòvia i una empresa nord-americana amb domicili a Texas signen un contracte de distribució de mercaderies en què inclouen una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals polonesos. L'empresa nord-americana no compleix amb la seva obligació de pagament, fet que porta l'empresa polonesa a interposar una demanda de reclamació de pagament davant dels tribunals polonesos. En aquest cas l'empresa demandada no té el seu domicili en un estat membre. No obstant això, el Reglament 1215/2012 i, més concretament, l'article 25 del Reglament, resulta aplicable.

Com ja s'ha apuntat, el Reglament 1215/2012 és un **instrument tancat**, és a dir que, pel que fa al seu **àmbit d'aplicació territorial**, vincula els tribunals de tots els estats membres de la UE, inclosa Dinamarca (en virtut de l'Acord de 19 d'octubre de 2005).

Les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 s'apliquen a les **accions judicials en matèria civil o mercantil** exercitades amb posterioritat al 10 de gener de 2015. Resulta indiferent, a l'efecte de l'**àmbit d'aplicació temporal**, que els fets en els quals té el seu origen la demanda s'hagin produït amb anterioritat a aquesta data. Malgrat que el Reglament 1215/2012 deroga el Reglament 44/2001 (art. 80), aquest darrer continuarà aplicant-se a les resolucions dictades arrel d'accions judicials exercitades abans del 10 de gener de 2015, als documents públics formalitzats o registrats oficialment com a tal abans d'aquesta data i a les transaccions judicials aprovades abans d'aquesta data, sempre que estiguin incloses dins de l'àmbit material el Reglament (art 66.1 Reglament 1215/2012).

Exemple

El 12 de gener de 2015 el Sr. P. Santos, espanyol i amb domicili a Lleida, va interposar una demanda davant dels tribunals alemanys sol·licitant que es declarés la invalidesa de la inscripció d'una societat en el Registre Mercantil d'Hamburg. El Reglament 1215/2012 és el règim de competència judicial internacional aplicable, ja que es tracta d'un litigi relatiu a una matèria inclosa dins del seu àmbit material d'aplicació. A més a més, es donen les condicions per a l'aplicació del fòrum exclusiu de competència de l'article 24.1 del Reglament, la demanda es planteja davant dels tribunals d'un estat membre de la Unió Europea vinculat pel Reglament (tribunals alemanys) i l'acció es planteja el 12 de gener de 2015, data en la qual el Reglament ja és d'aplicació.

En el cas que la demanda s'hagués interposat el 2 de gener de 2015, el Reglament no hauria resultat aplicable per a fonamentar la competència judicial internacional dels tribunals alemanys, en no estar inclosa l'acció dins de l'àmbit d'aplicació temporal del Reglament. En aquest cas, el règim aplicable hauria estat el Reglament 44/2001.

Per a delimitar l'àmbit d'aplicació del Reglament 1215/2012, també cal fer referència a les **regles de compatibilitat** que el Reglament incorpora per a regular la seva relació amb altres instruments internacionals. L'article 69 del Reglament estableix que el Reglament substitueix, entre els estats membres, els convenis bilaterals inclosos en la llista elaborada per la Comissió, en virtut de l'art. 76.1 a) i l'art. 76.2. No obstant això, el Reglament incorpora una regla de compatibilitat basada en la **regla de l'especialitat** (arts. 67 i 71.1 del Reglament, respectivament). Així doncs, malgrat que els reglaments de la UE tenen primacia sobre els convenis internacionals, en el cas que hi hagi algun conveni internacional que contingui normes de competència judicial internacional

Estats membres vinculats pel Reglament 1215/2012

Tots, inclosa Dinamarca.

El cas especial de Dinamarca

Dinamarca no va ratificar el Tractat d'Amsterdam, per mitjà del qual es va atribuir competència a la Comunitat per a adoptar normes de dret internacional privat. Per aquest motiu, en principi, no està vinculada pels reglaments adoptats en aquest àmbit, excepte que s'hagi subscrit un acord entre Dinamarca i la Comunitat que en faci extensiva l'aplicació en aquest país. Actualment, els reglaments que contenen normes de competència judicial internacional i de reconeixement i execució de sentències que vinculen Dinamarca són els següents: el Reglament 1215/2012, en virtut d'allò que disposa l'acord ratificat entre la Comunitat i Dinamarca de 19 d'octubre de 2005, el qual va entrar en vigor l'1 de juliol de 2007 feia extensiva l'aplicació del Reglament 44/2001 a Dinamarca i, el Reglament 4/2009, en virtut de l'acord entre la Comunitat i Dinamarca (publicat en el DOUE L149/80 de 12 de juny de 2009). En canvi, Dinamarca no està vinculada pels Reglaments 2201/2003 i 650/2012 ni subjecta a la seva aplicació.

Regla de l'especialitat (art. 71.1)

Malgrat que el Reglament 1215/2012 té primacia, si hi ha un conveni que contingui normes de competència judicial internacional sobre una matèria específica i aquest és aplicable, el conveni preval sobre el règim genèric del Reglament 1215/2012.

o de reconeixement i execució de sentències sobre una matèria específica que pugui resultar aplicable, aquest Conveni, per la seva especialitat, prevaldrà sobre el règim genèric del Reglament 1215/2012.

El Reglament 1215/2012 no afectarà a l'aplicació del Conveni de Lugano de 2007 (art. 73.1) ni a l'aplicació del Conveni de Nova York de 1958 (art. 73.2). Tampoc afectarà a l'aplicació dels Convenis bilaterals celebrats per tercers estats i estats membres abans de l'entrada en vigor del Reglament 44/01 (art. 73.3).

Cas *Prestige*

El mes de novembre de 2002 va tenir lloc a les costes de Galícia una de les pitjors catàstrofes ambientals de la història espanyola, coneguda com *la catàstrofe del Prestige*. L'origen de l'accident va ser el vessament de petroli a les costes de Galícia per part del vaixell *Prestige*, propietat d'una empresa grega amb seu social a Grècia i que provenia de Letònia. En aquest cas, malgrat que es complien les condicions d'aplicabilitat del Reglament 44/2001, el règim de competència judicial internacional en el qual els tribunals espanyols van fonamentar la seva competència judicial internacional no va ser el del Reglament 44/2001 sinó el del Conveni de Brussel·les sobre responsabilitat civil pels danys derivats de la contaminació marítima per hidrocarburs, de 29 de novembre de 1969 (art. IX). Aquest conveni incorpora un règim de dret material uniforme en matèria de responsabilitat civil per danys causats per hidrocarburs i també una sèrie de normes de competència judicial internacional específiques sobre la matèria. Els tribunals espanyols i, més concretament els tribunals de Corcubió, es van declarar competents en tant que tribunals de l'estat contractant en el territori del qual (si entenem per «territori d'un estat», tant el mar territorial com la zona econòmica exclusiva o equivalent d'aquell estat) s'havia produït el dany. Aquest és un exemple real en el qual en virtut de la regla de l'especialitat de l'article 71.1 del Reglament 44/2001, un Conveni internacional específic es va aplicar preferentment al règim de la UE.

2.2. Fòrums exclusius

El Reglament en el seu article 24 conté un *numerus clausus* de fòrums exclusius que determinen la competència dels tribunals dels estats membres per a conèixer de litigis relatius a determinades matèries.

Els fòrums exclusius de l'article 24 s'apliquen **amb independència que el demandat tingui el seu domicili en el territori d'un estat membre**. Aquesta és una de les excepcions a la regla general d'aplicació personal de les normes de competència judicial internacional del Reglament.

Interpretació restrictiva de l'art. 24

L'article 24 del Reglament constitueix una excepció en el sistema de competència judicial del Reglament 1215/2012. Per aquest motiu, el precepte ha estat interpretat de manera restrictiva pel TJUE. Les matèries objecte de competències exclusives són aquelles en què l'Estat té l'interès o la voluntat que els tribunals de la seva jurisdicció siguin els únics competents en cas de litigi.

Conseqüències dels fòrums exclusius

El caràcter exclusiu dels criteris de competència de l'article 24 té les conseqüències següents:

- Són **criteris imperatius**, és a dir, criteris que s'han de respectar en qualsevol cas amb independència de quin sigui el domicili de les parts i que aquestes hagin pactat la competència d'un tribunal determinat.

- Atribueixen competència judicial internacional a **uns únics tribunals**, de tal manera que els únics tribunals competents per a conèixer d'un litigi relatiu a una matèria objecte d'una competència exclusiva segons l'article 24 són els designats per la norma esmentada. Cap altre tribunal no pot, doncs, conèixer d'aquest mateix litigi.
- Descarten el joc de l'autonomia de la **voluntat de les parts**, del **fòrum general** i dels **fòrums especials**.
- El tribunal de l'estat membre que conegui a títol principal d'un litigi relatiu a una matèria objecte de la competència exclusiva d'un tribunal d'un altre estat membre en aplicació de l'article 24, s'ha de **declarar d'ofici incompetent** (art. 27). És una competència blindada.
- Si un tribunal diferent del designat per l'article 24 coneix d'un litigi que és de la competència exclusiva d'un altre tribunal i dicta sentència, aquesta **no podrà ser reconeguda i executada** en el territori d'un altre estat membre. És una competència doblement blindada.
- Generalment en el marc dels litigis relatius a matèries que són objecte de competències exclusives segons l'article 24, es produeix una **coincidència entre el fòrum i el ius**, és a dir, que el tribunal competent per a conèixer del litigi aplicarà la seva llei interna, és a dir, la llei del fòrum (*lex fori*).

Segons l'art. 24 del Reglament 1215/2012:

1) En els litigis en matèria de drets reals immobiliaris i contractes d'arrendament de béns immobles la competència exclusiva correspon als tribunals de l'estat membre on es trobi situat l'immoble (art. 24.1 apartat 1r). Ara bé, l'art 24.1 apartat 2n recull una excepció a aquesta competència exclusiva en aquells casos en què es tracti de contractes d'arrendament d'immobles de temporada o de curta durada en els quals concorrin els requisits enumerats en la citada disposició (llegiu art. 24.1 apartat 2n). En el cas de concórrer aquests requisits seran alternativament competents els tribunals del lloc de situació de l'immoble i els tribunals del lloc on tingui el seu domicili el demandat.

2) En els litigis relatius a la validesa o nul·litat d'una societat o persona jurídica o a la validesa o nul·litat de les decisions dels òrgans socials i la dissolució d'una societat o persona jurídica són exclusivament competents els tribunals de l'estat membre on té el seu domicili la societat o persona jurídica.

Nota

Per a determinar la competència judicial internacional sobre la base d'aquest fòrum no podem aplicar l'art. 63 del Reglament 1215/2012, en què s'inclou una definició de domicili de les persones jurídiques. L'art. 63 únicament resulta aplicable per complementar el fòrum general del domicili del demandat previst en l'art. 4 del Reglament 1215/2012.

Drets reals immobiliaris

Vegeu la STJUE de 17 de desembre de 2015, C-605/14, *Virpi Komu*, en la qual el Tribunal es pronuncia sobre la noció «matèria de drets reals immobiliaris» prevista en l'art. 22.1 del Reglament 44/2001/ actual art. 24.1 del Reglament 1215/2012.

3) En els litigis relatius a la validesa d'inscripcions en registres públics; la competència exclusiva correspon als tribunals de l'estat de situació del registre.

4) En els litigis referents a les inscripcions o validesa de patents, marques, dissenys, models o altres drets anàlegs, la competència exclusiva recau en els tribunals del lloc de situació del registre.

5) Quan es tracta de l'execució de resolucions estrangeres, la competència exclusiva correspon als tribunals del lloc d'execució de la resolució.

Registres públics

Aquesta norma serà aplicable quan es tracti de registres públics que tinguin per objecte relacions de dret privat relatives a matèries incloses dins l'àmbit material d'aplicació del Reglament (art. 1). No s'aplica quan es tracta, per exemple, d'inscripcions en el Registre Civil, atès que en aquest s'inscriuen matèries excloses expressament de l'àmbit material d'aplicació del reglament (art. 1.2).

2.3. Autonomia de la voluntat: submissió expressa i submissió tàcita

Les parts d'una relació privada internacional es poden posar d'acord i atribuir la competència judicial als tribunals d'un determinat estat membre per tal que conegui de les controvèrsies sorgides entre totes dues. Ara bé, l'autonomia de la voluntat no opera en el marc de litigis relatius a matèries objecte de competències exclusives segons l'article 24 del Reglament 1215/2012.

L'atribució de competència als tribunals d'un determinat estat membre pot comportar:

- La confirmació de la competència d'uns tribunals que ja serien competents per a conèixer del litigi d'acord amb el criteri general del domicili del demandat o dels fòrums especials del Reglament, i l'exclusió de la competència dels tribunals d'altres jurisdiccions, llevat que el pacte ho prevegi; o bé,
- L'atribució de la competència als tribunals d'un estat membre que no serien competents segons els criteris generals o els criteris especials del Reglament. En aquest segon cas ens trobem, per una banda, davant del que s'anomena una *pròrroga de la competència* o *prorrogatio fori* a favor d'uns tribunals que inicialment no haurien estat competents en cas de no haver-hi hagut acord exprés o tàcit entre les parts (efecte positiu de la submissió). I, per altra banda, davant d'una derogació de la competència o *derogatio fori*, ja que els tribunals que haurien estat competents en cas de no haver-hi hagut un pacte exprés o tàcit entre les parts, no poden conèixer de la demanda (efecte negatiu de la submissió).

Les parts per mitjà de l'autonomia de la voluntat poden conferir un caràcter exclusiu a la competència atribuïda.

L'elecció de for

Les raons que justifiquen que les parts puguin escollir la jurisdicció competent són les següents:

- L'autonomia de la voluntat en el sector de la competència judicial internacional és un reflex del principi fonamental que inspira tot el dret processal civil, el principi dispositiu. En l'àmbit del dret patrimonial aquest principi juga amb plenitud.

- Les parts són les que millor poden identificar els tribunals que estan més ben situats o en condicions millors per a conèixer del litigi.
- Les parts en escollir els tribunals competents des de l'inici del litigi ja coneixen quins seran els tribunals competents, quina serà la llei aplicable al procés i quina serà la llei aplicable al fons del litigi. D'aquesta manera es redueix la incertesa i la inseguretat jurídica.

En triar la jurisdicció competent les parts tindran en compte els elements següents:

- Les probabilitats d'èxit (en funció de la llei aplicable, identificada per la *lex fori*).
- En quins països haurà d'executar posteriorment la sentència.
- Les normes processals del fòrum: si en poden afavorir o perjudicar la pretensió.
- Les probabilitats que el tribunal es declari competent (com més relació tingui el tribunal amb el cas, més probabilitats hi ha que ho faci).

L'atribució de competència a uns tribunals determinats es pot manifestar de dues maneres i en dos moments o fases diferents: abans que s'iniciï el procediment (**submissió expressa**) o bé, un cop ja s'ha iniciat el procediment (**submissió tàcita**).

1) Submissió expressa

Les parts es posen d'acord per sotmetre el litigi als tribunals d'un determinat estat abans que s'iniciï el procediment per mitjà de pactes d'atribució de competència anomenats *clàusules atributives de competència* o *clàusules d'elecció de fòrum*.

L'article 25 del Reglament 1215/2012 conté una regulació uniforme de les **clàusules d'elecció de fòrum**, encara que també preveu regles especials per als acords subscrits en el marc de contractes de part dèbil, com els contractes d'assegurances, de consumidors i contractes individuals de treball (arts. 15, 19 i 23 del Reglament 1215/2012).

La submissió pot ser a una jurisdicció i/o a un tribunal o a jurisdiccions o tribunals diferents.

Exemples de submissió

- A una jurisdicció: les parts inclouen en el contracte una clàusula atributiva de competència a favor dels òrgans jurisdiccionals espanyols.
- A un tribunal: les parts inclouen en el contracte una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals de Barcelona.

No és necessari que hi hagi un vincle entre la jurisdicció i el litigi.

Les clàusules poden ser de diferents tipus: recíproques, facultatives o a favor d'una sola de les parts.

Nota

Vegeu STJUE de 9 de novembre de 1978, C-23/78, *Meeth*.

Cap vincle amb el litigi

Es pot atribuir competència a una jurisdicció que no té cap vincle amb el litigi.

El tribunal escollit per les parts serà **exclusivament competent**, excepte que s'estableixi el contrari.

Pot succeir, però, que una de les parts al marge d'allò que és establert en la clàusula o en l'acord, interposi la demanda davant els tribunals d'un altre estat membre. En aquest cas, l'altra part ha d'invocar la clàusula atributiva de competència i si concorren les condicions de l'article 25 i queda demostrat que les parts s'havien sotmès als tribunals d'un altre estat membre, el tribunal davant del qual s'ha interposat la demanda s'haurà de declarar d'ofici incompetent, tret que el demandat hagués comparegut i no hagués impugnat la seva competència sobre la base de l'acord subscrit per les parts. En aquest cas, s'entén que hi ha una submissió tàcita per part del demandat i la **submissió tàcita posterior deroga la submissió expressa anterior**. Malgrat que l'acord d'elecció de tribunal competent determina, tret de pacte en contrari, la competència exclusiva del tribunal escollit per les parts, si la jurisdicció davant la qual s'ha interposat la demanda ignora el pacte i admet la seva competència, el Reglament no disposa de cap mecanisme coercitiu o sancionador per a fer front a aquestes pràctiques.

L'article 25 és una norma de competència judicial internacional que s'aplica **amb independència que el demandat tingui o no tingui el seu domicili en un estat membre**.

El nou art. 25.1 del Reglament 1215/2012 elimina l'exigència que preveia el Reglament 44/01 de que almenys una de les parts de l'acord estigui domiciliada en un estat membre. De manera que l'eficàcia dels acords de pròrroga de la competència a favor dels tribunals d'un estat membre prevista a l'art. 25 també es projecta sobre els acords celebrats entre parts domiciliades en tercers estats.

Per a l'aplicació de l'article 25 del Reglament 1215/2012 es necessari que:

- **L'elecció de for es faci a favor dels tribunals d'un estat membre.**

Exemple

Les parts inclouen en el contracte una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals francesos. La clàusula és vàlida segons l'article 25 del Reglament.

Exemple

Les parts inclouen en el contracte una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals canadencs. La clàusula no és vàlida segons l'article 25 del Reglament.

S'imposa la darrera voluntat de les parts

La submissió tàcita posterior preval sobre la submissió expressa anterior.

Excepció a la regla general

No cal que el demandat tingui el seu domicili a la UE.

Acords a favor de tribunals d'estats membres de la UE

L'art. 25 no regula els acords d'elecció de for fets a favor de tribunals de tercers estats. Només regula els acords a favor de tribunals d'estats membres. Algunes vegades determinar quin és el lloc de lliurament de la UE.

- Hi hagi un **acord d'elecció de fòrum** entre les parts, és a dir, hi ha d'haver un acord comú de les parts de sotmetre els seus litigis davant d'uns determinats tribunals. El TJUE ha partit d'una noció àmplia «d'acord» fins al punt que ha considerat que són subsumibles dins d'aquest concepte els acords d'elecció de fòrum inclosos en els estatuts d'una societat.
- Aquest acord s'expressi d'una **determinada manera**. Segons l'article 25.1 del Reglament, les clàusules d'elecció de fòrum s'han de subscriure d'alguna de les tres maneres següents:
 - a. Per escrit o verbalment amb confirmació escrita [...].
 - b. En una forma que s'ajusti als hàbits que les parts tinguessin establerts entre elles.
 - c. En una forma que s'ajusti als hàbits del comerç internacional.

I segons l'art. 25.2

«Es considerarà feta per escrit tota transmissió efectuada per mitjans electrònics que proporcioni un registre durador de l'acord».

En qualsevol cas, l'acord ha de ser clar i precís, amb la finalitat que s'acrediti la submissió als tribunals escollits per les parts.

Una pràctica molt habitual és incloure una clàusula d'elecció de fòrum en les **condicions generals del contracte**. En aquest cas, si el contracte entre les dues parts inclou una remissió expressa a les condicions generals del contracte, la clàusula serà vàlida fins i tot si la remissió es refereix a ofertes anteriors que incorporaven una referència a les condicions generals del contracte en què es trobava la clàusula.

- L'acord d'elecció **no pot tractar sobre matèries** que siguin objecte, segons l'article 24 del Reglament, **de la competència exclusiva dels tribunals d'estats membres**.
- L'acord d'elecció s'ha de referir als **litigis** sorgits o que puguin sorgir **d'una determinada relació jurídica**. No han de ser clàusules generals referides a totes les relacions establertes entre les parts.
- En determinats casos l'acord ha de respectar certs límits per tal de **protegir la part dèbil de la relació jurídica**. Això succeeix en els casos de contractes d'assegurances (art. 15), de contractes subscrits per consumidors (art. 19) i de contractes individuals de treball (art. 23). Quan el legislador estableix una política de protecció determinada, com en els casos dels contractes mencionats, el que pretén és que mitjançant les clàusules d'elecció de fòrum no es limiti la protecció de la part objecte de tutela o de protecció: l'assegurat, el consumidor o el treballador. Per això, en el marc d'aquest

Requisits formals de la submissió expressa

Per tal que la submissió expressa sigui vàlida cal que l'acord compleixi alguns dels requisits formals previstos en l'article 25.1.

Nota

Vegeu la STJUE de 20 d'abril de 2016, As. C-366/13, *Profit Investment SIM*.

Nota

Vegeu la STJUE de 7 de juliol de 2016, As. C-222/15, *Hözüg kft*.

Límits a la submissió expressa

Les parts poden escollir el tribunal de l'estat membre que volen que conegui dels seus eventuals litigis, però han de respectar una sèrie de límits.

tipus de contractes per tal que les clàusules siguin vàlides s'han de complir els límits establerts en els articles mencionats.

2) Submissió tàcita

Les parts en algunes ocasions realitzen certs actes processals que permeten deduir la seva voluntat de sotmetre's als tribunals d'un determinat estat. En aquest cas el problema és determinar quins són aquests actes processals i determinar l'eficàcia que tenen.

Els actes processals que ens permeten deduir que ens trobem davant d'una submissió tàcita són:

- per part de l'actor, la **interposició de la demanda** davant d'uns determinats tribunals, i
- per part del demandat, la realització de qualsevol acte processal (contestació de la demanda, reconvençió etc.) **que no sigui la impugnació de la competència** dels tribunals davant dels quals ha estat emplaçat per part de l'actor.

L'article 26 del Reglament preveu la possibilitat que els tribunals d'un estat membre siguin competents, malgrat no ser-ho en aplicació de les altres normes de competència judicial internacional del Reglament, pel sol fet que el demandant interposi la demanda davant d'aquests i que el demandat comparegui i faci qualsevol aquest processal que no sigui el d'impugnar la seva competència. En aquestes circumstàncies s'entén que hi ha submissió tàcita, tret que hi hagi una altra jurisdicció exclusivament competent segons l'article 24 del Reglament, o que la compareixença del demandat tingui per objecte impugnar la competència del tribunal. És la legislació processal interna de cada estat la que determina el termini per a impugnar la competència dels tribunals.

En els casos en què el demandat denunciï la incompetència del tribunal i subsidiàriament contesti la demanda, d'acord amb allò que preveu el dret processal del fòrum, no es pot entendre que hi hagi submissió tàcita. En qualsevol cas, la **submissió tàcita es produeix dins del procediment**, és a dir, una vegada ja s'ha iniciat el litigi.

Exemple

Les parts en el contracte inclouen una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals alemanys. Posteriorment, l'actor interposa la demanda davant dels tribunals espanyols i el demandat compareix i contesta la demanda. En aquest cas, l'actuació de les dues parts genera una submissió tàcita que deroga la clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals alemanys inclosa originàriament en el contracte.

Comportament de les parts

Hi ha submissió tàcita a uns tribunals quan per mitjà del seu comportament les parts manifesten, implícitament, que desitgen que aquests tribunals siguin els competents per conèixer dels seus eventuals litigis.

La impugnació de la competència

Així per exemple, segons el dret processal espanyol, la declinatòria s'haurà de proposar dins dels 10 primers dies del termini per a contestar la demanda o en els 5 primers dies posteriors a la citació per a la vista –art. 64 LEC 2000.

La submissió tàcita

Vegeu STJUE de 24 de juny de 1981, C-150/80, *Elefanten* i STJUE de 22 d'octubre de 1981, C-27/81, *Rohr*, i la STJUE de 17 de març de 2016, C-175/15, *Taser International Inc.*

No es pot produir la submissió tàcita a favor dels tribunals d'un estat membre en litigis que tractin sobre matèries que siguin de la competència exclusiva dels tribunals designats per l'article 24 del Reglament.

La submissió tàcita posterior preval sobre la submissió expressa anterior; és a dir, que la voluntat posterior de les parts, malgrat que sigui tàcita, preval sobre la seva voluntat anterior, encara que aquesta fos expressa.

L'article 26 del Reglament s'aplica amb independència que les parts tinguin el seu domicili en tercers estats; és a dir, que per a aplicar-lo no cal que es doni la condició general i bàsica per a l'aplicació de les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012.

STS 13.1.2015

Vegeu també la STS 13.1.2015, *Honeywell i ACSS*. En aquest cas els tribunals espanyols es van declarar competents sobre la base del criteri de la submissió tàcita de l'art. 2 R44/2001 per conèixer d'una demanda interposada per ciutadans russos amb residència habitual a Rússia contra dues empreses aeronàutiques nord-americanes establertes als Estats Units. En aquest cas el Reglament 1215/2012 no va ser el règim de competència judicial internacional aplicable perquè la demanda es va plantejar abans del 10 de gener de 2015.

2.4. Fòrum general: domicili del demandat (*actor sequitur forum rei*)

El fòrum general del domicili del demandat es troba recollit en l'article 4 del Reglament. L'article 4 és un fòrum general perquè resulta operatiu en el marc dels litigis que tractin sobre matèries incloses dins de l'àmbit material d'aplicació del Reglament 1215/2012, sempre que, però, no es tracti de matèries que siguin objecte de criteris exclusius de competència segons l'article 24 i, en relació amb els quals, les parts no hagin manifestat, expressament o tàcitament, la seva voluntat que siguin competents els tribunals d'un estat membre determinat.

L'article 4 és una norma de competència judicial internacional que resulta aplicable sempre que es doni la condició general i bàsica d'aplicabilitat personal del Reglament: **el demandat ha d'estar domiciliat en un estat membre.**

El caràcter general de l'article 4 no impedeix que els fòrums especials es constitueixin en fòrums alternatius i permetin a l'actor escollir d'interposar la demanda davant dels tribunals de l'estat membre en què el demandat té el domicili o bé davant dels tribunals fixats en els fòrums especials (articles 7 i 8).

El fòrum general del domicili del demandat és una norma de competència judicial internacional en sentit estricte, ja que estableix que amb caràcter global són competents els tribunals de l'estat membre on té el seu domicili el demandat. No és, en canvi, una norma de competència territorial interna, ja que no indica quin tribunal és el territorialment competent.

Exemple

En el marc d'un litigi en matèria contractual en el qual el demandat té el seu domicili a Espanya i el demandant als Estats Units, en aplicació del règim del Reglament 1215/2012 els òrgans jurisdiccionals espanyols són internacionalment competents per a conèixer de la demanda en tant que tribunals del domicili del demandat (art. 4 del Reglament 1215/2012). No obstant això, l'article 4 del Reglament no determina la competència territorial interna, és a dir, no especifica quins tribunals espanyols són territorialment competents (els de Barcelona, el de Madrid, els de Sevilla, etc). Per a determinar la competència territorial interna, cal recórrer a les normes previstes en la LEC 2000.

Norma de competència judicial internacional

L'article 4 només determina la competència judicial internacional, no la competència territorial interna.

És un fòrum que, per una banda, beneficia el demandat, ja que li permet litigar davant dels tribunals del seu domicili (no s'ha de traslladar, no té problemes d'idioma en el procés, no té tantes despeses processals etc.). I, per altra banda, és un fòrum que no perjudica l'actor, ja que el fet que els tribunals del domicili del demandat siguin competents fa que amb posterioritat sigui més fàcil reconèixer i executar la sentència dictada en el seu territori, ja que és en el seu domicili on el demandat acostuma a tenir el seu patrimoni.

El Reglament 1215/2012 no precisa quin és el domicili que cal tenir en compte si el demandat canvia de domicili un cop iniciat el procediment. Però es pot desprendre de la pràctica jurisprudencial que serà aquell domicili que tenia en el moment de presentar-se la demanda.

La determinació del domicili del demandat constitueix un pas imprescindible, ja que compleix una doble funció: per una banda, és el criteri general que serveix per a determinar l'àmbit d'aplicació personal de les normes de competència judicial internacional del Reglament, excepte les dels articles 24, 25 i 26 i, per altra banda, és el fòrum general de competència judicial internacional del Reglament.

Per a determinar el **domicili del demandat** cal diferenciar segons si el demandat és una persona física o una persona jurídica.

Determinació del domicili del demandat

Per a les persones físiques s'ha d'aplicar l'article 62 i per a les persones jurídiques el 63.

Pel que fa a les **persones físiques**, l'article 62.1 del Reglament disposa que per a determinar si una persona física està domiciliada en el territori de l'estat membre els tribunals del qual coneixen del litigi, el tribunal aplicarà la seva llei interna. Ara bé, segons l'article 62.2, si la persona física està domiciliada en el territori d'un estat membre que no és el dels tribunals competents, per a determinar si el demandat està o no domiciliat en el territori del seu estat el tribunal haurà d'aplicar la llei interna d'aquell estat. La manca en el Reglament d'una noció autònoma de domicili de les persones físiques i l'heterogeneïtat de criteris utilitzats per les legislacions internes dels estats membres per a definir aquest concepte dóna lloc als anomenats **conflictes positius i negatius de domicilis**.

Domicili de les persones físiques

L'article 40 CC, que és la norma interna espanyola que precisa què hem d'entendre per *domicili de les persones físiques*, estableix que «el domicili de les persones físiques és el lloc de la seva residència habitual». També cal destacar que l'article 22 *ter* apt. 2ª LOPJ es pronuncia en aquest mateix sentit als efectes de determinar la competència dels tribunals espanyols, en base al criteri del domicili del demandat.

Ens trobem davant d'un conflicte positiu de domicilis quan segons la llei interna de l'estat A es considera que el demandat està domiciliat en el territori d'aquest estat i, segons la llei interna de l'estat B, es considera que aquell està domiciliat en el territori de l'estat B. Quan això succeeix, l'actor pot interposar la demanda davant dels tribunals de l'estat A o davant dels tribunals de l'estat B. Per contra, davant d'un conflicte negatiu de domicilis,

quan cap estat membre no considera que el demandat està domiciliat en el seu territori, el Reglament 1215/2012, en principi, no es pot aplicar.

En relació amb les **persones jurídiques**, l'article 63 del Reglament incorpora una **definició autònoma i uniforme** del que s'ha d'entendre per domicili de les persones jurídiques.

Segons l'article 63, «s'entendrà que una societat o persona jurídica està domiciliada en el lloc en el qual es trobi la seva: a) seu estatutària, b) administració central, c) el seu centre d'activitat principal».

La utilització d'aquest **criteri triple** pot donar lloc que la mateixa empresa pugui ser demandada davant dels tribunals de diferents estats. Serà l'actor el que, enfront d'aquest **conflicte positiu de domicilis**, haurà d'escollir el tribunal davant del qual vol demandar la persona jurídica. I, en cas que la demandi davant dels tribunals dels tres estats, els tribunals competents seran aquells davant dels quals hagi interposat la primera demanda.

La incorporació d'aquest criteri triple reforça la tutela judicial efectiva i facilita que les demandes es puguin plantejar en el si de la UE.

Exemple

L'empresa Frisa SA, productora de productes congelats, té la seva seu estatutària a Espanya, la seva administració central a França i el seu centre d'activitat principal a Itàlia. L'empresa Frisa SA és demandada per una empresa nord-americana davant dels tribunals espanyols, els quals són competents en aplicació de l'article 4 en relació amb l'article 63, 1 a) del Reglament. No obstant això, la demandant també podria haver demandat Frisa SA davant dels tribunals francesos o davant dels tribunals italians, tots dos també competents per a conèixer la demanda en aplicació de l'article 4 en relació, respectivament, amb l'article 63.1 b) i c) del Reglament.

Si la societat o persona jurídica, de conformitat amb aquest triple criteri, no es troba domiciliada en el territori d'un estat membre (conflicte negatiu de domicilis), cap tribunal de cap estat membre no es podrà declarar competent segons les normes de competència judicial internacional del Reglament.

2.5. Fòrums especials

El Reglament 1215/2012 en el seu article 7 incorpora els fòrums especials per raó de la matèria:

- el fòrum en matèria d'obligacions contractuals (art. 7.1),
- el fòrum en matèria d'obligacions extracontractuals (art. 7.2),
- el fòrum per a les accions civils derivades d'il·lícits penals (art. 7.3),

Domicili de les persones jurídiques

L'article 63 del Reglament 1215 parteix d'un criteri triple, ja que considera que les persones jurídiques tenen el seu domicili allà on tenen la seva estatutària, la seva administració central o el seu centre d'activitat principal.

Aliments

El Reglament 1215/2012 ja no inclou un fòrum especial pels aliments com el previst en l'art. 5.2 del Reglament 44/01, ja que per a les accions sobre aquesta matèria s'aplica el Reglament 4/2009.

- el fòrum per conèixer accions civils basades en el dret de propietat dirigides a recuperar un bé cultural, segons la definició que d'aquest béns fa la Directiva 93/71 CEE (art. 7.4),
- el fòrum de la sucursal (art. 7.5),
- el fòrum del trust (art. 7.6),
- el fòrum relatiu al pagament de remuneracions reclamades per raó d'auxili o salvament d'una càrrega o noliejament (art. 7.7).

Aquests fòrums s'anomenen *especials* perquè només operen quan es tracta de litigis relatius a les matèries regulades per aquests (no a d'altres de diferents).

Exemple

De vegades les demandes poden tenir tant fonaments contractuals com fonaments no contractuals. En aquests casos, tenint en compte que els fòrums especials de l'article 7 ho són per raó de la matèria que regulen, l'actor ha de plantejar demandes separades per a cadascuna de les pretensions davant dels tribunals designats per l'article 7.1 i per l'article 7.2, respectivament. Els tribunals designats per l'article 7.1 no poden conèixer de les pretensions extracontractuals i els tribunals designats per l'article 7.2 no poden conèixer de les pretensions contractuals.

Els fòrums especials de l'article 7 no poden resultar operatius en el marc de litigis sobre matèries que siguin objecte de **competències exclusives** segons l'article 24 i tampoc quan hi hagi un **acord de submissió** entre les parts als tribunals d'un determinat estat membre en virtut de l'art. 25 o 26.

Els fòrums especials de l'article 7 operen de **manera alternativa** en relació amb el fòrum general del **domicili del demandat**, és a dir, que l'actor pot escollir entre interposar la demanda davant dels tribunals designats per l'article 7, o bé davant dels tribunals del domicili del demandat segons l'article 4. Els fòrums especials per raó de la matèria també són coneguts com a *fòrums d'atac*, quan aquests ofereixen a l'actor la possibilitat d'emplaçar el demandat davant dels tribunals d'un estat membre diferent al del seu domicili.

Nota

Vegeu STJUE de 27 de setembre de 1988, 189/87, *Kalfelis* i STJUE de 27 d'octubre de 1998, C-51/97, *Réunion Européenne*.

Els fòrums especials de l'article 7 només es poden aplicar si s'acompleix la **condició d'aplicabilitat personal** del Reglament, és a dir, **si el demandat té el seu domicili en un estat membre**.

Si el demandat té el seu domicili en un tercer estat, els fòrums especials de l'article 7 no són aplicables i cal recórrer a les normes de competència judicial internacional contingudes en convenis internacionals i, si no n'hi ha, a les normes de dret internacional privat autònom o comú (art. 6.1 del Reglament).

Exemple

La Sra. Olga W., de nacionalitat nord-americana i domiciliada a Barcelona, reclama davant dels tribunals espanyols una indemnització pels danys i perjudicis soferts per la publicació d'un article difamatori editat per una revista nord-americana amb establiment a Nova York. La demandada està domiciliada a Nova York i, per tant, el fòrum especial en matèria delictual o quasidelectual contingut en l'article 7.2 del Reglament 1215/2012 no es pot aplicar, en no complir-se la condició d'aplicabilitat personal de les normes de competència judicial internacional del Reglament. Si no hi ha reglament ni conveni internacional que contingui normes de competència judicial internacional aplicables a litigis relatius a aquesta matèria, hem de recórrer a les normes convencionals i, en el seu defecte, a les mesures de dret internacional privat autònom de la LOPJ.

Els fòrums especials de l'article 7 operen com a fòrums de competència judicial internacional i com a fòrums de competència territorial, és a dir que, a diferència del fòrum general de l'article 4, designen tant la **jurisdicció internacionalment competent** com el **tribunal territorialment competent**.

Exemple

El Sr. X, amb domicili a Espanya, planteja una demanda davant dels tribunals espanyols reclamant al Sr. Y, domiciliat a França, el pagament del preu de la prestació dels serveis prestats pel demandant a favor del demandat a la ciutat de Sevilla. En aplicació de l'article 7.1 del Reglament 1215/2012, els tribunals espanyols són competents en tant que tribunals del lloc on es fa la prestació dels serveis. Però aquesta disposició no solament atribueix competència judicial internacional als tribunals espanyols, sinó que també determina la competència territorial dels tribunals de Sevilla. En canvi, el fòrum general del domicili del demandat de l'article 4 només designa la jurisdicció competent, en aquest cas la francesa, però no la competència territorial interna. Per a saber quin tribunal francès és el territorialment competent, cal recórrer a les normes de competència territorial franceses.

Els criteris de competència judicial internacional recollits en l'article 7 del Reglament 1215/2012 persegueixen com a finalitat la bona administració de justícia, finalitat que es pot aconseguir garantint el **principi de proximitat entre el litigi i el tribunal competent** i evitant la **multiplicitat de tribunals competents**.

Tot seguit analitzarem els dos fòrums que més s'apliquen en la pràctica i que més jurisprudència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea han generat: 1) el fòrum especial en matèria d'obligacions contractuals (art. 7.1) i, 2) el fòrum especial en matèria d'obligacions extracontractuals (art. 7.2).

Els fòrums de l'article 7 tenen una doble funció

Aquests determinen tant la competència judicial internacional com també la competència territorial interna.

1) Obligacions contractuals

Segons l'art. 7 del Reglament 1215/2012, «Una persona domiciliada en un estat membre podrà ser demandada en un altre estat membre: 1) a) en matèria contractual, davant l'òrgan jurisdiccional del lloc en el qual s'hagi complert o s'hagi de complir l'obligació que serveix de base a la demanda; b) a efectes de la present disposició, i excepte pacte en contrari, aquest lloc serà: – quan es tracti d'una compravenda de mercaderies, el lloc de l'estat membre en el qual, segons el contracte, hagin estat o hagin de ser lliurades les mercaderies, – quan es tracti d'una prestació de serveis, el lloc de l'estat membre en el qual, segons el contracte, hagin estat o hagin de ser prestats els serveis; c) quan la lletra b) no sigui aplicable, s'aplicarà la lletra a)».

L'art. 7.1 del Reglament 1215/2012 preveu uns fòrums especials (art. 7.1b), i un fòrum general (art. 7.1.a).

L'art. 7.1b) s'aplica en aquells casos en què concorrin les circumstàncies següents:

- Que es tracti de contractes de compravenda de mercaderies o contractes de prestació de serveis.
- Que les parts no pactin el contrari del que estableix l'art. 7.1 b).
- Que el lliurament de la mercaderia o el lloc de prestació del servei sigui el territori d'un estat membre.

Nota

Vegeu la STJUE de 25 de febrer de 2010, C-381/08, *Car Trim*. En aquesta sentència el Tribunal delimita els dos tipus de contracte (compravenda de mercaderies i prestació de serveis), sense excloure la possibilitat que contractes que continguin elements de totes dues tipologies contractuals de vegades s'hagin de qualificar com a contractes de prestació de serveis.

Algunes vegades determinar quin és el lloc de lliurament de les mercaderies o de prestació dels serveis pot plantejar problemes.

Cal destacar que la competència atribuïda en virtut d'aquesta disposició s'estén també a les demandes referents a obligacions distintes de la del lliurament de la mercaderia o la prestació del servei, respectivament, com pot ser l'obligació de pagament.

Art. 7.1b): Regla especial

Només resulta aplicable per determinar competència judicial internacional quan es tracta de litigis en matèria de compravenda de mercaderies i de prestació de serveis.

Nota

Vegeu la STJUE de 19 de desembre de 2013, C-387-12, *Uwe S. Corman-Collins SA*, en què el Tribunal qualifica els contractes de distribució exclusiva com a contractes de prestació de serveis.

Nota

Vegeu la STJUE de 23 d'abril de 2009, C-533/07, *Falco*, en què el Tribunal qualifica els contractes de subministrament com a contractes de compravenda de mercaderies, no com a contractes de prestació de serveis.

Nota

Vegeu la STJUE de 17 de juny de 1992, 26/91, *Handte* i la STJUE de 27 d'octubre de 1998, C-51/97, *Réunion Européenne, SA* i STJUE de 13 de març de 2014, As. C-548/12, *Marc Brogsitter*.

Nota

Vegeu la STJUE de 25 de febrer de 2009, C-381/08, *Car Trim*, i la STJUE de 9 de juny de 2011, C-87/10, *Electrosteel Europe, SA*. Segons el Tribunal, amb la finalitat de comprovar si el lloc de lliurament està determinat segons el contracte, s'han de tenir en compte els termes i clàusules del contracte que designin de manera clara aquest lloc, inclosos els termes i clàusules reconeguts i consagrats pels usos mercantils internacionals, com els Incoterms. Si resulta impossible determinar aquest lloc sobre aquesta base aquest lloc serà aquell en el qual les mercaderies hagin estat o hagin de ser lliurades materialment al comprador en la seva destinació final.

En algunos casos, resulta igualment difícil determinar quin és el lloc de lliurament de les mercaderies o prestació dels serveis quan aquelles s'han lliurat o aquests s'han prestat en diferents estats membres.

En cas que no concorrin aquestes circumstàncies s'ha d'aplicar l'art. 7.1a), tal com estableix l'art. 7.1 c).

L'art. 7 del Reglament 1215/2012 estableix que «Una persona domiciliada en un estat membre podrà ser demandada en un altre estat membre: 1. a) en matèria contractual, davant de l'òrgan jurisdiccional del lloc en què s'hagués complert o s'hagués de complir l'obligació que serveix de base a la demanda».

L'apartat a) de l'art. 7.1 ha plantejat una sèrie de problemes d'interpretació. Els principals han estat els següents:

- **Què s'ha d'entendre per «matèria contractual»?**

El TJUE, avui per avui, no ha articulat encara una definició autònoma de la noció «matèria contractual», però de la seva jurisprudència se'n pot desprendre una interpretació àmplia, ja que en la mateixa s'inclouen totes les obligacions derivades «d'un compromís voluntàriament assumit entre les parts o per una part front a l'altra».

Segons el TJUE, també queden incloses en la noció de «matèria contractual», a efectes de l'art. 5.1 a) del Reglament 44/2001 [actual art. 7.1 a) del Reglament 1215/2012], aquelles accions de responsabilitat, de caràcter extracontractual en Dret nacional, si el comportament imputat es pot considerar un incompliment de les obligacions contractuals tenint en compte l'objecte del contracte.

- **Quina és l'obligació que serveix de base a la demanda?**

L'obligació rellevant és la que serveix de base a la demanda. Per determinar quina és l'obligació rellevant d'un contracte, el TJUE distingeix entre obligacions primàries que són les que s'estableixen en el contracte i obligacions secundàries que són obligacions o remeis *ex lege* que provoca l'incompliment de les obligacions primàries. Les obligacions primàries són les rellevants als efectes de determinar la competència judicial internacional.

Nota

Vegeu la STJUE de 3 de maig de 2007, 386/05, *Color Drack*; la STJUE de 9 de juliol de 2009, C-204/08, *Rehder*; i la STJUE d'11 de març de 2010, C-19/09, *Wood Floor*.

Art. 7.1a): Regla general

L'article 7.1a) del Reglament 1215/2012 s'aplica quan no resulta aplicable l'article 7.1b) i quan es tracta de contractes que no siguin de compravenda de mercaderies ni de prestació de serveis.

Nota

Vegeu la STJUE de 17 de juny de 1992, 26/91, *Jakob Handte*.

Nota

Vegeu la STJUE de 13 de març de 2014, 548/12, *Brogstetter*.

En el cas que hi hagi diferents obligacions autònomes primàries derivades directament d'una relació contractual, regeix el principi de separabilitat. I, si hi ha una obligació principal i vàries obligacions secundàries, regeix la regla en virtut de la qual «allò secundari segueix a allò principal».

- **Com es determina el lloc de compliment de l'obligació que serveix de base a la demanda quan aquest no està fixat en el contracte?**

Si aquest lloc ve fixat en el contracte, no hi ha problema, i en el cas que les parts no l'hagin fixat, segons el TJUE, aquest lloc s'ha de determinar segons la *lex causae*, és a dir, segons la *lex contractus*. (Vegeu la STJUE de 6 d'octubre de 1976, 12/76, *Industri Tessili italiana*: és l'anomenada regla *Tessili Dunlop*). És a dir, en aplicació del Conveni de Viena de 1980 sobre compravenda internacional de mercaderies, si s'acompleixen les condicions per a la seva aplicabilitat, o per mitjà de les normes de conflicte en matèria d'obligacions contractuals contingudes en el Reglament Roma I sobre llei aplicable a les obligacions contractuals, que és d'aplicació per a determinar la llei aplicable als contractes celebrats amb posterioritat al 17 de desembre de 2009. Per a determinar la llei aplicable als contractes anteriors a aquesta data s'aplicarà el Conveni de Roma de 1980 sobre llei aplicable a les obligacions contractuals (vegeu els assumptes *Car Trim* i *Electrosteel*, anteriorment citats). En els casos en què és impossible determinar el lloc de compliment de l'obligació que serveix de base a la demanda, l'art. 7.1 a) no es pot aplicar i s'ha de recórrer al fòrum general del domicili del demandat previst en l'art. 4 del Reglament 1215/2012.

2) Obligacions extracontractuals

Segons l'art. 7 del Reglament 1215/2012, «Una persona domiciliada en un estat membre podrà ser demandada en un altre estat membre: 2. en matèria delictiva o quasidelictiva, davant l'òrgan jurisdiccional del lloc on s'hagi produït o pugui produir-se el fet danyós». És l'anomenat *forum delicti commissi*.

Aquesta disposició ha plantejat els següents problemes d'interpretació:

- **Què s'ha d'entendre per matèria delictiva i quasidelictiva?**

El TJUE no ha donat una definició autònoma i uniforme d'aquesta noció, no obstant això, de la seva jurisprudència es desprèn que és **extracontractual tot allò que no és contractual**.

La noció **matèria delictiva i quasidelictiva** inclou, segons el TJUE, tant les accions reparatòries como les accions preventives, així com també les accions de responsabilitat precontractual en reclamació d'una indemnització per danys causats per l'incompliment de l'obligació general de bona

Nota

Vegeu la STJUE de 15 de gener de 1987, 266/85, *Shenavai*.

Obligació de no fer

Vegeu STJUE de 6 d'octubre de 1976, 14/76, *De Bloos* i STJUE de 15 de gener de 1987, 266/85, *Shenavai*.

Nota

Vegeu la STJUE de 19 de febrer de 2002, C-256/00, *Besix*. En aquest cas l'obligació que s'havia de complir era una obligació de no fer, per tant, un tipus d'obligació que no té un lloc de compliment concret. En definitiva, una obligació el lloc de compliment de la qual és impossible o molt difícil de determinar. Per aquest motiu, el TJUE va concloure que l'art. 5.1 [actual art. 7.1 a) del Reglament 1215/2012], no era aplicable.

Matèria delictiva i quasidelictiva

Vegeu la STJUE de 27 de setembre de 1988, C-189/87, *Kalfelis*; la STJUE de 27 d'octubre de 1998, C-51/97, *Réunion Européenne, AS*; i la STJUE de 13 de març de 2014, C-548/12, *Marc Brosgitter*.

fe durant les negociacions prèvies a la celebració d'un contracte si no hi ha cap compromís lliurement assumit per una part davant de l'altre.

- **Quin és el lloc on s'ha produït el dany?**

La localització del lloc on s'ha produït el dany no planteja problemes quan es tracta d'il·lícits simples (acte i resultat es materialitzen en un mateix Estat), però sí, en canvi, quan es tracte d'il·lícits complexos o transfronterers (acte i resultat es materialitzen en diferents estats), i més encara quan es produeix una plurilocalització de l'acte i/o del resultat danyós.

Segons el TJUE, per «lloc on s'ha produït el fet danyós» s'ha d'entendre tant el lloc d'origen del dany com el lloc del resultat danyós. En aquest assumpte el Tribunal articula l'anomenada regla de la ubiqüitat, que consisteix en el fet que l'actor pugui decidir entre interposar la demanda davant dels tribunals del lloc de l'acte o davant dels tribunals del lloc del resultat. Vegeu la STJUE de 30 de novembre de 1976, C-21/76, *Mines de potassa d'Alsàcia*.

El TJUE s'ha pronunciat en diverses ocasions respecte a la interpretació del *forum delicti commissi* en casos en què el dany es troba plurilocalitzat, en particular en casos de danys causats als drets de la personalitat (dret a l'honor, a la pròpia imatge, a la intimitat etc.) per mitjà de difamació per via de premsa (Vegeu STJUE de 7 de març de 1995, C-68/93, *Fiona Shevill*) o per internet (STJUE de 25 d'octubre de 2011, C-87/09 i C-161/10, *eDate Advertising, SA i Olivier Martínez*). En el primer dels casos el Tribunal de Justícia de la Unió Europea reproduïx la jurisprudència *Mines de potassa d'Alsàcia* però ve a precisar que, mentre els tribunals del lloc de l'acte poden ser competents per conèixer de la totalitat dels danys (competència universal), els tribunals del lloc del resultat danyós només poden conèixer dels danys materialitzats en el seu territori (competència territorialment limitada). En el segon dels casos, el TJUE, tenint en compte les particularitats que presenten els danys causats als drets de la personalitat per mitjà d'internet i que el criteri del lloc de difusió pot ser utilitzat quan el mitjà utilitzat és un mitjà universal com és internet, proposa un criteri addicional a la solució *Shevill*. En aquests casos, la víctima pot exercitar una acció de responsabilitat per la totalitat del dany causat, bé davant dels òrgans jurisdiccionals de l'estat membre on tingui el seu establiment l'emissor d'aquests continguts, o bé davant dels òrgans jurisdiccionals de l'estat membre en el qual es troba el seu centre d'interessos. La víctima també té l'opció d'interposar una acció davant dels tribunals de cada estat membre en el territori del qual el contingut publicat a internet sigui o hagi estat accessible. Aquests tribunals només seran competents per conèixer del dany causat en el territori de l'estat membre de l'òrgan jurisdiccional al qual s'hagi acudit.

Accions cobertes per l'article 7.2

L'article 7.2 cobreix les accions reparatòries, les accions preventives i determinades accions de responsabilitat precontractual. (Vegeu la STJUE de 17 de setembre de 2002, C-334/00, *Tacconi*.)

Regla de la ubiqüitat

En els casos de dissociació geogràfica dels elements constitutius de l'il·lícit permet que la víctima dels danys esculli si vol litigar davant dels tribunals del lloc de l'acte o davant dels tribunals del lloc del resultat danyós.

Responsabilitat derivada de productes

Vegeu la STJUE de 16 de gener de 2014, C-45/13, *Andreas Kainz*. En aquesta sentència el Tribunal conclou que en els casos de danys derivats de productes defectuosos el lloc de l'acte generador del dany és el lloc on s'ha fabricat el producte defectuós.

Tribunals del lloc de l'acte

Vegeu la STJUE de 13 d'abril de 2014, C-387/12, *Hi Hotel*, en què el Tribunal interpreta que en els supòsits en què el dany ha estat causat per pluralitat de presumptes responsables el tribunal del lloc de l'acte es pot declarar competent si el presumpte autor demanat va actuar en el territori del seu Estat.

El TJUE va confirmar la jurisprudència esmentada en el marc d'un litigi relatiu a la vulneració dels drets afins als drets d'autor comesa suposadament per mantenir-se disponible una fotografia en una pàgina web que operava sota el domini de primer nivell d'un estat membre diferent d'aquell en el qual el titular del dret té el seu domicili.

Finalment, per tal que operi el *forum delicti commissi* de l'art. 7.2 del Reglament 1215/2012, cal que qui reclami la reparació del dany sigui una **víctima directa**, no una víctima indirecta (Vegeu STJUE d'11 de gener de 1990, C-220/88, *Dumez France et Tracoba* i STJUE de 13 d'abril de 2014, C-387-12, *Hi Hotel*) i que es tracti de **danys inicials o immediats** i no de danys sobrevinguts o secundaris, els quals no obren un fòrum de competència judicial internacional en aplicació de l'art. 7.2 del Reglament (Vegeu STJUE de 19 de setembre de 1995, C-364/93, *Antonio Marinari* i STJUE de 16 de juliol de 2009, C-189/08, *Zuid Chemie BV*).

Activitat 2

Llegiu-vos la STJUE de 7 de març de 1995, *Fiona Shevill*, i indiqueu els arguments que utilitza el Tribunal per a limitar la competència judicial internacional dels tribunals dels llocs on s'han materialitzat els danys.

Compareu aquesta sentència amb la STJUE de 25 d'octubre de 2011 As. C-87/09 i C-161/10, *eDate Advertising, SA i Olivier Martínez*.

2.6. Competències derivades

L'article 8 del Reglament 1215/2012 preveu diverses competències derivades produïdes per situacions de connexitat.

- **Fòrum de la pluralitat de demandats (art. 8.1).** És un fòrum de competència judicial internacional que opera en els casos en què hi ha un demandant i diversos demandats.

L'article 8 estableix que el demandant pot demandar als diferents demandats davant dels tribunals del domicili de qualsevol d'ells, sempre que:

- **Les demandes estiguin vinculades entre si** per una relació tan estreta que justifiqui tramitar-les i jutjar-les al mateix temps amb la finalitat d'evitar resolucions que podrien arribar a ser inconciliables o contradictòries si fossin jutjades separatament. D'aquesta manera s'aconsegueix evitar procediments paral·lels, sentències inconciliables dictades per diferents jurisdiccions i, en definitiva, situacions claudicants. Per tal que operi el fòrum de la pluralitat de demandats no cal que hi hagi un litisconsorci passiu necessari.
- **Els demandats tinguin el seu domicili en el territori d'estats membres.** El demandat o demandats domiciliats en tercer estats no poden ser demandats sobre la base de l'article 8.1. En tal cas, cal recórrer a les normes convencionals i, si no n'hi ha, a les normes de dret internacional privat autònom de competència judicial internacional, les quals poden acabar atribuint competència judicial al tribunal competent per

Nota

Vegeu STJUE de 22 de gener de 2015, C-441/13, *Hedjuk*.

Víctima directa i danys inicials

L'article 7.2 només s'aplica en els casos en els quals la víctima dels danys és una víctima directa i sempre que aquests siguin danys inicials, no sobrevinguts.

Nota

Vegeu STJUE de 27 de setembre de 1988, 189/87, *Kalfelis*.

Nota

Vegeu STJUE de 27 d'octubre de 1998, C-51/97, *Ablasgracht VOO2*.

a conèixer de la demanda dirigida contra els demandats domiciliats en estats membres sobre la base de l'article 8.1 del Reglament.

Exemple

El Sr. Watson, de nacionalitat britànica i amb domicili a Espanya, interposa una demanda davant dels tribunals alemanys contra els responsables (productor i distribuïdor) d'una màquina de tallar alumini comprada a una empresa domiciliada a Alemanya. El productor té el seu domicili a Alemanya i el distribuïdor el té a França. En la demanda el Sr. Watson reclama la reparació dels danys soferts, ja que la màquina que li va ser lliurada era defectuosa. La competència dels tribunals alemanys es fonamenta en l'article 8.1 del Reglament 1215/2012.

Exemple

Reprenem l'exemple anterior i afegim com a dada addicional que entre els demandats també hi ha un altre productor domiciliat al Principat d'Andorra. En aquest cas, no es pot demandar aquest productor davant dels tribunals alemanys sobre la base de l'article 8.1 del Reglament, en no estar aquest domiciliat en un estat membre vinculat pel Reglament 1215/2012. Per a determinar la competència judicial internacional de la demanda interposada contra el productor establert al Principat d'Andorra, si no hi ha conveni internacional aplicable, s'ha d'aplicar el règim de dret internacional privat autònom de la LOPJ.

- **Fòrum per demandes d'obligacions de garantia o per la intervenció de tercers en el procés (art. 8.2).** Quan es tracta de demandes sobre obligacions de garantia o per la intervenció de tercers en el procés, es pot interposar la demanda davant dels tribunals competents per a conèixer de la demanda principal, tret que la demanda presegueixi com a finalitat la intervenció d'una jurisdicció diferent de la del demandat. El jutge designat per l'article 8.2 no està obligat a admetre la demanda de garantia i per a determinar-ne l'admissibilitat o inadmissibilitat pot aplicar les seves normes processals sempre que no afecti les regles del Reglament.
- **Fòrum reconvençional (art. 8.3).** En cas de reconvençió derivada del contracte o fet en el qual es fonamentés la demanda inicial, seran competents els tribunals de l'estat membre competent per a conèixer de la demanda.
- **Fòrum per a l'acumulació de demanda en matèria contractual i de demanda en matèria de drets reals immobiliaris.** En matèria contractual, si l'acció es pot acumular amb una altra acció en matèria de drets reals immobiliaris dirigida contra el mateix demandat, podran ser competents els tribunals de l'estat membre en el que estigui situat l'immoble.

Nota

Vegeu STJUE de 15 de maig de 1990, C-365/88, *Kongress Agentur Hagen GmbH*, i STJUE de 21 de gener de 2016, As. C-521/14, *SOVAG*.

2.7. Fòrums de protecció de la part dèbil

Els fòrums especials de protecció del Reglament 1215/2012 tenen per finalitat protegir la **part dèbil de la relació contractual**: l'assegurat, el consumidor i el treballador, respectivament (seccions 3a. –articles 10 a 16–, 4a. –articles 17 a 19– i 5a. –articles 20 a 23). Aquesta finalitat protectora es tradueix, dins del marc del Reglament, de la manera següent:

La novetat que s'incorpora en el text del nou Reglament és que els fòrums especials de protecció pels contractes de consum i pels contractes individuals de treball en alguns casos també resultaran aplicables en aquells litigis i en els que l'empresari demandat no tingui el seu domicili en un estat membre (art. 6).

- S'ofereix a la part dèbil, quan aquesta actua com a demandant, la possibilitat d'interposar la demanda davant dels tribunals del seu propi domicili (*forum actoris*). D'aquesta manera, la part dèbil no ha de fer front a les despeses processals, a les despeses de viatge, als problemes d'idioma, etc.
- Es **limita el joc de l'autonomia de la voluntat de les parts** per tal d'evitar que la part forta (l'assegurador, el venedor o l'empresari) convenci la part dèbil (assegurat, consumidor o treballador) per a litigar davant d'uns tribunals favorables als seus interessos propis.
- En els casos en què la demandada sigui la part dèbil, aquesta serà emplaçada davant dels **tribunals del seu domicili**.
- Hi ha un control de la competència del jutge d'origen en **seu de reconeixement i execució de sentències**. És a dir, que les autoritats de l'estat requerit poden denegar el reconeixement d'una sentència dictada pel tribunal de l'estat d'origen o requirent pel fet que aquest darrer hagi dictat la sentència sense haver respectat les normes de competència judicial internacional de protecció previstes en les seccions 3a. (assegurances) o 4a. (consumidors) del Reglament (art. 35.1 del Reglament).

El *forum actoris*

El *forum actoris* és un criteri de competència no desitjat en el marc del Reglament 1215/2012, motiu pel qual aquest fòrum únicament es troba recollit de manera excepcional en les seccions 3a., 4a. i 5a. del Reglament.

Vegeu també

Sobre el règim de la UE de reconeixement i execució en l'ordre civil patrimonial i familiar (vegeu mòdul «Reconeixement i execució de resolucions judicials estrangeres»).

2.8. Mesures cautelars i provisionals

L'article 35 del Reglament estableix el següent:

"Es podran sol·licitar mesures cautelars o provisionals previstes per la llei d'un estat membre a les autoritats judicials d'aquest estat, fins i tot si, en virtut del present Reglament, un tribunal d'un altre estat membre fos competent per a conèixer sobre el fons".

Les mesures provisionals o cautelars tenen per finalitat assegurar la defensa dels drets i interessos del sol·licitant durant la substanciació del procés.

En l'àmbit internacional les raons que justifiquen una protecció cautelar són molt més imperioses que en l'àmbit intern, ja que la instrucció dels procediments és molt més dilatada, i a més hi poden estar implicades diverses jurisdiccions.

Un dels problemes que ha plantejat l'aplicació de l'article 31 del Reglament 44/2001/35 del Reglament 1215/2012 ha estat la **manca d'una definició** de què s'ha d'entendre per «mesura cautelar o provisional» a l'efecte de la seva aplicació. Malgrat que el TJUE no ho ha dit expressament, de nombroses de les seves decisions es desprèn que aquest concepte ha de ser objecte d'una definició autònoma i no definida per mitjà de la remissió als drets nacionals. El tribunal en les seves decisions ha precisat que s'ha de tractar de **mesures adoptades en situacions d'urgència**, ja que si no hi ha urgència no està justificada l'obertura d'un fòrum especial alternatiu al fòrum principal, i també, que hi ha d'haver un **vinde real** entre la mesura, el territori i el tribunal al qual se sol·licita l'adopció de la mesura.

L'article 35 del Reglament s'aplica sempre que es tracti d'adoptar mesures provisionals o cautelars en el marc de litigis que tractin de matèries incloses **dins de l'àmbit material d'aplicació del Reglament** (art. 1).

Un altre dels problemes que planteja l'art. 35 del Reglament 1215/2012, és el de determinar quin és el tribunal, diferent del principal, a què es refereix aquest precepte, que pot adoptar les mesures cautelars.

L'article 35 del Reglament és una norma de remissió directa, és a dir, és una norma que determina directament, encara que de manera implícita, quins tribunals són els competents. Els tribunals competents per a adoptar mesures cautelars o provisionals són els tribunals del lloc d'execució de la mesura o del lloc on aquesta ha de produir els seus efectes.

Així doncs, l'article 35 ofereix a l'interessat la possibilitat de sol·licitar mesures cautelars de **manera alternativa**, tant davant dels tribunals competents per a conèixer el litigi (**fòrum principal**), com davant dels tribunals del lloc on s'hagi d'executar la mesura (**fòrum especial**). No obstant això, el fòrum especial només podrà adoptar mesures cautelars **si hi ha urgència i si hi ha proximitat** o un vinde entre la mesura cautelar i el tribunal. Així mateix, aquest fòrum només pot adoptar les mesures cautelars previstes per la seva llei interna, però no les mesures cautelars previstes per altres lleis. Els tribunals espanyols poden adoptar únicament i exclusivament les mesures cautelars previstes pel dret processal espanyol (anotació preventiva de demanda, embargament preventiu, inventari de béns, etc.).

Exemple

Els tribunals holandesos, en aplicació del fòrum especial en matèria d'obligacions extracontractuals de l'article 7.2 del Reglament, són competents per a conèixer una demanda per mitjà de la qual la víctima d'uns danys en reclama la reparació en tant que tribunals del lloc on s'ha materialitzat el dany (fòrum principal). La víctima, domiciliada a Espanya, amb la finalitat d'assegurar la defensa dels seus propis interessos i de rebre el cobrament de la indemnització reclamada davant dels tribunals holandesos, sol·licita davant dels tribunals espanyols l'embargament preventiu dels béns del responsable dels danys (fòrum especial). Els tribunals espanyols, malgrat que no són els competents per a conèixer del fons de la demanda, sí que ho són per a adoptar la mesura cautelar sol·licitada per l'actor en aplicació de l'article 35 del Reglament.

2.9. Litispendència i connexitat

El Reglament 1215/2012 conté diverses normes molt útils per a resoldre els problemes que en la pràctica plantegen les normes de competència judicial internacional contingudes en aquest. Són les anomenades *normes d'aplicació*, les quals fan referència a la litispendència (arts. 29, 31 i 33), a la connexitat (arts. 30 i 34) i al control de la competència judicial internacional (articles 27 i 28).

1) Litispendència

La litispendència és una institució processal que té per objecte impedir que es plantegi davant de diferents tribunals un litigi entre les mateixes parts, amb el mateix objecte i la mateixa causa. En l'àmbit intern, la litispendència pretén evitar que en un mateix estat puguin tenir força de cosa jutjada pronunciaments contradictoris.

En l'àmbit del tràfic extern la litispendència internacional pretén evitar que un mateix assumpte estigui pendent davant de tribunals de diferents estats. En aquests casos es planteja la qüestió de quin dels tribunals ha de deixar de conèixer del cas.

En el marc dels reglaments la litispendència té com a finalitat evitar l'existència de procediments paral·lels i de sentències contradictòries o inconciliables en les jurisdiccions dels diferents estats membres (art. 29) o no membres (art. 33). El Reglament 1215/2012 regula la **litispendència «intracomunitària»** (art. 29) i la **litispendència internacional** (art. 33).

a) Litispendència dins de la UE ("intracomunitària") (art. 29)

Exemple

La sistemàtica del Reglament permet que un mateix procediment s'iniciï davant dels tribunals de diferents estats contractants: per exemple, en matèria d'obligacions extracontractuals, davant dels tribunals del domicili del demandat (art. 4), dels del lloc on es va produir l'acte generador del dany o bé davant dels tribunals del lloc on es va materialitzar el resultat danyós (art. 7.2). En conseqüència, si cada part obre el mateix procediment en estats membres diferents, ens podem trobar que els diferents tribunals dictin sentències inconciliables o contradictòries (per exemple, els tribunals espanyols poden denegar una indemnització per danys i perjudicis i els tribunals belgues poden atorgar a la víctima dels danys la indemnització per danys i perjudicis) i això és el que es pretén evitar per mitjà de la litispendència.

Segons l'article 29, les circumstàncies que han de concórrer per a considerar que hi ha litispendència intracomunitària són les següents:

i) Que les demandes pendents davant dels diferents tribunals tractin sobre matèries incloses dins de l'àmbit material d'aplicació del Reglament.

Litispendència intracomunitària

Les demandes amb les mateixes parts, objecte i causa es troben pendents davant d'òrgans jurisdiccional d'estats membres diferents.

ii) Que els òrgans jurisdiccionals davant dels quals es plantegen les diferents demandes siguin òrgans jurisdiccionals d'estats membres diferents. L'article 29 del Reglament 1215/2012 regula la litispendència «intracomunitària», i és indiferent si els tribunals dels diferents estats membres són competents sobre la base de les normes de competència judicial internacional del Reglament o de les normes de dret internacional privat autònom, i és que l'article 29 del Reglament s'aplica al marge del lloc on tinguin el seu domicili les parts.

iii) Cal que les demandes tinguin **identitat d'objecte, causa i parts**:

- **Identitat d'objecte i causa.** Estrictament, les demandes han de tenir la mateixa pretensió processal i recolzar-se en els mateixos fets i compartir el mateix fonament jurídic. Malgrat tot, el TJUE ha fet una interpretació molt àmplia d'aquests requisits, ha donat una interpretació autònoma i finalista, i ha considerat que hi ha identitat quan el que es debat en tots dos litigis sigui essencialment el mateix, fins i tot si les pretensions de les demandes són oposades o incompatibles entre si. El TJUE també ha declarat que, per a valorar la identitat d'objecte, no importa la posició processal ocupada per les parts en un litigi i l'altre.
- **Identitat de parts en sentit processal.** Les persones enfrontades en el litigi han de ser les mateixes, al marge de quina sigui la seva posició processal en cadascuna de les demandes. El problema es planteja quan les parts del segon litigi només coincideixen parcialment amb les del primer. En aquest cas, es pot apreciar que hi ha litispendència només pel que fa a les parts que coincideixen en tots dos procediments, de tal manera que el tribunal davant del qual s'ha plantejat la segona demanda podrà entrar a conèixer del procediment respecte de les parts que no coincideixen (STJUE de 6 de desembre de 1994, C-406/92, *Tatry*).

L'article 29 del Reglament no precisa qui ha de fer valer la litispendència i, per tant, aquesta excepció es pot fer valer tant a **instància de part** –és el més habitual– com **d'ofici per part del jutge** davant del qual s'ha plantejat la segona demanda.

Verificada la litispendència i d'acord amb el que disposa l'article 29.1 del Reglament:

Nota

Vegeu STJUE de 27 de juny de 1991, C-351/89, *Overseas Union Insurance*.

Condicció d'aplicabilitat personal de l'article 29

L'article 29 s'aplica amb independència del lloc on tinguin el seu domicili el demandat i l'actor.

Nota

Vegeu la STJUE de 8 de desembre de 1987, 144/86, *Gubisch Maschinenfabrik*. En aquest cas el TJUE va entendre que hi havia litispendència, tot i que una demanda anava dirigida a obtenir el compliment del contracte i l'altra anava dirigida a obtenir la seva nul·litat.

Nota

Vegeu la STJUE de 8 de maig de 2003, C-111/01, *Gantner Electronic GmbH*, en la que el Tribunal va declarar que «para apreciar si dos demandas formuladas entre las mismas partes ante órganos jurisdiccionales de Estados contratantes distintos tienen el mismo objeto, deben tenerse en cuenta únicamente las pretensiones de los respectivos demandantes y no los motivos de oposición invocados por un demandado».

Declinatòria

En dret processal espanyol, mitjançant la declinatòria, el demandat i els que puguin ser part legítima en el judici podran denunciar la falta de jurisdicció del tribunal davant del qual s'ha interposat la demanda per correspondre el coneixement d'aquesta a tribunals estrangers, a òrgans d'un altre ordre jurisdiccional o a àrbitres –art. 63.1 LEC 2000.

- El tribunal davant del qual s'ha plantejat la **segona demanda** ha de **suspendre d'ofici el procediment** i esperar que el tribunal davant del qual s'ha plantejat la primera demanda es declari o no competent. Quan la primera demanda ha estat presentada davant dels Tribunals d'un estat membre en virtut de la compareixença de les parts, aquest tribunal serà competent sempre que no hagi declinat la competència d'ofici i cap de les parts l'hagi impugnat.
- El segon tribunal, en el cas que el primer tribunal es declari **competent**, **s'haurà d'inhibir**. I, en el cas que el primer es declari incompetent, el segon podrà entrar a conèixer sempre que sigui competent per a conèixer del fons de la demanda.

Regla general: regla de la prioritat temporal

En els casos de litispendència intracomunitària, en principi, com a regla general, és competent el tribunal davant del qual s'ha plantejat la primera demanda.

Nota

Vegeu STJUE de 27 de febrer de 2014, C-1/13 *Cartier Parfums-lunettes SAS*.

Accions «torpede»

Són aquelles accions que s'interposen davant d'un tribunal per evitar que el litigi es desenvolupi davant dels tribunals d'un altre estat.

Per mitjà de la regla de la prioritat temporal, l'article 29 del Reglament pretén evitar els processos paral·lels o les sentències inconciliables o contradictòries, però a la vegada fomenta la litigiositat, ja que les parts saben que aquell que interposi la primera demanda serà en definitiva el que escollirà el tribunal competent. Són les anomenades *accions torpede*.

Per tant, per aplicar l'article 29 del Reglament 1215/2012 és essencial precisar quin és el moment a partir del qual es genera la situació de litispendència. L'article 32 del Reglament incorpora la definició de què s'ha d'entendre per «demanda pendent» a l'efecte d'aplicar les normes sobre litispendència i connexitat del Reglament.

La demanda pendent

L'article 32 del Reglament inclou una definició autònoma de «demanda pendent».

Ja no cal recórrer, doncs, a la llei processal interna dels estats membres per a saber quan una demanda està pendent davant dels tribunals d'un estat membre. Anteriorment, per a saber si un assumpte es trobava pendent davant dels tribunals espanyols s'havia de partir d'allò que establia la llei espanyola; per a saber si un assumpte es trobava pendent a França, s'havia de tenir present la llei francesa.

Segons l'article 32.1, es considerarà que un tribunal coneix d'un litigi:

- des del moment en què se li hagi presentat un escrit de demanda o un document equivalent, a condició que el demandant no hagi deixat de prendre totes les mesures que se li exigeixen per tal que s'entregui al demandat la cèdula d'emplaçament (Espanya o el Regne Unit); o
- si aquest document s'hagués d'entregar al demandat abans de presentar-lo al tribunal, en el moment en què ho rebí l'autoritat encarregada de la notificació, a condició que el demandant posteriorment no hagi deixat de prendre les mesures que se li exigeixen per a presentar el document al tribunal (a França o a Bèlgica els *huissiers* són les autoritats encarregades de notificar la demanda al demandat).

No obstant això, l'art. 31.2 del Reglament 1215/2012 incorpora una excepció a la regla de la prioritat tampoc prevista en l'art. 29.1, en donar preferència al Tribunal que coneix en base a un acord de pròrroga de la competència. Amb

aquesta regulació el legislador de la UE intenta corregir les disfuncions que s'han vingut manifestant en aquest àmbit en la Jurisprudència del TJUE i, en particular, en la sentència de 9 de desembre de 2003, C-116/02, *Gasser*.

b) Litispendència internacional (art. 33).

L'art. 33 del Reglament 1215/2012 incorpora com a novetat la regulació de la litispendència internacional entre tribunals d'estats membres i tribunals de tercers estats que estiguessin coneixent amb anterioritat del mateix litigi. Ara bé, aquest règim no resultarà aplicable quan el tribunal de l'estat membre tingui competència exclusiva, sigui competent en base a les normes sobre contractes d'assegurança, consum o treball, ni quan ho sigui en virtut d'un acord de pròrroga de la competència.

Per tal que operi l'excepció de litispendència de l'art. 33 del Reglament és necessari que les demandes estiguin incloses dins l'àmbit material d'aplicació del Reglament, i que tinguin identitat d'objecte, causa i parts i que en el moment que la demanda s'interposa davant l'òrgan jurisdiccional d'un estat membre ja hi hagi una demanda pendent davant l'òrgan jurisdiccional del tercer estat.

En aquest supòsit, la regulació de la litispendència és substancialment diferent a la de les situacions de litispendència intracomunitària, ja que contempla la possibilitat que el tribunal de l'estat membre pugui suspendre el procediment i esperi que l'eventual decisió del tribunal del tercer estat pugui ser objecte de reconeixement en l'estat membre en el qual es desenvolupa el litigi posterior, així com que pugui revocar la suspensió i continuar amb el procediment en qualsevol moment sempre que concorrin qualsevol de les circumstàncies de l'art. 33.2 del Reglament.

2) Connexitat

Els articles 30 i 34 del Reglament 1215/2012 incorporen una regulació particular per a casos de **connexitat «intracomunitària» i internacional**, respectivament. Segons l'article 30.3 del Reglament, són **connexes** aquelles demandes vinculades entre si per una relació tan estreta que seria oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps per tal d'evitar resolucions que podrien ser inconciliables si els assumptes fossin jutjats per separat.

Exemple

Les víctimes dels danys causats per la ingestió d'un producte alimentari en mal estat, domiciliades a Espanya, interposen una demanda davant dels tribunals italians reclamant danys i perjudicis a l'eventual responsable dels danys, el productor dels aliments, domiciliat a Itàlia.

a) Connexitat «intracomunitària» (art. 30).

Excepció a la regla general

Si les parts haguessin celebrat una clàusula atributiva de competència a favor d'un determinat tribunal, aquest seria el competent, tot i no ser el primer tribunal en ser cridat a conèixer.

Noció autònoma de «connexitat»

Són demandes connexes les que estan vinculades per una relació tan estreta que seria oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps per tal d'evitar resolucions que puguin ser inconciliables o incompatibles entre si de tramitar-se per separat.

Ens trobem davant d'una situació de **connexitat «intracomunitària»** quan diverses demandes **estan pendents davant de tribunals de diferents estats membres**. Per a verificar que les demandes estan pendents, de la mateixa manera que en les situacions de litispendència, cal recórrer a l'article 32.1 del Reglament, que incorpora una definició autònoma de «demanda pendent».

Per tal que operi la connexitat «intracomunitària» de l'article 30 del Reglament cal que es donin les condicions següents:

- Les demandes han d'estar pendents davant d'**òrgans jurisdiccionals** d'estats membres.
- Les demandes han d'estar pendents en **primera instància**.
- Les demandes s'han de referir a matèries incloses dins l'**àmbit material d'aplicació** del Reglament.
- La llei de l'estat dels tribunals davant dels quals es planteja la primera demanda ha de permetre l'**acumulació** de les demandes.

Verificada la connexitat «intracomunitària» l'article 30 ofereix dues opcions al tribunal davant del qual s'ha presentat la segona demanda:

i) Suspendre el procediment. La suspensió del procediment és una facultat del tribunal però també pot ser sol·licitada per qualsevol de les parts.

ii) Inhibir-se, a instància d'una de les parts, amb la condició que el tribunal davant del qual s'hagi plantejat la primera demanda sigui competent per a conèixer les demandes connexes, que les demandes estiguin pendents en primera instància i que la seva llei interna li permeti l'acumulació de les demandes.

b) Connexitat internacional (art. 34).

Ens trobem davant d'una situació de **connexitat internacional** quan hi ha una acció pendent davant dels òrgans jurisdiccionals d'un tercer estat en el moment que s'interposa davant dels òrgans jurisdiccionals d'un estat membre una demanda connexa a l'acció formulada davant dels òrgans jurisdiccionals del tercer estat (art. 34).

Aquesta regulació no resultarà aplicable quan el tribunal de l'estat membre tingui competència exclusiva, sigui competent en virtut de les normes sobre contractes d'assegurança, consum o treball, ni quan ho sigui en virtut d'un acord de pròrroga de la competència.

Connexitat intracomunitària

Les demandes connexes estan pendents davant de tribunals de diferents estats membres de la UE.

Regla general: regla de la prioritat temporal

En els casos de connexitat intracomunitària, en principi, com a regla general, ha de conèixer de les demandes connexes el primer tribunal cridat a conèixer.

Connexitat internacional

Les demandes connexes es troben pendents davant dels tribunals d'un tercer estat i davant dels tribunals d'un estat membre de la UE.

En aquest supòsit, l'òrgan jurisdiccional de l'estat membre podrà suspendre el procediment, sempre que es compleixin les condicions establertes a l'art. 34.1, o bé podrà continuar el procediment en qualsevol moment, sempre que concorrin les circumstàncies establertes a l'art. 34.2.

2.10. Control de la competència

En principi, com a regla general, la competència es controla a instància de part, excepte en alguns casos en què el control s'efectua d'ofici (articles 27 i 28 del Reglament).

Si s'interposa una demanda davant dels tribunals d'un estat membre i els tribunals d'un altre estat membre són exclusivament competents per a conèixer d'aquella demanda, segons l'article 24 del Reglament, el tribunal davant del qual s'interposa la demanda s'haurà de declarar d'ofici incompetent (art. 27).

El Reglament únicament permet que els tribunals de més d'un estat membre siguin exclusivament competents per a conèixer d'un litigi en casos excepcionals (per exemple, l'article 24.1 paràgraf 2n.). Si els tribunals d'un altre estat membre són exclusivament competents, però el tribunal davant del qual s'ha interposat la demanda també considera que té competència exclusiva per a conèixer la mateixa demanda, en aplicació de l'article 31.1 aquest darrer únicament s'haurà d'inhibir si amb anterioritat ja s'ha interposat una demanda davant el tribunal de l'altre estat membre.

Si s'interposa una demanda davant dels tribunals d'un estat membre sobre una matèria que no sigui objecte d'una competència exclusiva segons l'article 24 del Reglament i el demandat, domiciliat en el territori d'un altre estat, no compareix malgrat haver estat notificat oportunament, el jutge s'haurà de declarar d'ofici incompetent si la seva competència no està fonamentada en les normes del Reglament (art. 28. 1).

Ara bé, si el demandat compareix i no impugna la competència del tribunal, no hi haurà un control ulterior d'ofici de la competència. En aquest cas, no hi ha motiu per a efectuar un control, ja sigui perquè el tribunal és competent o, si no ho és, perquè s'entén que amb la seva compareixença el demandat s'ha sotmès tàcitament a la competència d'aquell tribunal. El jutge en qualsevol cas haurà d'esperar a tenir constància que el demandat ha estat notificat (art. 28.2, 28.3 i 28.4). Si la notificació és «intracomunitària» s'haurà d'aplicar el règim del Reglament 1393/2007 i, si és extracomunitària, serà aplicable el règim convencional, fonamentalment el del Conveni de la Haia sobre notificació i trasllat de documents o actes judicials o extrajudicials en matèria civil i mercantil, fet a la Haia el 15 de novembre de 1965 (art. 15), sempre que l'estat

Notificació intracomunitària o extracomunitària

Sobre el règim de notificacions, vegeu l'apartat «El règim del procés civil amb element estranger» d'aquest mòdul.

requerent i l'estat requerit siguin part del Conveni. Si no hi ha conveni caldrà aplicar el règim de notificacions de dret internacional privat autònom previst en els articles 276 a 278 LOPJ, i desenvolupat pels arts. 20 a 32 de la Llei de Cooperació Jurídica Internacional de 2015.

3. Règim autònom de competència judicial internacional en l'ordre civil

El mes de juliol de 2015 es van adoptar dues lleis que modifiquen la regulació de les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom: per una banda, la LO 7/2015, de 21 de juliol, que modifica, principalment, l'art. 22 de la LOPJ 1985 i que és d'aplicació des de l'1 d'octubre de 2015, excepte algunes disposicions que van ser d'aplicació l'any de la seva publicació en el BOE. I, per altra banda, la Llei 29/2015, de 30 de juliol, de cooperació jurídica internacional, que incorpora la regulació de les excepcions de litispèndia i connexitat internacional. Aquesta Llei va entrar en vigor el 20 d'agost de 2015.

3.1. Principis informadors

Les normes de competència judicial internacional de la LOPJ són normes:

- **unilaterals o atributives** en la mesura que només indiquen quan són competents els tribunals espanyols per a conèixer d'un litigi derivat d'una relació privada internacional;
- que **només determinen la competència judicial internacional**, però no la competència territorial interna;
- que determinen la competència per ordres jurisdiccionals: civil (art. 22 a 22 *nonies*), penal (art. 23), contenciós administratiu (art. 24) i social (art. 25);
- que estan inspirades en el principi constitucional del dret a la tutela judicial efectiva contingut en l'article 24 CE;
- que, tant pel que fa a l'ordenació jeràrquica dels criteris de competència judicial internacional que incorpora, com pels fòrums especials de competència judicial internacional que conté, s'inspiren en el Conveni de Brussel·les de 1968, actual Reglament 1215/2012. Això té com a conseqüència que, en molts casos, quan es donen les circumstàncies perquè s'apliquin els criteris de competència judicial internacional de la LOPJ, a la vegada també es donen les condicions per a l'aplicació dels fòrums de competència del Reglament 1215/2012, el qual s'aplica amb caràcter preferent en tenir aquest primacia sobre les normes de dret internacional privat autònom o comú. L'art. 21.1 LOPJ ve a establir que, les normes de competència judicial internacional de la LOPJ són **normes d'aplicació residual o subsidiària**, és a dir, són normes que **només s'apliquen si no hi ha Reglaments de la UE ni convenis internacionals aplicables** (so-

Característiques de les normes de la LOPJ

Les normes de la LOPJ són unilaterals o atributives ja que només determinen la competència judicial internacional dels òrgans jurisdiccionals espanyols.

Aplicació subsidiària

Les normes LOPJ s'apliquen si no hi ha Reglaments UE ni convenis internacionals aplicables per a determinar la competència judicial internacional.

bre la relació entre les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012 i les normes de dret internacional privat autònom o comú dels estats membres, vegeu la STJUE de 19.12.2013, C-387, *Uwe S Corman-Collins*;

- que, segons una lectura literal de l'actual art. 22 LOPJ, tenen **una relació jeràrquica entre si**: en primer lloc, tenim les competències exclusives (art. 22); en segon lloc, i sempre que el litigi no tracti sobre una matèria objecte de competències exclusives, tenim les normes de competència basades en l'autonomia de la voluntat (submissió expressa i submissió tàcita (art. 22 *bis*); en tercer lloc, i sempre que no es tracti d'un litigi sobre una matèria objecte de competències exclusives (art. 22), ni de l'adopció de mesures cautelars o provisionals (art. 22 *sexies*) ni de procediments sobre insolvència (art. 22 *septies*) i sempre que no hi hagi ni submissió expressa ni submissió tàcita als tribunals espanyols (art. 22 *bis*), entren en funcionament de manera alternativa el fòrum del domicili del demandat (art. 22 *ter*) o els fòrums especials per raó de la matèria (art. 22 *quater* –fòrums especials en matèria de família i successions– i art. 22 *quinquies* –fòrums especials en matèria patrimonial–, la majoria d'aquests inspirats en els Reglaments de la UE 2201/2003, 4/2009, 650/2012 i 1215/2012).

A continuació es destacaran els diferents criteris de competència judicial internacional previstos en els articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ.

3.2. Fòrums exclusius

L'art. 22 LOPJ estableix una sèrie de **fòrums exclusius** que operen en els litigis relatius a matèries respecte de les quals l'Estat té un especial interès que siguin els seus propis tribunals els competents per a conèixer dels litigis que sorgeixen entorn de tals matèries.

Segons l'art. 22 LOPJ, els tribunals espanyols seran competents amb caràcter exclusiu en tot cas i amb caràcter preferent a un altre, per conèixer de les pretensions relatives a les següents matèries:

a) Drets reals i arrendaments de béns immobles que es troben a Espanya. No obstant això, en matèria de contractes d'arrendaments de béns immobles celebrats per un ús particular durant un termini de sis mesos consecutius, la nova LOPJ incorpora com a novetat, seguint la redacció de l'art. 24 del Reglament 1215/2012, una norma que estableix que seran igualment competents els òrgans jurisdiccionals espanyols si el demandat estigués domiciliat a Espanya, sempre que l'arrendatari sigui una persona física i que l'arrendatari i el propietari tinguin el seu domicili en el mateix Estat.

b) Constitució, validesa, nul·litat o dissolució de societats o persones jurídiques que tinguin el seu domicili en el territori espanyol, així com respecte als acords i les decisions dels seus òrgans.

c) Validesa o nul·litat de les inscripcions practicades en un registre espanyol.

d) Inscripcions o validesa de patents, marques, dissenys o dibuixos i models i altres drets sotmesos a dipòsit o registre, quan s'hagués sol·licitat o efectuat a Espanya el dipòsit o registre.

e) Reconeixement i execució en territori espanyol de sentència i altres resolucions judicials, decisions arbitrals i acords de mediació dictats a l'estranger.

L'art. 22 de la LOPJ recull els mateixos criteris de competència judicial internacional que l'art. 24 del Reglament 1215/2012, però utilitzant una formulació unilateral o atributiva. En aquests casos de concurrència d'ambdós règims de competència judicial internacional, els tribunals espanyols s'hauran de declarar exclusivament competents d'acord amb l'art. 24 del Reglament en tenir aquest primacia sobre les normes de dret internacional privat autònom de la LOPJ.

En definitiva, en la pràctica els tribunals espanyols es declararan exclusivament competents per conèixer d'un litigi sobre la base de l'art. 22 LOPJ quan es tracti:

- de litigis relatius a la validesa o nul·litat d'inscripcions practicades en registres públics espanyols sobre qüestions no regulades pel Reglament 1215/2012. P. ex., es discuteix sobre la validesa o nul·litat d'unes capitulacions matrimonials inscrites en el Registre Civil espanyol. En ser aquesta una matèria exclosa de l'àmbit material d'aplicació del Reglament 1215/2012, els tribunals espanyols s'hauran de declarar competents en aplicació de l'art. 22 apartat c) de la LOPJ;
- de l'execució de resolucions arbitrals estrangeres. Segons l'art. 1.2 del Reglament 1215/2012, l'arbitratge queda exclòs de l'àmbit material d'aplicació del Reglament;
- de l'execució de resolucions judicials estrangeres relatives a matèries no incloses dins l'àmbit material d'aplicació del Reglament 1215/2012.

3.3. Autonomia de la voluntat de les parts

L'art. 22 *bis* apartat 1 de la LOPJ estableix que «En aquelles matèries en què una norma expressament ho permeti, els tribunals espanyols seran competents quan les parts, amb independència del seu domicili, s'hagin sotmès expressament o tàcitament a ells. No tindran efecte els acords que atribueixin la competència als tribunals espanyols si són contraris a allò establert en els articles 22 *quater*, 22 *quinquies*, 22 *sexies* i 22 *septies*, o si exclouen la competència dels òrgans judicials espanyols exclusivament competents conforme l'art. 22, en aquest cas s'estarà al que disposen aquests preceptes».

En aplicació de l'esmentada disposició, els tribunals espanyols podran declarar-se competents ja sigui perquè les parts s'hi han sotmès expressament a través de la celebració d'un acord atributiu de competència al seu favor (submissió expressa), com pel fet que les parts s'hi hagin sotmès tàcitament, és a dir, perquè l'actor ha interposat la demanda davant dels tribunals espanyols i el demandat ha comparegut sense impugnar la seva competència (submissió tàcita).

Ara bé, cal precisar que la **submissió només resultarà operativa**, precisa la nova LOPJ, «en aquelles matèries en què hi ha una norma que expressament ho permet». L'art. 22 *bis* de la LOPJ, de la mateixa manera que la LOPJ de 1985 (art. 22.2), no precisa quines són les matèries en relació a les quals s'accepta el joc de l'autonomia de la voluntat, però sí que disposa en quins casos no resultarà operativa: quan l'acord exclouï la competència dels òrgans judicials espanyols exclusivament competents conforme l'art. 22, i quan es tracti d'acords contraris a allò establert en els articles 22 *quater* (fòrums especials en matèria de família i successions), 22 *quinquies* (fòrums especials en matèria patrimonial), 22 *sexies* (mesures provisionals o cautelars) i en l'article 22 *septies* (procediments d'insolvència).

Tradicionalment hi ha hagut dues postures doctrinals en relació a quines són les matèries en les quals pot operar la submissió expressa i la submissió tàcita: el sector que parteix d'una concepció àmplia i que considera que la submissió expressa i la submissió tàcita poden operar en els litigis relatius a qualsevol tipus de matèria, concepció que sembla incorporar la nova LOPJ en acceptar el pacte de les parts tant en els litigis que deriven de relacions contractuals com en els que sorgeixen de relacions no contractuals (art. 22 *bis* apartat 2); i el sector que parteix d'una concepció més restrictiva i que considera que la submissió expressa i tàcita només poden operar en els litigis relatius a matèries que són disponibles per les parts i que es resolen en el marc de litigis contenciosos, com són les matèries patrimonials.

Resulta paradoxal que l'art. 22 *bis* apartat 1 de la LOPJ declari que no tindrà efectes la submissió a favor de tribunals espanyols quan l'estipulació sigui contrària a allò establert en l'art. 22 *quinquies* de la LOPJ, que és precisament el que regula la competència judicial internacional en matèria patrimonial, àm-

Submissió expressa o tàcita

Els fòrums basats en l'autonomia de la voluntat són de dos tipus: per submissió expressa (art. 22 *bis* apartats 1 i 2) i per submissió tàcita (art. 22 *bis* apartats 1 i 3).

bit en què s'admet de forma general l'autonomia de la voluntat. A més a més la redacció resulta contradictòria ja que en el següent paràgraf d'aquest mateix apartat implícitament sí que s'admet aquesta submissió quan es fixen els requisits de validesa per als supòsits contemplats en les lletres d) i e) de l'art. 22 *quinquies* (contractes de consum i d'assegurança).

3.3.1. Submissió expressa

La Llei orgànica 7/2015 incorpora novetats en la regulació de la submissió expressa respecte a la regulació anterior continguda en l'art. 22.2 LOPJ 1985.

- Una de les principals novetats és que incorpora una **definició autònoma de submissió expressa**, en establir que «la submissió expressa és aquell pacte pel qual les parts decideixen atribuir als tribunals espanyols el coneixement de certes o totes les controvèrsies que hagin sorgit o que puguin sorgir entre elles respecte d'una determinada relació jurídica, contractual o no contractual. La competència establerta per submissió expressa s'estendrà a la mateixa validesa de l'acord de submissió» (art. 22 *bis* apartat 2).
- Una altra de les novetats és que **enumera els requisits formals que ha de complir un acord de submissió expressa entre les parts per tal que aquest sigui vàlid**. El legislador espanyol en aquesta disposició gairebé reproduceix la regulació prevista en l'art. 25 del Reglament 1215/2012.

Els requisits són els següents:

- L'acord haurà de constar per escrit en una clàusula inclosa en un contracte o en un acord independent, o verbalment amb confirmació escrita. S'entendrà que hi ha acord escrit quan resulti d'una transmissió efectuada per mitjans electrònics que proporcioni un registre perdurable. Es considerarà igualment que hi ha acord escrit quan estigui consignat en un intercanvi d'escrits de demanda i contestació dins del procés iniciat a Espanya, en els quals l'existència d'acord sigui afirmada per una part i no negada per l'altra.
- L'acord haurà de constar en alguna forma que s'ajusti als hàbits que les parts tinguin establerts entre elles; o
- L'acord ha de constar en alguna forma admesa en l'àmbit del comerç internacional que sigui conforme als usos que les parts coneguin o hagin de conèixer i que, en aquest sector del comerç, siguin àmpliament coneguts

Novetats en matèria de submissió expressa

- Definició autònoma de submissió expressa (art. 22 *bis*, apartat 2).
- Enumeració dels requisits que s'han de complir perquè la submissió expressa sigui vàlida.

Exemple

Les parts se sotmeten als tribunals espanyols (designació clara i genèrica). Les parts se sotmeten als tribunals de Barcelona (designació clara i específica).

Exemple

Les parts se sotmeten als tribunals espanyols incorporant una clàusula en el mateix contracte (submissió expressa en el moment de celebrar el contracte). Les parts se sotmeten als tribunals espanyols posteriorment a la celebració del contracte (submissió posterior a la celebració).

i regularment observats per les parts en els contractes del mateix tipus en el sector comercial considerat.

- L'art. 22 *bis* apartat 1 incís final de la LOPJ, també exigeix el compliment d'uns límits per tal que la submissió sigui vàlida en determinats supòsits. Segons aquest precepte, la submissió als tribunals espanyols en els litigis en matèria de consumidors o assegurances (apartats d) i e) de l'art. 22 *quinquies*, respectivament), només serà vàlida: si es fonamenta en un acord de submissió posterior a què sorgeixi la controvèrsia, o si ambdues parts contractants tinguessin ja el seu domicili o residència habitual a Espanya en el moment de la celebració del contracte o el demandant fos el consumidor, assegurat o prenedor de l'assegurança.
- A part dels requisits formals enumerats en aquesta disposició, en la pràctica també s'exigeix que la decisió a favor dels tribunals espanyols sigui clara, ja sigui aquesta una designació genèrica o específica; s'accepta que l'elecció es pugui fer en qualsevol moment, és a dir, abans o després de subscriure's el contracte o negoci jurídic, excepte en alguns supòsits; s'admet que l'acord d'elecció de tribunal quedi sense efecte si hi ha un acord posterior a favor d'un altre tribunal; i que la llei rectora de la capacitat de les parts per subscriure clàusules d'elecció de fòrum s'ha de regir per la llei nacional de cadascuna de les parts d'acord amb l'art. 9.1 i 9.11 C.c.

Exemple

Les parts se sotmeten als tribunals nord-americans en el moment de celebrar el contracte però, amb posterioritat, modifiquen l'acord i se sotmeten als tribunals espanyols. L'acord posterior a favor dels tribunals espanyols deixa sense efecte l'acord anterior a favor dels tribunals nord-americans.

Exemple

Una empresa nord-americana i una empresa italiana celebren una clàusula atributiva de competència a favor dels tribunals espanyols. La llei nord-americana és la que determinarà si l'empresa nord-americana té o no té capacitat per celebrar la clàusula i la llei espanyola serà la que determinarà si l'empresa espanyola té o no capacitat per celebrar l'acord atributiu de competència a favor dels tribunals espanyols.

3.3.2. Submissió tàcita

Segons l'art. 22 *bis*, apartat 3 de la LOPJ s'entén que hi ha submissió tàcita als tribunals espanyols quan l'actor interposa la demanda davant dels tribunals espanyols i el demandat compareix davant d'aquests realitzant qualsevol acte processal positiu que demostrï la seva voluntat de sotmetre's als tribunals espanyols (contestar la demanda, demanar pròrroga per contestar-la, formular reconvençió, etc.) que no sigui el d'impugnar la seva competència a través d'una declinatòria internacional. En la pràctica tampoc s'entén que hi hagi submissió tàcita quan el demandat compareix interposant una declinatòria internacional fent una defensa subsidiària sobre el fons atès que el sistema està pensat perquè es faci en tràmits diferents, ni tampoc quan aquest no compareix.

L'art. 22 *bis* de la LOPJ en ser una norma unilateral o atributiva de competència només regula l'efecte positiu o prorrogatori de les clàusules d'elecció de fòrum a favor dels tribunals espanyols, però no l'efecte positiu o prorrogatori a favor de tribunals estrangers o, el que és el mateix, l'efecte negatiu o derogatori d'aquestes clàusules. En aquests casos cal aplicar per analogia la solució prevista per l'art. 25 del Reglament 1215/2012, i aquesta mateixa solució és la que es desprèn de l'art. 63.1 LEC 2000, que és la disposició que regula la declinatòria internacional.

Prorrogatio fori

L'article 22 *bis* LOPJ només regula l'efecte positiu o prorrogatori a favor dels tribunals espanyols.

Activitat 3

Determineu en quins casos els tribunals espanyols fonamentaran la competència sobre la base de la submissió tàcita de l'art. 22 *bis* apartat 3 de la LOPJ.

3.4. Fòrums del domicili del demandat

L'art. 22 *ter* de la LOPJ atribueix competència als tribunals espanyols quan el demandat tingui el seu domicili a Espanya. No obstant això, aquest criteri de competència només podrà resultar operatiu sempre que el litigi tracti sobre matèries que no siguin les contemplades en l'art. 22 (competències exclusives), que no es tracti de l'adopció de mesures provisionals o cautelars (art. 22 *sexies*), sempre que el litigi no sorgeixi d'un procediment d'insolvència (art. 22 *septies*) i sempre que les parts no s'hagin sotmès expressament o tàcitament als tribunals espanyols d'acord amb l'art. 22 *bis* de la LOPJ.

Una de les novetats que introdueix en la regulació d'aquest criteri de competència judicial internacional és que incorpora una **definició autònoma de domicili de les persones físiques i jurídiques**. Als efectes d'aquesta disposició, s'entendrà que una persona física està domiciliada a Espanya quan tingui la seva residència habitual en el territori espanyol. En la mesura que la nova LOPJ defineix el concepte de domicili de les persones físiques, ja no serà necessari recórrer als art. 40 i 41 C.c per determinar si una persona física està o no domiciliada en territori espanyol, tal com succeïa en aplicació de l'art. 22.2 LOPJ 1985.

Domicili de les persones físiques i jurídiques

L'article 22 *ter* LOPJ incorpora una definició autònoma de «domicili de les persones físiques i jurídiques».

Són suficients per a considerar que la persona física té el seu domicili a Espanya a l'efecte d'aplicar l'article 22 *ter*, tant la residència legal a Espanya com la residència il·legal.

Exemple

Juan de la Peña, de nacionalitat equatoriana, resideix il·legalment a Madrid. La seva esposa, de nacionalitat espanyola i amb residència habitual a París, interposa davant dels tribunals espanyols demanda de reclamació de paternitat contra Juan. Els tribunals espanyols, malgrat que en Juan resideix a Espanya de manera il·legal, seran competents per a conèixer de la demanda pel fet de ser els tribunals del domicili del demandat. En aquest cas el règim de dret internacional privat autònom de la LOPJ és l'aplicable atès que els Reglaments de la UE 1215/2012, 2201/2003, 4/2009 i 650/2012 exclouen les accions de filiació del seu àmbit material d'aplicació.

Pel que respecta a les **persones jurídiques**, el legislador espanyol reproduïx la definició continguda en l'art. 63.1 del Reglament 1215/2012 en establir que s'entendrà que una persona jurídica està domiciliada a Espanya quan en el seu territori es trobi la seva seu social, el seu centre d'administració o administració central o el seu centre d'activitat principal.

Una altra de les novetats de la nova LOPJ és que **introdueix el fòrum de pluralitat de demandats**. Segons l'art. 22 *ter* apartat 3, «En cas de pluralitat de demandats, seran competents els tribunals espanyols quan almenys un d'ells

tingui el seu domicili a Espanya, sempre que s'exerceixi una única acció o diverses entre les quals hi hagi un nexa per raó del títol o causa que aconsellin la seva acumulació».

El **fòrum del domicili del demandat opera alternativament amb els fòrums especials dels arts. 22 quater i 22 quinquies**, tal com disposa l'art. 22 ter apartat 1. No obstant això, el caràcter alternatiu és fals perquè en qualsevol cas l'aplicació d'aquests fòrums conduirà a l'atribució de competència als tribunals espanyols com a conseqüència del caràcter unilateral d'aquestes normes.

L'art. 22 ter apartat 4 disposa que **la competència dels tribunals espanyols atribuïda conforme l'art. 22 ter (fòrum del domicili del demandat o fòrums especials) podrà ser exclosa mitjançant un acord d'elecció de fòrum a favor d'un tribunal estranger**. És a dir, que aquest precepte **regula l'efecte derogatori de la competència dels tribunals espanyols**. En aquests casos, els tribunals espanyols suspendran el procediment i només podran conèixer de la pretensió en el supòsit que els tribunals estrangers haguessin declinat la seva competència. Cal destacar que, en cap cas tindrà efecte l'exclusió de la competència dels tribunals espanyols en aquelles matèries en què no sigui possible la submissió als propis tribunals espanyols (art. 22 ter apartat 5 LOPJ).

Derogació de la competència dels tribunals espanyols

L'article 22 ter regula l'efecte derogatori dels acords d'elecció de fòrum a favor de tribunals estrangers.

L'atribució de competència als tribunals espanyols com a tribunals del domicili del demandat beneficia tant al demandat com a l'actor. Al demandat, perquè aquest pot litigar davant dels tribunals del seu domicili, i a l'actor, perquè a aquest li serà més fàcil executar la sentència ja que, per regla general, el lloc on té el seu propi domicili és on el demandat acostuma a tenir el seu patrimoni.

El nou art. 22 ter LOPJ, de la mateixa manera que l'art. 22.2 LOPJ 1985, no limita l'operativitat del fòrum del domicili del demandat en funció del tipus de procediment, però la doctrina internacional privatista està d'acord que aquest criteri de competència no pot resultar operatiu en els expedients de jurisdicció voluntària ja que en aquest tipus de procediments no hi ha parts ni, per tant, demandat. Per això, malgrat que l'art. 9.1 de la Llei 15/2015 de la jurisdicció voluntària remet, a manca de tractats i normes internacionals, als fòrums de competència judicial internacional de la LOPJ, aquest fòrum només pot resultar operatiu en els procediments contenciosos.

Activitat 4

Determineu, tenint en compte l'àmbit d'aplicació personal o espacial dels reglaments de la UE, en quins casos els tribunals espanyols fonamentaran la seva competència judicial internacional en el criteri del domicili del demandat sobre la base de l'art. 22 ter de la LOPJ.

3.5. Fòrums especials

En els litigis sobre matèries que no siguin objecte de competències exclusives ni en els que les parts s'hagin sotmès expressament o tàcitament als tribunals espanyols, aquests podran ser competents de manera alternativa pel fet de ser

els tribunals del domicili del demandat o bé per tenir atribuïda la competència d'acord amb algun dels **fòrums especials per raó de la matèria**, tal com disposa l'art. 22 *ter*.

L'actual art 22 LOPJ incorpora com a novetat la inclusió d'una disposició en què recull els **fòrums especials en matèria de família i successions (art. 22 *quater*)**, i una altra disposició en la qual enumera els **fòrums especials en matèria patrimonial (art. 22 *quinques*)**. La nova LOPJ, en relació a alguna d'aquestes matèries, amplia els criteris de competència judicial internacional en virtut dels quals els tribunals espanyols poden basar la seva competència seguint les solucions contingudes en els Reglaments UE 1215/2012, 2201/2003, 4/2009 i 650/2012.

L'art. 22 *quater* (llegiu l'article) incorpora set **fòrums especials en matèria de família i successions** que estableixen en quines circumstàncies seran competents els tribunals espanyols per conèixer:

a) en **matèria de declaració d'absència o mort**;

b) en **matèria de capacitat de les persones i de mesures de protecció de les persones majors d'edat o dels seus béns**;

c) en **matèria de relacions personals i patrimonials entre cònjuges, nul·litat matrimonial, separació i divorci i les seves modificacions**, sempre que cap altre tribunal estranger tingui competència. Aquesta exigència resulta sorprenent en un text de normes unilaterals com la LOPJ i pot ser font de distorsions i problemes jurídics, per bé que aquest risc pugui quedar disminuït amb el limitat àmbit d'aplicació que té la norma. Aquest apartat, pel que fa a les crisis matrimonials, recull els mateixos criteris de competència judicial internacional que l'article 3 del Reglament 2201/2003, tot i que el criteri de la LOPJ té un àmbit d'aplicació personal més ampli que l'article 3 del Reglament 2201/2003, tal com es desprèn dels seus articles 6 i 7. I, respecte als criteris de competència judicial internacional en matèria de relacions personals i patrimonials, és important assenyalar que recentment han entrat en vigor els Reglaments 2016/1103 i 2016/1104, que són d'aplicació a les accions sobre la matèria posteriors al 29 de gener de 2019.

d) en **matèria de filiació i de relacions paternofilials, protecció de menors i de responsabilitat parental**;

e) en **matèria d'adopció**, tot i que en aquesta matèria la LOPJ fa remissió a la Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'adopció internacional;

f) en **matèria d'aliments**. El legislador a l'hora de redactar aquest fòrum especial en matèria d'aliments ha seguit la redacció de l'art. 3 del Reglament 4/2009;

Fòrums especials per raó de la matèria

La LOPJ incorpora una disposició dels fòrums especials en matèria de família i successions (art. 22 *quater* LOPJ) i una altra disposició en la qual recull els fòrums especials en matèria patrimonial (art. 22 *quinques* LOPJ).

g) en **matèria de successions**. En aquesta matèria el legislador espanyol pren com a referència, encara que amb certes diferències, el règim de competència judicial internacional del Reglament 650/2012 en matèria de successions, aplicable a la successió de persones que van morir el 17 d'agost de 2015 o amb posterioritat.

Tenint en compte que els Reglaments de la UE 2201/2003, 4/2009, 650/2012, 2016/1103 i 2016/1104 regulen moltes de les matèries regulades per l'art. 22 *quater*, que els Reglaments UE tenen primacia o superioritat en la jerarquia de les fonts respecte de les normes de DIPr autònom, i que alguns d'aquests Reglaments incorporen normes subsidiàries de competència judicial internacional que deixen sense efecte les normes de dret internacional privat autònom dels estats membres (Reglament 4/2009 i 650/2012), podem concloure que, en la pràctica, els fòrums especials de l'art. 22 *quater* que resultaran més operatius per fonamentar la competència judicial internacional dels tribunals espanyols seran els relatius a les matèries no regulades pels reglaments de la UE, com per exemple, la filiació, la declaració d'absència i de mort.

L'art. 22 *quinquies* (llegiu l'article) enumera sis **fòrums especials en matèria patrimonial**, en els quals estableix en quines circumstàncies seran competents els tribunals espanyols per conèixer dels litigis en matèria: **a) d'obligacions contractuals; b) d'obligacions extracontractuals; c) d'accions relatives a l'explotació d'una sucursal, agència o establiment mercantil; d) de contractes celebrats per consumidors; e) d'assegurances.**

En la pràctica, els fòrums especials de l'art. 22 *quinquies* només s'aplicaran quan no concorrin les condicions d'aplicabilitat dels fòrums especials de l'art. 7 del Reglament 1215/2012, que per a la seva aplicació exigeix que el demandat tingui el seu domicili en el territori d'un estat membre.

Cal destacar que l'art. 22 *septies* de la LOPJ disposa que en matèria concursal i altres procediments d'insolvència s'aplicarà allò establert en les normes reguladores sobre la matèria.

3.6. Mesures provisionals o cautelars

L'art. 22 *sexies* atribueix competència als tribunals espanyols per adoptar **mesures provisionals o d'assegurament respecte de persones o béns que es trobin en territori espanyol i s'hagin de complir a Espanya**. Els tribunals espanyols també podran adoptar aquestes mesures si són competents per conèixer de l'assumpte principal.

Aquesta norma de dret internacional privat autònom s'inspira en l'art. 35 del Reglament 1215/2012 i només serà d'aplicació quan es tracti d'adoptar mesures provisionals o cautelars en el marc de litigis sobre matèries excloses de l'àmbit material d'aplicació dels reglaments de la UE i dels convenis internacionals.

3.7. Litispèndència i connexitat

L'art. 22 *nonies* disposa que «Les excepcions de litispèndència i connexitat internacionals s'al·legaran i tramitaran de conforme a les normes generals que regulin les lleis processals». És a dir, que hem de recórrer a la regulació que sobre aquesta matèria ha incorporat la nova Llei 29/2015, de 30 de juliol, de cooperació jurídica internacional (art. 37 a 40 LCJI).

Cal destacar que les normes sobre litispèndència i connexitat internacionals de la LCJI s'aplicaran quan no resultin aplicables les normes que regulen aquestes excepcions contingudes en els reglaments de la UE ni les dels convenis internacionals. El legislador espanyol per a la redacció d'aquestes disposicions de la LCJI s'ha inspirat en les normes dels Reglaments de la UE, en particular, en les del Reglament 1215/2012.

Litispèndència internacional

Segons l'art. 39.1 LCJI, quan existeixi un procediment pendent amb idèntic objecte i causa, entre les mateixes parts, davant dels òrgans jurisdiccionals d'un estat estranger en el moment en què s'interposi una demanda davant d'un òrgan jurisdiccional espanyol, aquest podrà suspendre el procediment, a instància de part i previ informe del ministeri fiscal, sempre que es compleixin els següents requisits:

- a) que la competència de l'òrgan jurisdiccional estranger obeeixi a una connexió raonable amb el litigi. Es presumirà que hi ha una connexió raonable quan l'òrgan jurisdiccional estranger hagi basat la seva competència en criteris equivalents als previstos en la legislació espanyola per aquest cas concret;
- b) que sigui previsible que l'òrgan jurisdiccional estranger dicti una resolució susceptible de ser reconeguda a Espanya;
- c) i que l'òrgan jurisdiccional espanyol consideri necessària la suspensió del procediment per tal d'aconseguir una bona administració de justícia.

L'art. 39.2 LCJI disposa que els òrgans jurisdiccionals espanyols podran acordar la continuació del procés en qualsevol moment, a instància de part i previ informe del ministeri fiscal, quan concorri alguna de les següents circumstàncies:

Exemple

Quan es sol·liciten mesures cautelars als tribunals espanyols en el marc d'un procediment en matèria de filiació aquests fonamentaran la seva competència per adoptar aquest tipus de mesures en l'art. 22 *sexies* LOPJ ja que la matèria relativa a la filiació està exclosa de l'àmbit material d'aplicació dels reglaments UE.

Aplicació subsidiària

Les normes de DIPr autònom sobre litispèndència i connexitat s'aplicaran en defecte de Reglament UE i de conveni internacional aplicable.

- a) Que el tribunal estranger s'hagi declarat incompetent o si, requerit per qual-sevol de les parts, no s'hagi pronunciat sobre la seva pròpia competència.
- b) Que el procés davant de l'òrgan jurisdiccional estranger quedi suspès o hagi quedat sobresegit.
- c) Que es consideri poc probable que el procediment davant l'òrgan jurisdiccional estranger finalitzi en un termini raonable.
- d) Que es consideri necessària la continuació del procés per la bona administració de justícia.
- e) Que s'entengui que la sentència definitiva que eventualment pugui arribar-se a dictar no serà susceptible de ser reconeguda i, en el seu cas, executada a Espanya.

Quan el procés davant l'òrgan jurisdiccional estranger ha finalitzat amb una resolució susceptible de reconeixement i, en el seu cas, d'execució a Espanya, l'òrgan jurisdiccional espanyol posarà fi al procés iniciat en la seva jurisdicció i arxivarà les actuacions (art. 39.3 LCJI).

Connexitat internacional

L'art. 40.1 de la LCJI incorpora la mateixa definició de connexitat que l'art. 30.3 del Reglament 1215/2012. Es consideraran connexes les demandes vinculades entre si per una relació tan estreta que seria oportú tramitar-les i jutjar-les al mateix temps a fi d'evitar resolucions inconciliables.

Quan en el moment en què s'interposi una demanda connexa davant d'un òrgan jurisdiccional espanyol existeixi un procediment pendent davant d'òrgans jurisdiccional estrangers, l'òrgan espanyol podrà, a instància de part i previ informe del ministeri fiscal, suspendre el procés sempre que es compleixin els següents requisits:

- a) Que sigui convenient escoltar i resoldre conjuntament les demandes connexes per evitar el risc de resolucions inconciliables.
- b) Que sigui previsible que l'òrgan jurisdiccional estranger dicti una resolució que sigui susceptible de ser reconeguda a Espanya.
- c) Que l'òrgan jurisdiccional espanyol consideri necessària la suspensió del procés pel que fa a la bona administració de justícia.

Regulació inspirada en el Reglament 1215/2012

Els articles 39 i 40 LCJI s'inspiren en les disposicions sobre litispendència i connexitat del Reglament 1215/2012.

De la mateixa manera que la pròpia LCJI preveu pels supòsits de litispendència internacional, en els casos de connexitat internacional l'òrgan jurisdiccional espanyol podrà continuar el procés en qualsevol moment, a instància de part i previ informe del ministeri fiscal, quan concorri alguna de les següents circumstàncies (art. 40.3 LCJI):

- a) Que consideri que ja no hi ha risc de resolucions inconciliables.
- b) Que el procediment estranger quedi suspès o conclòs.
- c) Que s'estimi poc probable que el procediment davant l'òrgan jurisdiccional estranger finalitzi en un termini raonable.
- d) Que es consideri necessària la continuació del procés per la bona administració de justícia.

El legislador espanyol incorpora una definició de pendència (art. 37) i una norma sobre procediment a efectes d'al·legar i tramitar ambdues excepcions (art. 38). Als efectes del títol IV de la LCJI, relatiu a la litispendència i connexitat internacionals, «un procés es considerarà pendent des del moment d'interposició de la demanda, si després aquesta és admesa» (art. 37). Les excepcions de litispendència i de connexitat internacionals s'al·legaran i tramitaran com l'excepció de litispendència interna, és a dir, de conformitat amb les normes processals internes previstes en la LEC (art. 38).

3.8. Control de la competència

Els **tribunals espanyols apreciaran, d'ofici o a instància de part, la seva competència** de conformitat amb les normes vigents i les circumstàncies concurrents en el moment de presentació de la demanda (art. 22 *octies* apartat 2 de la LOPJ).

En el cas que la seva competència no estigui basada en les disposicions de la llei espanyola, els tribunals espanyols es declararan incompetents, de conformitat amb allò establert en les lleis processals (art. 22 *octies* apartat 3 en relació amb l'apartat 1 de la mateixa disposició). Aquesta disposició s'haurà d'interpretar, necessàriament, de conformitat amb l'article 36 i següents de la LEC.

El legislador espanyol en l'article 22 *octies* apartat 3 incorpora un fòrum de necessitat, en virtut del qual els tribunals espanyols no podran abstenir-se o declinar la seva competència quan el supòsit litigiós presenti vinculació amb Espanya i els tribunals dels diferentsestats connectats amb el supòsit hagin declinat la seva competència, ni tampoc quan es tracti del reconeixement i l'execució de resolucions judicials, decisions arbitral i acords de mediació dictats pels tribunals estrangers.

4. El règim del procés civil amb element estranger

4.1. El dret aplicable al procés

Una altra qüestió que es planteja en els litigis derivats de relacions privades internacionals és la de quines són les **normes que regeixen el procés civil** en què es canalitzen les actuacions de les parts i la intervenció del jutge, que poden no coincidir amb les normes que regeixen el fons del litigi.

4.1.1. *Lex fori regit processum*

El procés i els actes que s'hi porten a terme queden regulats per la llei del fòrum. És l'anomenada regla *lex fori regit processum*. Les normes poden ser processals i substantives, de tal manera que les primeres sempre pertanyen a l'ordenament del fòrum i les darreres poden provenir de l'ordenament espanyol o d'un ordenament estranger. Aquest principi, la **llei del fòrum** és la que regeix el procés, s'admet generalment en tots els ordenaments jurídics. L'ordenament espanyol el recull en l'article 3 LEC 1/2000:

"Con las solas excepciones que puedan prever los Tratados y Convenios internacionales, los procesos civiles que se sigan en el territorio nacional se regirán únicamente por las normas procesales españolas."

L'abast d'aquesta regla general comprèn els actes processals que porten a terme les parts (demanda, contestació, reconvençió, etc.) o els que adopta el jutge (mesures cautelars, resolucions, etc), com també la reglamentació de les diferents fases del procediment i de la seva fi. Així mateix el dret processal també determina les formes de tutela: declarativa o executiva; principal, sumària o cautelar.

L'article 3 LEC declara l'aplicació imperativa de les lleis processals espanyoles respecte dels processos iniciats en el fòrum.

Una norma espanyola no pot establir que les lleis processals d'un estat estranger siguin les que regeixin els processos oberts en aquell estat estranger davant de les seves autoritats. En qualsevol cas, la bilateralització pot ser introduïda per mitjà de convenis relatius a l'assistència judicial internacional, en els quals es permet que l'estat requerit –aquell en el qual s'ha iniciat i es desenvolupa el procés– sol·liciti a les autoritats de l'estat requerit que actuï seguint una forma especial, sempre que no sigui contrària a les lleis de l'estat requerit.

Lex fori regit processum

La llei del fòrum és la que regeix el procediment.

4.1.2. Abast de la regla i excepcions: capacitat, legitimació, representació i defensa en el procés i la prova

El principal problema de l'article 3 LEC 1/2000 és que sembla concedir un àmbit il·limitat a la llei del fòrum, però una anàlisi més detinguda ens demostra que hi ha excepcions a aquesta regla. L'article 3 LEC 1/2000 no preveu excepcions a l'aplicació de la llei processal espanyola, llevat de les previstes convencionalment. Ara bé, com es comprovarà a continuació, es poden detectar diferents àmbits en els quals la regla cedeix o ha de ser matisada.

1) Institucions de naturalesa processal

Cal establir quines institucions tenen naturalesa o caràcter processal, ja que només aquestes són les que estan sotmeses a la regla continguda en l'article 3 LEC 1/2000. En aquest sentit, ens trobem davant d'un problema vinculat a la **qualificació**. La LEC no resol aquest problema i no dóna una pauta de qualificació per a establir si una determinada institució té un caràcter processal o substantiu. L'única orientació seria la d'establir si la norma en qüestió desenvolupa una **funció de caràcter processal**, en el sentit que és adjacent o secundària respecte del contingut d'un determinat dret subjectiu.

Exemple

En dret espanyol l'acció de reclamació de la filiació tant matrimonial com no matrimonial és imprescriptible i pot ser exercitada pels fills durant tota la seva vida; per contra, en dret francès es preveia que l'acció de reclamació de filiació no matrimonial prescrivía als dos anys del naixement. En cas que exerciti l'acció de reclamació una persona de nacionalitat francesa, i essent competents els tribunals espanyols, per exemple, perquè el demandat té el domicili a Espanya, la llei aplicable al supòsit seria la francesa, d'acord amb l'article 9.4 CC. Per tant, només es podrà exercitar l'acció en el termini previst en la llei reguladora del fons, la llei francesa, sempre que no atempti contra l'ordre públic (art. 12.3 CC; vegeu la STS de 22 de març de 2000).

Els terminis de caducitat o de prescripció lliberatòria es consideren, en els sistemes continentals, com a atributs materials del dret subjectiu –com a qüestió de fons– i, en conseqüència, han d'estar establerts per la normativa substantiva aplicable al fons de la qüestió litigiosa.

Una vegada queda establert que ens trobem davant d'una norma que té un caràcter processal per la funció que desplega s'hauria d'aplicar la llei processal espanyola en compliment de l'article 3 LEC 1/2000. Si no és així, com veurem a continuació, hi ha alguns aspectes que queden sostrets a aquesta.

2) La capacitat: jurídica i processal

Pel que fa a la capacitat, es pot distingir entre la **capacitat per a ser part** –capacitat jurídica– (art. 6 LEC) i la **capacitat processal** o per a portar a terme vàlidament actuacions processals –capacitat d'obrar– (art. 7 LEC). Si es té capacitat jurídica s'ha de poder tenir capacitat per a ser part. Ara bé, aquests conceptes no sempre coincideixen, i hi ha supòsits en què no es té personalitat jurídica però, en canvi, es pot ser part en el procés (presidents de comunitats de veïns, herències jacents o societats mercantils irregulars).

La capacitat per a ser part queda regida per la llei personal, tot i que no hi ha en dret internacional privat espanyol una norma de conflicte que ho especifiqui així. Es tracta, per tant, d'una qüestió que queda exclosa de la regla *lex fori regit processum*.

En relació amb les persones físiques, aquesta qüestió no genera cap problema. La persona física, espanyola o estrangera –que és el que ens interessa aquí–, pel sol fet de ser-ho, té capacitat per a ser part. L'únic problema que s'ha de resoldre és el de determinar si aquella persona reuneix tots els requisits per a ser-ho, cosa que quedarà establerta per la seva llei personal (art. 9.1 CC).

La capacitat per a ser part de les persones jurídiques quedarà establerta per la llei de la seva «nacionalitat», article 9.11 CC, de tal manera que si estan vàlidament constituïdes de conformitat amb la seva llei «nacional» tindran capacitat per a ser part (STS de 29 de maig de 1974).

Finalment, en relació amb la capacitat per a ser part en un procés en territori espanyol d'aquells ens estrangers sense personalitat jurídica però que tenen capacitat per a ser part en el seu país d'origen, estarem al que disposin les lleis processals de la llei personal dels ens en qüestió.

Exemple d'ens sense personalitat jurídica

Companyies simples en dret italià, *partnership* en dret anglès o comunitats sense personalitat en dret alemany.

La capacitat processal o capacitat per a comparèixer en judici és l'aptitud per a fer vàlidament actes jurídics en el procés. Així, com que la capacitat per ser part és una conseqüència de la personalitat jurídica, la capacitat processal és una conseqüència de la capacitat d'obrar.

La solució és la mateixa, s'apliquen les lleis processals que pertanyen a la llei personal de la persona en qüestió, i si no n'hi ha, les lleis substantives. Aquestes lleis regiran la capacitat per a ser part, la representació legal dels incapaços i les fórmules d'integració de la capacitat processal incompleta o limitada.

3) La legitimació

Respecte a la **legitimació** o dret de participar en un determinat procés com a demandant (legitimació activa) o demandat (legitimació passiva), es tracta d'un tema que queda vinculat a la *lex causae*, ja que la legitimació està connectada amb el dret subjectiu que es pretén obtenir, mantenir o fer valer i que deriva de la relació jurídica objecte del litigi. Per tant, serà la llei rectora del fons o de la causa litigiosa (*lex causae*) la que decidirà qui està legitimat per a interposar les accions encaminades a defensar els interessos de la part actora i correlativament es determinarà qui té la legitimació passiva.

Exemple

El convivent de fet en una unió estable de parella pot tenir legitimació per a reclamar aliments d'acord amb la llei del fòrum, però el que serà determinant és que la llei que regeix aquesta reclamació, la *lex causae*, estableixi el dret subjectiu del convivent a reclamar a l'altre membre de la parella de fet l'obligació d'aliments i, consegüentment, el dret a actuar com a demandant en el procés obert a aquests efectes.

4) La representació i defensa

En relació amb la **representació i defensa en el procés**, cal distingir entre la postulació i la representació, que pot ser al seu torn legal o voluntària. La postulació pròpiament dita queda regida per la *lex fori*, de manera que els estrangers que litiguin a Espanya quedaran sotmesos a la LEC pel que fa a aquesta matèria. És la legislació processal la que estableix la necessitat o no de comparèixer amb procurador i de ser defensat per advocat. Ara bé, en relació amb la representació legal i la voluntària ens hem de remetre a la llei reguladora de la representació.

Nota

Vegeu l'article 23 i seg. LEC 1/2000.

La representació legal, vinculada a la capacitat processal, està determinada per la llei que regula la relació jurídica de la qual neixen les facultats del representant.

Nota

Vegeu l'article 10.11 CC, primer incís.

Exemple

La necessitat de representació legal per a reclamar aliments està fixada, doncs, per la llei que regula els aliments; en conseqüència cal determinar quina és la llei aplicable a la reclamació d'aliments de conformitat amb el Protocol sobre la llei aplicable a les obligacions alimentàries, fet a la Haia el 23 de novembre de 2007. En aquest sentit és il·lustrativa la SAP Barcelona de 13 de gener de 2009, de la qual es recomana la lectura.

La representació voluntària es formalitza mitjançant el poder per plets, la validesa del qual està determinada per tres aspectes diferents:

- la validesa formal del poder,
- la capacitat per a atorgar el poder, i
- el contingut del poder per plets.

Pel que fa a la validesa formal del **poder per plets**, cal plantejar si el poder per plets dels procuradors atorgat a l'estranger ha de reunir les mateixes formalitats exigides en la legislació espanyola, com a llei del fòrum en el qual aquests poders han de tenir efectes, o bé n'hi ha prou que compleixi les formalitats de la legislació estrangera de l'Estat en el qual es van atorgar. El TS, i la jurisprudència menor, han estat clars en admetre l'eficàcia del poder atorgat a l'estranger de conformitat amb llei estrangera (art. 11.1 CC), sempre que es reuneixin els requisits establerts en els articles 124 i 323 LEC (traducció i legalització o postil·la, prevista en el Conveni de la Haia de 5 d'octubre de 1961 sobre supressió de l'exigència de la legalització dels documents públics estrangers).

Cal tenir en compte que la llei aplicable al contingut, la del fòrum, pot modular el règim aplicable a la forma, en la mesura que, de conformitat amb l'article 11.2 CC, la llei aplicable al contingut pot exigir una determinada forma o solemnitat, fins i tot en el cas que l'acte s'hagi atorgat a l'estranger. D'aquesta manera, hauran d'haver estat atorgats davant de fedatari públic en escriptura pública i, com hem dit, complir els requisits de l'article 323 LEC.

La llei aplicable a la capacitat estarà determinada per la llei nacional dels atorgants, de manera que si són persones físiques estarem al que disposi l'article 9.1 CC i si són persones jurídiques la capacitat estarà determinada per la llei designada per l'article 9.11 CC.

La llei aplicable al contingut del poder per plets serà la llei del lloc on el procurador haurà d'exercir les facultats atorgades en el poder per plets, és a dir, la *lex fori* (espanyola en el nostre cas). L'aplicació de la *lex fori* prové de la consideració que la qüestió cau dins de l'article 3 LEC en rebre una qualificació processal, ja que es tracta d'una representació processal.

5) La prova

La **prova** també pot ser sotmesa a l'aplicació d'una llei diferent de la del fòrum, per bé que cal atendre a la qualificació que se'n fa. En efecte, depenent de la qualificació seguida en relació amb la prova s'aplica la llei del fòrum (qualificació processal) o una llei estrangera (qualificació substantiva).

La qualificació processal s'havia sostingut perquè la prova no és més que aquella activitat dirigida a convèncer, en el marc d'un procés, al jutge de la veritat o falsedat dels fets al·legats. Aquesta activitat estaria regulada per normes processals i s'hauria de deslligar de manera radical dels drets subjectius que hi ha en el fons de la qüestió. Això no obstant, no es poden separar rotundament els drets subjectius dels fets que pretenen demostrar l'existència. Moltes vegades els mitjans de prova estan íntimament vinculats al fons de l'assumpte i, per tant, hauria de ser la *lex causae* l'aplicable i no la *lex fori*.

Exemple

Aquesta qüestió es posa de relleu en la prova de la filiació extramatrimonial (hi ha ordenaments que permeten la prova genètica, altres no) o en processos de divorci la confessió en judici, prohibida en alguns ordenaments perquè no s'admet el divorci de mutu acord (per tal d'evitar frauds).

Cal distingir l'objecte i càrrega de la prova, la possibilitat d'utilitzar els mitjans de prova, la força probatòria dels medis admesos i l'administració de la prova.

L'objecte i càrrega de la prova seran regulats per la llei aplicable al fons de la causa litigiosa, ja que estan vinculats amb el dret material que regeix la qüestió. Igualment les presumpcions legals *iuris tantum* o *iuris et de iure*, que desplacen o dispensen la càrrega de la prova, quedaran establertes per la llei aplicable al fons de l'assumpte.

Exemple

En matèria de responsabilitat del fabricant per productes defectuosos en dret espanyol (art. 139 del text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris, aprovat pel RDL 1/2007, de 16 de novembre) es preveu que és el perjudicat el que ha de demostrar el defecte del producte, el dany ocasionat i la relació de causalitat entre tots dos, per bé que la jurisprudència admet la inversió de la càrrega de la prova si el producte defectuós ha estat destruït en l'accident que ha ocasionat el dany. No obstant això, malgrat que el litigi s'estigui ventilant davant de la jurisdicció espanyola serà la llei aplicada al fons, determinada d'acord amb el Conveni de la Haia de 1973 sobre la llei aplicable a la responsabilitat per productes, la que establirà si hi ha o no aquesta inversió de la càrrega de la prova.

L'admissibilitat dels mitjans de prova i la força probatòria quedaran regides per la *lex fori*, ja que queda cobert per l'article 3 LEC, però s'admetrà l'aplicació d'una llei estrangera en relació amb proves documentals preconstituïdes i la doctrina considera que de vegades es tindrà en compte l'aplicació de la llei del fòrum, per exemple, en processos relatius a filiació extramatrimonial o de divorci per mutu consentiment, per tal que la llei aplicable al fons no es vegi alterada.

El procediment probatori també serà regulat per la llei del fòrum. Ara bé, les normes processals aplicables seran les del lloc en què s'obtingui la prova, llevat que convencionalment s'hagi previst la possibilitat de practicar-la d'acord amb el dret processal de l'estat requirint.

Activitat 5

Llegiu-vos l'article 18 del Reglament (CE) 593/2008 sobre la llei aplicable a les obligacions contractuals (Roma I) i comproveu les diferències que hi ha entre el paràgraf 1 (presumpcions legals i càrrega de la prova) i el paràgraf 2 (mitjans de prova).

4.2. L'assistència o cooperació judicial internacional

Els òrgans jurisdiccionals dels estats només poden exercir el seu poder jurisdiccional dins dels límits del seu territori. Per resoldre el problema que genera aquest principi de Dret internacional en el marc de litigis derivats de relacions privades internacionals sorgeix l'anomenada **assistència o cooperació judicial internacional**.

4.2.1. Concepte

L'assistència o cooperació judicial internacional implica la realització d'actes d'auxili judicial entre tribunals de diferents estats.

Autoritats de l'estat requeridor/d'origen

Són les que sol·liciten assistència judicial internacional.

L'assistència judicial internacional pretén suprimir els inconvenients que suscita l'existència de fronteres en l'exercici de la funció jurisdiccional i la necessitat de fer determinades actuacions processals a l'estranger. S'estableix, doncs, una comunicació entre les autoritats de l'estat que han de fer un acte jurisdiccional a l'estranger (*autoritats de l'estat requirent*) i les autoritats de l'estat en el territori del qual s'ha d'efectuar aquell acte jurisdiccional (*autoritats de l'estat requerit*) amb la finalitat que les autoritats de l'estat requerit practiquin allò que els han sol·licitat les autoritats de l'estat requirent o bé que les autoritats de l'estat requirent puguin actuar en el territori de l'estat requerit.

Autoritats de l'estat requerit/receptor

Són les que reben la sol·licitud d'assistència judicial internacional.

L'objecte de l'assistència o cooperació judicial es refereix a la **realització d'actes processals**, bàsicament de notificacions o diligència de proves, que no es poden fer en el territori en el qual es tramita el procés i es requereix la col·laboració dels òrgans judicials o autoritats competents de l'estat de recepció.

Exemple

Els tribunals espanyols coneixen d'una demanda en matèria contractual sobre la base que en territori espanyol és on es va complir l'obligació contractual (art. 22 *quinquies* apt. b) LOPJ) i la part demandada té el domicili a Mèxic (en no ser un estat membre no és aplicable el Reglament 1215/2012). Qui notifica la demanda? I, com es notifica la demanda?

Exemple

Els tribunals espanyols coneixen d'una demanda en matèria contractual sobre la base que la part demandada té el domicili en territori espanyol (art. 4 R 1215/2012) en relació amb unes mercaderies suposadament defectuoses que van ser lliurades a Gènova (Itàlia). Qui practica la prova a Itàlia? Com es pot practicar la prova a Itàlia?

L'assistència judicial internacional ha estat objecte de regulació en tres àmbits diferents:

- regulació de la UE,
- regulació convencional i
- regulació interna.

La regulació de la UE serà d'aplicació en cas que les autoritats implicades, les de l'estat requirent i les de l'estat requerit, pertanyin a estats membres vinculats pel Reglament. Igualment, la regulació convencional –sigui multilateral o bilateral– serà d'aplicació en cas que les autoritats implicades, les de l'estat requirent i les de l'estat requerit, pertanyin a estats part del conveni en qüestió. Així, la regulació comunitària i la regulació convencional són d'aplicació *inter partes*. La regulació de la UE, en canvi, serà d'aplicació quan no hi hagi cap text normatiu que vinculi Espanya amb l'estat les autoritats del qual són requirents o requerides.

4.2.2. Notificació d'actes judicials a l'estranger: el Reglament 1393/2007

Mitjançant la notificació es procedeix a la comunicació d'una resolució judicial determinada –usualment, l'admissió d'una demanda contra el destinatari de la notificació– a una persona.

La importància d'aquest acte judicial per a les conseqüències que té en la garantia dels **drets de defensa** ha generat una profusa regulació internacional, comunitària i convencional, a fi de superar també les grans diferències que hi ha en les regulacions internes respecte al moment en què s'ha d'efectuar la notificació, respecte a la persona o organisme que l'ha de dur a terme i respecte al mètode i mitjà de comunicació.

Activitat 6

Lectura de la STC 214/2005, de 12 de setembre, on es posa de manifest la transcendència que té la garantia dels drets de defensa del demandat en supòsits en què s'ha d'efectuar una notificació internacional.

Els règims de notificació previstos en l'ordenament jurídic espanyol són:

- el règim de la UE,
- el règim convencional, i
- el règim de Dret internacional privat autònom previst en la LOPJ.

La relació entre les diferents fonts en matèria de notificacions és **jeràrquica**. Així, si és aplicable el Reglament 1393/2007, aquest règim serà l'aplicable. En defecte d'aquest, entrarà en funcionament el règim convencional, si és que hi ha algun conveni internacional aplicable i, en defecte dels dos règims mencionats, s'aplicarà el règim de Dret internacional privat autònom, que és d'aplicació residual i subsidiària.

Espanya és part de tres convenis multilaterals que cal destacar: el Conveni de La Haia d'1 de març de 1954 sobre procediment civil, el Conveni de La Haia de 15 de novembre de 1965 sobre notificació o trasllat a l'estranger de documents judicials i extrajudicials en matèria civil o comercial i la Convenció interamericana sobre exhortos i cartes rogatòries, feta a Panamà l'1 de gener de 1975.

Ara analitzarem el règim previst en el Reglament 1393/2007 en la mesura que és el règim d'aplicació preferent des de la seva entrada en vigor en les notificacions intracomunitàries i que a través del Reglament el legislador de la UE ha volgut simplificar i agilitzar el règim de notificacions previst en l'anterior Reglament 1348/2000 i en els Convenis de La Haia de 1954 i 1965.

Reglament 1393/2007 de 13 de novembre sobre notificació i trasllat en els estats membres de documents judicials i extrajudicials en protecció civil o mercantil.

L'objectiu del Reglament és concórrer en l'establiment d'un espai judicial comú en el qual els justiciables gaudeixin de les mateixes garanties. Entre aquestes garanties es troba la rapidesa dels procediments i la seguretat jurídica.

Per tal que els processos amb element d'estrangeria es tramitin en condicions satisfactòries és important que la transmissió de documents judicials i extrajudicials en matèria civil o mercantil d'un estat membre a un altre es porti a terme complint aquelles garanties. Es vol superar la complexitat existent deguda a la gran quantitat de tractats i a una eficàcia insuficient en l'aplicació d'aquests.

Pel que fa referència al seu **àmbit material** d'aplicació, el Reglament s'aplica al trasllat o notificació de documents judicials i extrajudicials en matèria civil o mercantil (art. 1).

Respecte l'**àmbit territorial**, el Reglament vincula a tots els estats membres, inclosa Dinamarca en virtut de l'Acord de 10 de febrer de 2008 entre la CE i Dinamarca.

Per a la seva aplicació, és necessari que es doni la següent **condició d'aplicabilitat personal o espacial**: que el demandat es trobi en un estat membre diferent al de l'estat membre requeridor, I, en el cas que el destinatari no es trobi a la UE o que el seu domicili sigui desconegut, el Reglament 1393/2007 no resultarà aplicable.

Per últim, en relació al seu **àmbit d'aplicació temporal**, el Reglament 1393/2007 va entrar en vigor el gener de 2008 però no va ser d'aplicació fins el 13 de novembre de 2008 (art. 26).

El Reglament 1393/2007 inclou les **següents vies de notificació o trasllat (articles 2 a 15)**:

- Via ordinària: la notificació o trasllat es du a terme a través d'organismes transmissors, d'organismes receptors i de l'Autoritat Central (articles 2 i 3).
- Via diplomàtica o consular: a través dels funcionaris diplomàtics o consulars de l'Estat requeridor acreditats en el territori de l'estat requerit (articles 12 i 13).

Caràcter *interpartes*

El Reglament 1393/2007 només s'aplica a les situacions intracomunitàries.

Nota

El TJUE en la Sentència de 25 de juny de 2009, As. 14/08, *Roda Golf*, va concloure que el Reglament inclou també el trasllat i notificació d'actes notariais.

Condició d'aplicabilitat personal del Reglament 1393/2007

El demandat ha d'estar domiciliat en un estat membre de la UE.

- Via postal o per correu: les autoritats de l'Estat requeridor efectuen la notificació o trasllat per correu mitjançant carta certificada amb justificant de recepció (art. 14).
- Via directa: qualsevol part interessada en un procés judicial pot efectuar la notificació o trasllat per mitjà dels agents judicials, funcionaris o altres persones competents de l'estat membre requerit, quan aquesta via de notificació o trasllat estigui permesa conforme el dret intern d'aquest estat membre (art. 15).

Quan la via de notificació utilitzada és la ordinària, la petició de notificació o trasllat es realitza a través d'un formulari. Juntament a la sol·licitud de notificació o trasllat, s'acompanya el document que s'ha de traslladar. La sol·licitud no cal que estigui traduïda i el document que s'acompanya no és obligatori que ho estigui malgrat que el destinatari es pot negar a acceptar-lo en determinats casos.

El TJUE en la sentència de 8 de maig de 2008, As. C-14/07, *Ingenieurbüro Michael Weiss*, va venir a establir que el destinatari no es pot negar a acceptar un document quan aquest va acompanyat d'uns annexes no redactats en la llengua de l'estat membre requerit o en una llengua de l'estat membre requeridor que entengui el destinatari. Si aquests documents tenen una funció merament probatòria i no resulten indispensables per comprendre l'objecte i la causa de la demanda).

En aquests casos l'organisme transmissor de l'Estat requeridor pot subsanar el rebuig acompanyant la traducció en una llengua que el destinatari entengui, la llengua oficial de l'estat requerit o alguna de les seves llengües oficials.

Els documents no cal que estiguin legalitzats (art. 44).

El Reglament estableix un **règim unificat** per a la notificació judicial o extrajudicial a persones domiciliades en estats membres de la UE, fins al punt que incorpora un annex amb uns models unificats que faciliten la comunicació entre les jurisdiccions dels estats membres en la tramitació dels documents notificats.

El Reglament es basa en el Conveni de la Haia de 1965 però aporta **novetats** importants:

- S'introdueixen tota una sèrie de mecanismes per a facilitar les relacions directes entre els òrgans encarregats de la notificació, però no s'expressa en termes de jerarquia (vegeu la STJUE de 9 de febrer de 2001, C-473/04, *Plumex*).
- Introducció de condicions uniformes per a la notificació i el trasllat amb els serveis postals (carta certificada amb avís de recepció o equivalent).
- Es facilita la rapidesa de les transmissions, sempre que es respectin determinades condicions relatives a la legalitat i autenticitat del document rebut, per mitjà de mitjans moderns de transmissió, d'un formulari complet i d'ús simplificat, d'un promptuari dels organismes designats com a estats receptors.
- La sol·licitud de notificació, redactada d'acord amb un model unificat, estarà escrita en la llengua oficial de l'estat membre requerit, o alguna de les llengües oficials, o en una de les llengües que aquest estat hagi indicat (a Espanya: l'anglès, el francès i el portuguès).
- La recepció d'un document no traduït a una llengua oficial –o una de les llengües oficials– de l'estat de recepció o en una llengua (qualsevol) que el destinatari entengui, dóna dret al rebuig de la notificació, sens perjudici que es tracti d'un defecte subsanable. Aquest dret és comunicat per escrit al notificat mitjançant un formulari específic.
- S'estableix una comunicació entre l'organisme transmissor i el receptor a fi de conèixer l'estat en què es troba la notificació o el trasllat.
- Introducció d'una norma que estableixi que la notificació i el trasllat s'ha de dur a terme, en qualsevol cas, en el termini d'un mes a partir de la recepció per part de l'organisme receptor. Si no s'ha pogut efectuar la notificació es comunicarà a les autoritats de l'estat requirent.
- La data de notificació o trasllat està determinada per la legislació de l'estat membre requerit o altrament dit *receptor*, per bé que s'aplicarà a aquests efectes la legislació de l'estat membre d'origen o transmissor quan els documents s'hagin de notificar o traslladar en un termini de temps determinat en el marc d'un procediment que s'hagi d'incoar o que estigui pendent. En el cas que la notificació o trasllat es dugui a terme a través de diferents vies, la notificació a tenir en compte serà la primera.
- S'estableix una regulació específica per al cas que el demandat no comparegui (vegeu l'art. 19 del reglament 1393/2007), inspirada en els articles 15 i 16 del Conveni de la Haia de 1965.

Òrgans encarregats de la notificació

A Espanya els organismes transmissors i receptors són els secretaris judicials dels jutjats de primera instància, mentre que l'entitat central és la Subdirecció General de Cooperació Jurídica Internacional del Ministeri de Justícia. L'Atlas judicial europeu en matèria civil subministra informació de les autoritats o organismes encarregats en cada estat membre.

Nota

Vegeu la STJUE de 8 de novembre de 2005, C-443/03, *Gotz Leffler* i la STJUE de 8 de maig de 2008, C-14/07, *Ingenieurbüro Michael Weiss*.

4.2.3. Obtenció de proves a l'estranger: el Reglament 1206/2001

La **pràctica de proves** constitueix també un element processal de primer ordre. En litigis amb element internacional no és estrany que se sol·liciti la pràctica d'una prova a l'estranger. D'aquesta manera, i de manera gairebé paral·lela amb els convenis i normes comunitàries de notificació internacional, s'han anat adoptant també convenis i normes comunitàries relatives a l'obtenció de proves a l'estranger.

L'obtenció de proves a l'estranger, com la notificació internacional, ha estat objecte de regulació en tres àmbits diferents:

- regulació de la UE,
- regulació convencional, i
- regulació interna o de Dret internacional privat autònom.

El criteri d'aplicació dels diferents estrats normatius és també jeràrquic.

Espanya és part de **tres convenis multilaterals** en la matèria:

- D'una banda, el Conveni de la Haia d'1 de març de 1954 sobre procediment civil, que regula tant la notificació internacional com l'obtenció de proves a l'estranger.
- D'una altra banda, el Conveni de la Haia de 18 de març de 1970 sobre obtenció de proves a l'estranger en matèria civil o comercial.
- Finalment, la Convenció interamericana sobre exhortos i cartes rogatòries, feta a Panamà el 30 de gener de 1975.

D'entre aquests règims, centrarem l'atenció en el règim de la UE previst en el Reglament 1206/2001, que és el règim d'aplicació preferent en el marc de les relacions intracomunitàries. A més a més, el Reglament 1206/2001 incorpora un règim d'obtenció de proves que suposa una millora respecte els règims dels Convenis de La Haia de 1954 i 1970.

Reglament 1206/2001, de 28 de maig de 2001, relatiu a la cooperació entre els òrgans jurisdiccionals dels estats membres en l'àmbit d'obtenció de proves en matèria civil o mercantil.

Pel que fa al seu **àmbit material d'aplicació**, el Reglament s'aplica en els procediments en matèria civil o mercantil quan les autoritats de l'estat membre requeridor sol·licitin la pràctica de diligències d'obtenció de proves a les autoritats d'un altre estat membre o bé quan aquestes autoritats practiquin la diligència probatòria directament en el territori de l'estat membre requerit (art. 1).

Caràcter *interpartes*

El Reglament 1206/2001 només s'aplica en les situacions intracomunitàries.

El Reglament 1206/2001, vincula a tots els estats membres de la UE, excepte Dinamarca. És a dir, que té un **àmbit d'aplicació territorial** més limitat que el del Reglament 1393/2007 sobre notificacions.

El cas de Dinamarca

El Reglament 1206/2001 no vincula a Dinamarca.

En relació a l'**àmbit d'aplicació temporal**, el Reglament 1206/2001 va entrar en vigor l'1 de juliol de 2001, però no va ser d'aplicació fins l'1 de gener de 2004 (art. 24).

El Reglament incorpora **dues vies o modalitats per a l'obtenció de proves**: l'obtenció de proves per part de l'òrgan jurisdiccional de l'estat requerit (articles 10 a 16) i l'obtenció de proves en el territori de l'estat requerit per part de l'òrgan jurisdiccional de l'Estat requeridor (articles 17 i 18).

El Reglament **pretén superar la regulació convencional**:

- Establint una comunicació més directa i ràpida entre els òrgans jurisdiccionals dels estats membres.
- Adoptant un formulari uniforme, que s'haurà d'emplenar en la llengua de l'estat requerit o en una altra llengua acceptada per aquest estat membre.
- Impulsant la rapidesa en l'execució de les diligències probatòries (90 dies) (art. 10).
- Possibilitant l'assistència de les parts, o dels seus representants, a la pràctica de les proves (art. 11).
- Obrint la possibilitat que els estats membres puguin admetre la pràctica de les proves en el seu territori per part d'autoritats d'un altre estat membre.

4.2.4. Règim autònom

La Llei de cooperació jurídica desplega el règim de cooperació jurisdiccional que es presenta i s'introdueix en l'ordenament espanyol en els art. 276 a 278 LOPJ. Els art. 276 i 277 LOPJ simplement estableixen que l'actuació que en la cooperació activa i passiva que han de portar a terme els tribunals espanyols s'estarà conforme a allò previst en els tractats internacionals, normes de la UE i lleis espanyoles que correspongui aplicar. Per la seva banda, l'art. 278 LOPJ integra les causes de denegació en la prestació de la cooperació judicial internacional. Val la pena destacar que l'ordre de les fonts normatives no és la ma-

Aplicació subsidiària

El règim autònom d'assistència judicial internacional s'aplica quan no hi ha cap reglament ni cap conveni que resulti aplicable. Es troba contingut en els articles 276 a 278 LOPJ, i en la LCJl (capítols II i III del Títol I).

teixa ja que la LCJI enumera primer les normes de la UE i a continuació els tractats internacionals i les normes espanyoles. En qualsevol cas, queda clar el caràcter subsidiari del règim autònom davant de les normes de la UE i dels tractats internacionals. A més a més cal remarcar que les causes de denegació previstes en l'art. 14 LCJI són les mateixes que les de l'art. 278 LOPJ, per bé que com veurem el legislador n'afegeix una més. Es constata, doncs, una descoordinació entre la LOPJ i la LCJI. La manca de sintonia entre una i altra norma és encara més sorprenent si tenim en compte que la modificació de la LOPJ va ser adoptada el 21 de juliol de 2015 i la LCJI el 31 de juliol.

Es pot desprendre de l'art. 3 que el principi del qual parteix la LCJI és el d'afavorir la cooperació d'acord amb una actuació flexible i de coordinació tot preservant el dret a la tutela judicial efectiva. Tant és així que ja en l'art. 4 fa esment de la possibilitat d'establir comunicacions judicials directes que posen de manifest aquesta voluntat.

Un altre aspecte que cal remarcar és que la cooperació judicial internacional es portarà a terme sense aplicació del principi de reciprocitat.

La LCJI dedica el títol I per establir el règim general de la cooperació jurídica internacional pròpiament dita (en particular, cooperació jurídica en matèria de notificació i trasllat de documents judicials i extrajudicials així com en relació a l'obtenció i pràctica de la prova, tal com estableix l'art. 5 LCJI). El legislador preveu també com a disposició general que el Ministeri de Justícia serà l'autoritat central espanyola, sense precisar més concretament quina Direcció General o Departament exercirà aquesta autoritat, davant la qual es centralitzaran les comissions rogatòries pertinents, detallant-ne les seves funcions en l'art. 8 LCJI.

Les vies de transmissió són àmplies per a permetre la comunicació més directa i àgil possible, però resten obertes a la legislació de l'estat estranger requerint o requerit, de tal forma que es podrà escollir qualsevol de les vies establertes sempre que estiguin contemplades també en l'estat estranger amb el qual s'ha de cooperar. Així es preveu la transmissió per via consular, a través de les autoritats centrals, directament entre els òrgans jurisdiccionals o per conducte notarial, sempre que sigui compatible amb l'acte de cooperació que es du a terme.

La LCJI regula el contingut mínim de les sol·licituds que seran objecte de control per part de l'autoritat central espanyola (art. 10 LCJI). Els requisits fan referència a la identificació de les autoritats requerida i requerent, de les parts, del procés judicial i l'objecte litigiós, dels antecedents fàctics, de la diligència sol·licitada i de les resolucions en què es fonamenta la sol·licitud. Així mateix regula també l'idioma en què s'haurà de cursar la sol·licitud i la seva tramitació en clara correspondència amb les vies de transmissió i les funcions que desplega l'autoritat central.

La LCJI deixa clar que l'execució de les sol·licituds es portarà a terme de conformitat amb les normes processals espanyoles, admetent excepcionalment procediments especials si així ho demana l'autoritat estrangera sol·licitant i sempre que aquests procediments siguin compatibles amb la legislació espanyola i es puguin practicar. En qualsevol cas, la cooperació endegada no vincula en relació a la determinació de la competència ni tampoc pel que fa al reconeixement.

La tramitació es podrà denegar si concorren alguna de les causes de denegació previstes en l'art. 14 LCJI. La denegació s'haurà de declarar en resolució motivada. Aquestes causes són:

- Contrarietat amb l'ordre públic.
- El procés del qual dimana la sol·licitud és d'exclusiva competència dels tribunals espanyols.
- El contingut de l'acte a practicar no es correspon amb les atribucions dels tribunals espanyols.
- Incompliment del contingut i requisits mínims previstos en la LCJI.
- Denegació reiterada de pràctica de les sol·licituds plantejades per les autoritats espanyoles a les autoritats de l'estat requirent o bé prohibició legal de practicar la diligència sol·licitada en l'estat requirent (aquesta és una causa de denegació que no està present en l'art. 278 LOPJ i suposa, per tant, una ampliació del llistat de causes de denegació).

L'execució de diligències processals a l'estranger per funcionaris consulars i diplomàtics espanyols està també prevista en la LCJI, per bé que només serà possible si es tracta d'actes a executar en la demarcació consular que no impliquin coacció, que no necessitin la intervenció d'una autoritat judicial d'acord amb la legislació espanyola i en què no hi hagi oposició a aquesta execució per part de la legislació de l'estat receptor.

Les despeses de l'execució seran a càrrec de l'autoritat requirent que, si s'escau, les podrà repercutir en la part que ha instat la sol·licitud de cooperació jurídica internacional.

Els capítols II i III del títol I fan referència a les notificacions de documents judicials i extrajudicials mentre que el capítol IV comprèn l'obtenció de proves a l'estranger.

En relació a la notificació de documents judicials a l'estranger s'aspira a simplificar, abaratir despeses i agilitzar la comunicació entre les autoritats implicades i així es pot destacar l'art. 21 LCJI que, a banda de possibilitar la transmissió a través de l'autoritat central espanyola i la transmissió directa a l'autoritat

competent de l'Estat requerit, accepta igualment les comunicacions directes als seus destinataris per correu postal certificat amb acusament de recepció o qualsevol altra garantia que permeti deixar constància de la seva recepció, quan no s'hi oposi la legislació de l'estat de destí. La facilitat que es promou per a la pràctica dels actes de cooperació s'estén l'idioma dels documents, que seran traduïts a la llengua oficial de l'estat de destí o una llengua que entengui el destinatari. Aquestes previsions es contemplen també a la inversa, quan es tracti de sol·licituds d'actes de notificació que s'hagin de portar a terme a Espanya.

Això no obstant, la facilitat i agilitat en la pràctica de les notificacions no ha de ser en detriment de les garanties que s'han de preservar en benefici del notificat. Així, la incompareixença del demandat notificat a l'estranger suposarà la suspensió del procés fins que no s'acrediti que el document ha estat notificat de forma regular. Tot i així, transcorreguts sis mesos, l'autoritat espanyola a instància de part proveirà malgrat no hagi tingut constància certificada que la notificació s'ha efectuat. Aquesta és una qüestió de particular rellevància en l'àmbit del reconeixement i execució.

El capítol IV s'esmerça en delimitar els requisits exigits respecte del contingut de la sol·licitud i de la descripció de les diligències que s'han de cursar per a l'obtenció de la prova. L'objectiu és, doncs, aportar simplicitat i claredat. Així, s'han de descriure en detall les activitats que es demana que es realitzin, la necessitat o no que se segueixi un procediment especial diferent del previst en la legislació de l'estat requerit, la necessitat o no de que compareguin les parts interessades i funcionaris de l'Estat requerit, el tipus de prova que se sol·licita –presa de declaració d'una persona, examen de testimonis o qualsevol altre tipus de prova. En particular, quan es tracti de la pràctica d'una prova sol·licitada per una autoritat estrangera aquesta es portarà a terme si no concorre cap de les causes de denegació establertes en l'art. 14 LCJI, cas en el qual es retornaran els documents a l'autoritat sol·licitant amb expressió dels motius que justifiquen la decisió adoptada.

La norma va entrar en vigor el 20 d'agost de 2015.

Resum

En el marc dels litigis derivats de relacions privades internacionals la primera qüestió de dret internacional privat que es planteja és la determinació de la competència judicial internacional i, més concretament, des del nostre sistema de referència, la determinació de si els tribunals espanyols són o no competents per a conèixer del litigi.

Actualment el sistema espanyol de competència judicial internacional es troba constituït per normes originàries de la UE (reglaments de la UE), normes d'origen convencional i, finalment, normes d'origen intern o de dret internacional privat autònom o comú (en l'ordenament jurídic espanyol, contingudes en la LOPJ). La relació entre els diferents règims de competència judicial internacional és jeràrquica. En cada supòsit, cal identificar quin és el règim de competència judicial internacional aplicable. Les principals normes d'aquest sector són el Reglament 1215/2012, el Reglament 4/2009, el Reglament 2201/2003, el Reglament 650/2012 i els Reglaments 2016/1103 i 2016/1104, el Conveni de Lugano de 2007 i la LOPJ.

En relació amb el règim de competència judicial internacional contingut en les normes de la UE, convencionals i de dret internacional privat autònom, és important tenir present el següent:

El Reglament 1215/2012, que és l'únic Reglament UE que ha estat objecte d'estudi en aquest mòdul, conté un sistema de regles de competència judicial internacional que es troba ordenat de manera jerarquizada. Així, com a pauta de manejabilitat, a l'efecte de determinar quins d'aquests criteris de competència resulten operatius quan s'ha d'iniciar un litigi derivat d'una relació privada internacional, cal seguir els passos següents: determinar si la matèria sobre la qual tracta el litigi és una de les matèries que es troben previstes pels fòrums exclusius de l'article 24 del Reglament; si és un litigi sobre una matèria que és objecte d'una competència exclusiva, l'article 24 és l'única norma de competència judicial internacional que resulta operativa; si és un litigi que tracta d'una matèria que no està prevista per cap dels fòrums exclusius del Reglament, cal esbrinar si les parts, expressament o tàcitament, han acordat sotmetre el litigi davant d'un determinat tribunal d'un estat membre (articles 25 i 26, respectivament); i, finalment, si les parts no han fet ús de l'autonomia de la voluntat, entren en funcionament, de manera alternativa, el fòrum general (art. 4) i els fòrums especials (art. 7) o, en cas de ser un litigi derivat d'un contracte subscrit per consumidors, treballadors, o d'un contracte d'assegurances, els fòrums especials de protecció de la part dèbil (articles 10 a 23).

El Conveni de Lugano de 2007 conté un règim de competència judicial internacional pràcticament idèntic al del Reglament 1215/2012.

Finalment, les normes de dret internacional privat autònom dels articles 22 a 22 *nonies* de la LOPJ, en la seva redacció atorgada per la LO 7/2015, són normes unilaterals o atributives que determinen únicament i exclusivament la competència judicial internacional dels tribunals espanyols.

Els diferents règims de competència judicial internacional també incorporen fòrums per a adoptar mesures cautelars o provisionals, estableixen si el control de la competència per part del tribunal davant del qual s'ha presentat la demanda s'ha d'efectuar d'ofici o a instància de part i incorporen normes d'aplicació que regulen, de manera molt similar o fins i tot idèntica, les situacions de litispèndència i connexitat internacional.

Els tribunals competents per conèixer d'un litigi derivat d'una relació privada internacional sovint es troben amb la necessitat de realitzar un acte processal (notificar una demanda o obtenir una prova) en el territori d'un altre estat.

En aquests casos, els tribunals competents (que són els de l'estat requeridor o d'origen) han de sol·licitar assistència o cooperació judicial internacional als tribunals de l'altre territori (que són els de l'estat requerit o receptor).

El sistema espanyol d'assistència o cooperació judicial internacional, de la mateixa manera que el sistema de competència judicial internacional, es troba constituït per normes originàries de la UE (Reglaments UE), normes convencionals i normes d'origen intern o de dret internacional privat autònom (en l'ordenament jurídic espanyol, contingudes en la LOPJ i en LCJI). La relació entre les diferents fonts de cooperació o assistència judicial internacional és, també, jeràrquica.

Exercicis d'autoavaluació

Conceptes i fonts

1. La jurisdicció és...

- a) la potestat per a jutjar supòsits amb element internacional.
- b) la potestat per a jutjar supòsits interns.
- c) la potestat per a jutjar supòsits, tant interns com internacionals.

2. El qualificatiu «internacional» del terme *competència judicial internacional* prové de...

- a) la naturalesa interna o internacional del tribunal competent.
- b) l'origen de les normes que la regulen.
- c) la naturalesa o caràcter de les relacions jurídiques que són objecte de litigi.

3. Les normes de competència judicial internacional dels reglaments UE segueixen les modalitats d'atribució...

- a) atributiva i distributiva.
- b) atributiva.
- c) distributiva.

4. Les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom o comú utilitzen la modalitat d'atribució...

- a) distributiva.
- b) atributiva.
- c) atributiva i bilateral.

5. Les normes de competència judicial internacional d'aplicació preferent són...

- a) les normes d'origen intern.
- b) les normes d'origen convencional.
- c) les normes d'origen UE.

6. Un criteri de competència judicial internacional basat exclusivament en la nacionalitat del demandant és un criteri de caràcter...

- a) exclusiu.
- b) protector.
- c) exorbitant.

7. Els criteris de competència judicial internacional de caràcter exclusiu es poden veure alterats pel joc de l'autonomia...

- a) de la voluntat de les parts en qualsevol cas.
- b) de la voluntat de les parts en determinats casos.
- c) de la voluntat de les parts en cap cas.

8. Les normes de competència judicial internacional que tenen un àmbit d'aplicació personal o espacial més ampli són les contingudes en...

- a) els convenis internacionals oberts.
- b) el Reglament 1215/2012.
- c) la LOPJ.

9. Vinculen a Dinamarca...

- a) els reglaments comunitaris 1215/2012, 2201/2003 i 4/2009.

- b) els reglaments 2201/2003 i 4/2009.
- c) els reglaments 1215/2012 i 4/2009.

10. Es planteja davant dels tribunals espanyols una demanda en matèria contractual. El demandant té el seu domicili a Espanya i el demandat el té als EUA. Per a determinar si els tribunals espanyols tenen competència judicial internacional per a conèixer d'aquesta demanda cal aplicar...

- a) el Conveni de Lugano de 2007.
- b) el Reglament 1215/2012.
- c) la LOPJ.

11. Es planteja davant dels tribunals espanyols una demanda en matèria contractual. El demandant té el seu domicili als EUA i el demandat el té a Espanya. Per a determinar si els tribunals espanyols tenen competència judicial internacional per a conèixer d'aquesta demanda cal aplicar...

- a) el Conveni de Lugano de 2007.
- b) el Reglament 1215/2012.
- c) la LOPJ.

Règim de la Unió Europea de competència judicial internacional

12. Els fòrums del Reglament 1215/2012 estan ordenats de manera...

- a) jerarquitzada.
- b) alternativa.
- c) subsidiària.

13. Els fòrums del Reglament 2201/2003 estan ordenats de manera...

- a) jerarquitzada.
- b) jerarquitzada, els fòrums en matèria de divorci, separació i nul·litat matrimonial, i alternativa, els fòrums en matèria de responsabilitat parental.
- c) Cap de les respostes anteriors és vertadera.

14. En el marc del Reglament 1215/2012 el fòrum general i els fòrums especials de l'article 7 operen de manera...

- a) subsidiària.
- b) alternativa.
- c) jerarquitzada.

15. Per tal que es puguin aplicar els fòrums especials de l'article 7 del Reglament 1215/2012...

- a) és necessari que el demandat tingui el seu domicili en un estat membre.
- b) no és necessari que el demandat tingui el seu domicili en un estat membre.
- c) cal que el demandant tingui el seu domicili en un estat membre.

16. En el Reglament 1215/2012 la competència dels tribunals dels estats membres es controla...

- a) sempre d'ofici.
- b) sempre a instància de part.
- c) a instància de part, encara que en determinats casos es controla d'ofici.

17. En aplicació dels reglaments UE, l'interessat a adoptar mesures provisionals o cautelars les pot sol·licitar davant...

- a) del tribunal que coneix del fons de l'assumpte, únicament i exclusivament.
- b) del tribunal del lloc on s'ha d'executar la mesura.

c) de qualsevol dels tribunals indicats en els apartats *a* i *b*.

18. En el marc del Reglament 1215/2012 perquè hi hagi litispendència és necessari que hi hagi...

- a) identitat de parts i d'objecte.
- b) identitat de parts, objecte i causa.
- c) identitat d'objecte i de causa.

19. El Reglament UE que incorpora un fòrum de necessitat és el...

- a) Reglament 1215/2012.
- b) Reglament 4/2009.
- c) Reglament 2201/2003.

20. El Reglament 4/2009 a partir de la data de l'aplicació...

- a) va substituir totes les normes de competència judicial internacional del Reglament 44/2001.
- b) s'aplicà de manera alternativa en relació amb el Reglament 44/2001.
- c) va substituir les normes de competència judicial internacional del Reglament 44/2001 aplicables als litigis en matèria d'aliments.

Règim autònom de competència judicial internacional en l'ordre civil

21. Les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom o comú es troben contingudes...

- a) en la LOPJ.
- b) en la LEC 2000.
- c) en el Codi civil.

22. Les normes de dret internacional privat autònom o comú...

- a) tenen primacia sobre les normes d'origen europeu i convencional.
- b) s'apliquen de manera exclusiva o imperativa.
- c) s'apliquen de manera residual o subsidiària.

23. Que les normes de dret internacional privat autònom o comú siguin unilaterals o atribuïtives significa que...

- a) poden atribuir competència judicial internacional als tribunals de qualsevol estat, membre o no de la UE.
- b) poden atribuir competència judicial internacional als tribunals de qualsevol estat membre de la UE.
- c) només serveixen per a atribuir competència judicial internacional als tribunals espanyols.

24. El legislador espanyol, en redactar les normes de dret internacional privat autònom en matèria patrimonial, es va inspirar en les disposicions...

- a) del Conveni de Brussel·les de 1968.
- b) del Reglament 44/2001.
- c) de la LEC 2000.

25. La LCJI...

- a) conté una regulació de la litispendència i de la connexitat inspirada en la del Reglament 1215/2012.
- b) conté una regulació de la litispendència i de la connexitat molt diferent de la del Reglament 1215/2012.
- c) no regula ni la litispendència ni la connexitat.

26. Les normes contingudes en la LOPJ...

- a) són, exclusivament, normes de competència judicial internacional.
- b) són, exclusivament, normes de competència territorial interna.
- c) són normes de competència judicial internacional, encara que algunes de les disposicions també operen com a normes de competència territorial interna.

27. Les normes de la LOPJ tenen un àmbit d'aplicació personal...

- a) com el de les normes de competència judicial internacional del Reglament 1215/2012.
- b) més ampli que el de les normes del Reglament 1215/2012.
- c) més reduït que el de les normes del Reglament 1215/2012, ja que tan sols s'apliquen quan el demandat té el seu domicili a Espanya.

28. Una empresa domiciliada a Espanya interposa una demanda de reclamació de pagament contra una empresa domiciliada a Casablanca (Marroc). Els tribunals espanyols fonamentaran la seva competència judicial internacional per a conèixer d'aquesta demanda en...

- a) les normes de la LOPJ.
- b) les normes del Reglament 1215/2012.
- c) el Conveni bilateral entre Espanya i el Marroc.

29. S'interposa davant dels tribunals espanyols una demanda per la qual es reclama que es declari la nul·litat d'una inscripció registral practicada en el Registre Civil espanyol. Els tribunals espanyols fonamentaran la competència per a conèixer aquesta demanda en...

- a) les normes del Reglament 2201/2003.
- b) les normes de la Llei del Registre Civil i del Reglament del Registre Civil.
- c) les normes de la LOPJ.

30. En dret internacional privat autònom espanyol el control de la competència es fa...

- a) sempre d'ofici.
- b) sempre a instància de part.
- c) en principi es fa a instància de part, excepte en els supòsits previstos en l'article 36.2 en relació amb l'article 38 LEC, que es fa d'ofici.

31. Les normes de competència judicial internacional de dret internacional privat autònom espanyol en matèria d'adopció es troben contingudes en...

- a) l'article 22.3 *quater* apartat e) de la LOPJ.
- b) el Conveni de la Haia de 29 de maig de 1993 relatiu a la protecció del nen i a la cooperació en matèria d'adopció internacional.
- c) en la Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'adopció internacional (LAI).

32. La *derogatio fori* dels tribunals espanyols o la pròrroga de la competència a favor de tribunals estrangers...

- a) es troba regulada en la LEC 2000.
- b) es troba prevista en el Codi civil.
- c) es troba contemplada en la LOPJ redactada segons la LO 7/2015.

33. Els tribunals espanyols, sobre la base de l'article 22 *sexies* LOPJ...

- a) poden adoptar mesures cautelars o provisionals només en el cas que siguin competents per a conèixer de l'acció principal.
- b) poden adoptar mesures cautelars o provisionals encara que no siguin competents per a conèixer de l'acció principal.
- c) En cap cas no podran adoptar mesures cautelars o provisionals en haver quedat desactivada aquesta disposició a partir de l'entrada en vigor dels reglaments comunitaris.

34. En dret internacional privat autònom espanyol...

- a) no hi ha cap norma de competència judicial internacional que incorpori un fòrum exorbitant.
- b) hi ha moltes normes de competència judicial internacional que incorporen fòrums exorbitants.
- c) hi ha alguna norma de competència judicial internacional que incorpora un fòrum exorbitant.

El règim del procés civil amb element estranger

35. L'expressió *lex fori regit processum* significa...

- a) que la llei foral regeix el procés.
- b) que la llei de fora, és a dir, l'estrangera, regeix el procés.
- c) que la llei de la jurisdicció que coneix regeix el procés.

36. L'article 3 LEC 1/2000 estableix que...

- a) els processos iniciats a Espanya queden regits per la llei espanyola.
- b) la llei aplicable al procés és la del país en què aquest s'inicia.
- c) els convenis establiran quina és la llei aplicable al procés.

37. L'article 3 LEC 1/2000...

- a) dóna una regulació detallada i exhaustiva.
- b) dóna una regla general.
- c) estableix els criteris per a la qualificació processal o no de les normes i institucions.

38. La legitimació és una qüestió que queda regida per la...

- a) *lex fori regit processum*.
- b) *lex causae*, llei aplicable a la relació jurídica objecte del litigi.
- c) llei nacional de la forma física o jurídica que litiga el procés.

39. L'assistència judicial internacional consisteix en...

- a) l'assistència jurídica per a litigis amb element d'estrangeria.
- b) la realització d'actes d'auxili judicial per part d'una jurisdicció estrangera.
- c) la regulació internacional de l'assistència judicial.

40. Les vies de comunicació de l'assistència judicial internacional es tramiten per mitjà...

- a) d'exhorts o comissions rogatòries.
- b) d'interlocutòries.
- c) d'avisos o edictes.

41. Els objectius de l'assistència judicial internacional són...

- a) complir amb l'*opinio iuris* que es deriva del dret internacional públic.
- b) pal·liar els inconvenients que es deriven del caràcter territorial de la potestat jurisdiccional.
- c) regular l'homologació de resolucions judicials estrangeres.

42. Els principals problemes que pretén superar la regulació internacional en matèria de notificació d'actes judicials a l'estranger són...

- a) la lentitud en les comunicacions efectuades i la manca de garanties pel que fa als drets de defensa.

- b) el respecte del principi de sobirania i del principi de territorialitat.
- c) les divergències en les regulacions processals internes, tot proporcionant una regulació uniforme de la notificació internacional.

43. El Reglament 1393/2007...

- a) no regula la llengua en què s'ha de practicar la notificació.
- b) consagra l'anglès com a *lingua franca* i l'estableix com a llengua oficial per a practicar la notificació.
- c) estarà escrita en alguna de les llengües oficials de l'estat membre requerit o en una de les llengües que aquest estat hagi indicat.

44. L'obtenció de proves a l'estranger queda...

- a) supeditada a l'existència d'un conveni entre els estats implicats; en cas contrari no es podrà practicar.
- b) supeditada al fet que els estats implicats siguin estats membres de la UE; en cas contrari no es podrà practicar.
- c) Cap de les dues respostes anteriors és certa.

45. El Reglament 1206/2001...

- a) delega la pràctica de les proves en agents diplomàtics o consulars.
- b) facilita l'assistència de les parts en la pràctica de les proves.
- c) no estableix un termini en l'execució de les diligències probatòries.

46. El règim autònom d'assistència judicial internacional...

- a) varia en funció de la comunitat autònoma.
- b) atorga un paper preponderant als secretaris judicials.
- c) està regulat en la LOPJ i en la LCJL.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. c

2. c

3. c

4. b

5. c

6. c

7. c

8. c

9. c

10. c

11. b

12. a

13. c

14. b

15. a

16. c

17. c

18. b

19. b

20. c

21. a

22. c

23. c

24. a

25. a

26. a

27. b

28. a

29. c

30. c

31. c

32. b

33. b

34. c

35. c

36. a

37. b

38. b

39. b

40. a

41. b

42. a

43. c

44. c

45. b

46. c